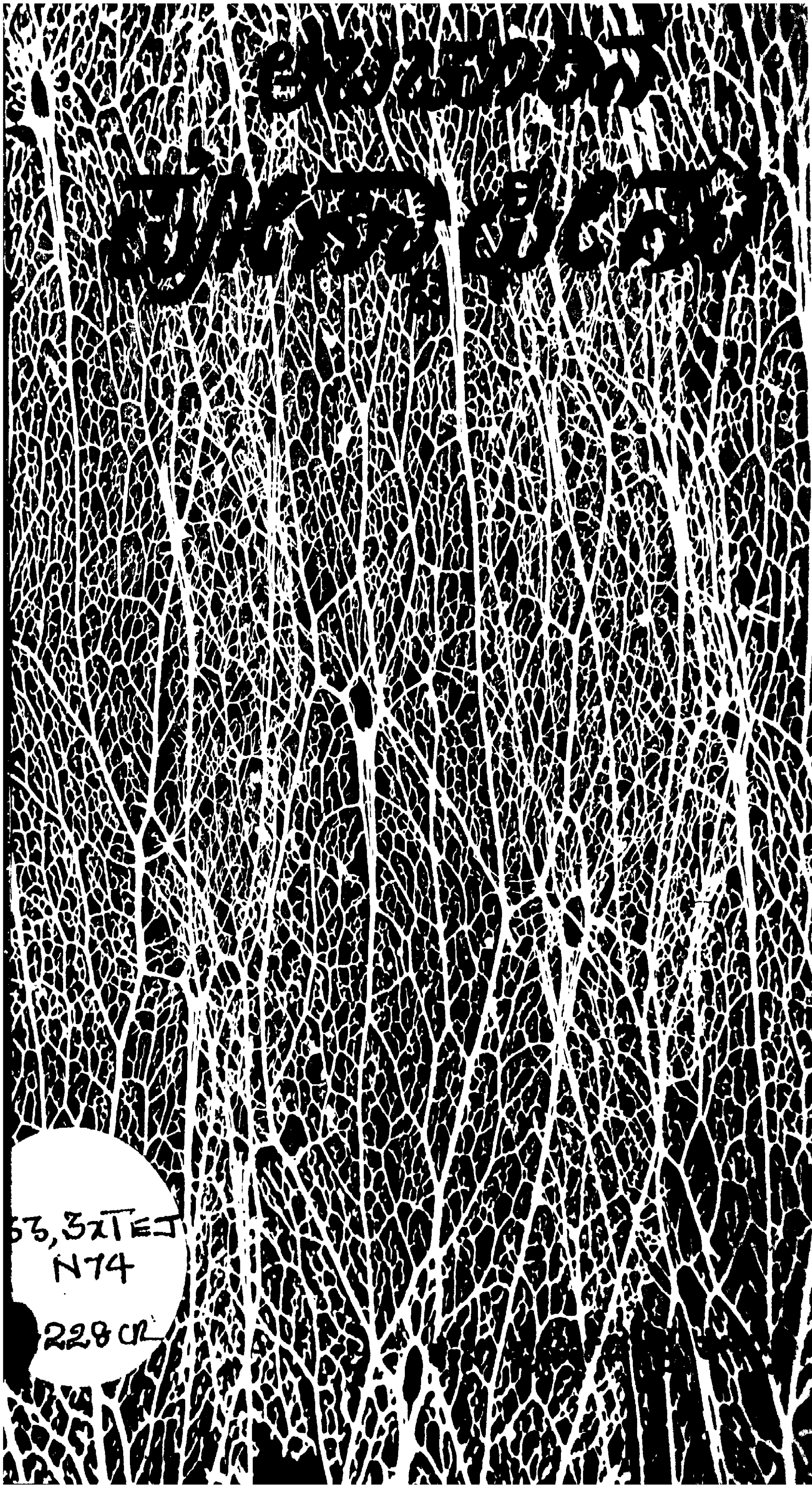

53,3xTEJ
N74
228CR

ಅಬಚೂರಿನ

ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು

ಏಳು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು

ಕೆ. ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಕಾಶನ
ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ
ಧಾರವಾಡ-4.

META ENTERED

Abachoorina Post office (A collection of seven short stories by Sri K. P. Poornachandra Tejasvi, Published by Nirmana Prakashana, Dharawar-4.

STATE CENTRAL LIBRARY BANGALORE.
COPY [illegible]

ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿ : 7-00
ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರತಿ : 12-00

ಮಯೂರ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ,
172, ರಾಮವಿಲಾಸ ರಸ್ತೆ,
ಮೈಸೂರು-1.

ಒಳಗೆ

ಹೊಸ ದಿಗಂತದ ಕಡೆಗೆ

ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು/೧

ಅವನತಿ/೨೦

ಕುಬಿ ಮತ್ತು ಇಯಾಲ/೪೦

ತುಕ್ಕೋಜಿ/೭೧

ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ/೮೮

ತಬರನ ಕತೆ/೧೦೦

ಕೃಕ್ತ/೧೧೨

ಹೊಸ ದಿಗಂತದ ಕಡೆಗೆ

ಲೋಹಿಯಾರವರ ತತ್ವಚಿಂತನೆ, ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ, ಕಾರಂತರ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ, ಈ ಮೂರೇ ನನ್ನ ಈಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವಂಥವು. ಬಹುಶಃ ಮುಂಬರುವ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗ ಬಲ್ಲಂಥವು ಈ ಮೂರೇ.

ನನ್ನ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು, ಗ್ರಹಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು, ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನವನ್ನು, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದು ಲೋಹಿಯಾರವರ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆ ಸದ್ಯದ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಒಬ್ಬರೇ ಒರಿಜಿನಲ್ ಎನ್ನಿಸುವ ತತ್ವ ಮೀಮಾಂಸಕರು. ಲೋಹಿಯಾರವರ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಒಳಕ್ಕೆ ಅವರ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಒಂದು ನೀಚರ ವ್ಯೂಹ. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಗುಲಾಮ ಶಾಹಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇದು ಶ್ರುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಹಿಯಾರವರ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸದ ಚೇತನ ಭಾರತದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸ್ಪಂದಿಸಲಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಕೂಡ.

ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ನನ್ನ ಈ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ ಹೊರ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊರೆದು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವೀಗ ಅನ್ವೇಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಪಂಥ ಒಂದರ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗ ಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ, ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ರಾಜಕೀಯ, ಅನುಭವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿದುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಮಾರ್ಗದ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಶನಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಎಂ.ಎ., ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅನಂತರ ನಾನು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಗಾರನಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯ್ತು. ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ

ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇವೂ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವೀಧರನಾದ, ಬರಹಗಾರನಾದ ನಾನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತಿವಿಚಿತ್ರ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕೊಂಡೆನು.

ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ತಿರುಳು ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ ಇವು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಯ್ತು. ಈ ನಿಗೂಢವಾದ ಅಪರಿಚಿತ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದ್ದು ಲೋಹಿಯಾ. ನಮ್ಮ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಮಾರ್ಗ, ಠಕ್ಕಿನ ಪ್ರೌಢವಿಮರ್ಶೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಈ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಾರತದ ಎದುರು ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೋದವು. ಆದರೆ ಇದರೊಡನೇ ಲೋಹಿಯಾರವರ ತತ್ವಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು. ಇಟಾಲಿಯನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಷ್ಟೇ ಒರಿಜಿನಲ್ಲಾದ ಜೀವನಾನುಭವ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಗಳಿಂದ ಅಚ್ಚ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು. ನನ್ನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂಗವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಇವು ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಸಂಬದ್ಧತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನಾಗರೀಕತೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹೋರಾಟವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ನವ್ಯರಿಂದ ಭಿನ್ನವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಸರಳವಾಗಿ, ನೇರವಾಗಿ ನೋಡುವ ಕೇವಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಮಾತ್ರವಾಗಿ ಸಾಹಿತಿ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಹೊಸದೊಂದು ಶಿಸ್ತನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೀಕ್ಷಕನಾಗಿ ಮಾತ್ರವೆ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ನನ್ನ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭವೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲಾವಿದನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಳಗೇ ವಿಕಾಸವಾಗುವ ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ, ಅಥವಾ ಸಾಹಿತಿಯೇ ನಾಯಕನಾದ, ಆತ್ಮನಿಷ್ಠ ಬರಹಗಾರರಾದ ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು 'ಗತಿಸ್ಥಿತಿ'ಯ ಗಿರಿ ಒಂದು ಕೊನೆಯಾದರೆ, ಈ ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆ.

ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಸ್ತೇಜಗೊಂಡಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದ ಹೊಸ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅದು ಹೊರಲಾರದುದೇಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರುವ ಅದರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರಗಳು. ಕೇವಲ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅದರ ಸಾಹಿತಿ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ಅದರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರತನ.

ಈ ಮೂರೂ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗಿರುವ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು

ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಉಚ್ಚವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳೂ, ಮಿಕ್ಕುದನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳೂ ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸಾಕ್ಷರತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟೊತ್ತುವ ಪಶು ಸದೃಶ ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯ ಒಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಮೇಲುಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗದವರ ಸೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸುವ ಯತ್ನ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ. ಭಾಷೆಯು ಹೇಗೆ ಕೇವಲ ಉಳ್ಳವರ ಸೊತ್ತು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗ ತೊಡಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಈಗ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬಯಸುವುದೇ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ನಾವು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಹೃದಯ ಸ್ತೋಮವನ್ನು ಸಿಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಕಾಷ್ಠೆ ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದಲೇ ಆಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿ. ಇಡಿಯ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಪಾಠ ಹೇಳುವವರ ಕುಲಕಸುಬಿನಂತಾದರೆ, ಅದು ಎಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರೂ ಆ ನಾಗರಿಕತೆ ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮೇಲಿನ ತಿರಸ್ಕಾರವೇ ಆಗಲಿ, ಅವಹೇಳನವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ವೃತ್ತಿಯು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ಒಟ್ಟು ಅನುಭವದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಲ್ಲುದೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಭಾಷೆಯ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿನ ಏಕತಾನತೆ, ಅನುಭವ, ಶೈಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಎರವಲು ಪಡೆದ ರಚನೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕ ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರರೊಡಗೂಡಿದ ವಂಚಕ ಜಾಲಗಳು ; ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಈ ಮೂರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿರುವ ವರ್ಗ, ಬಡ್ತಿ, ನೇಮಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕೆಟ್ಟ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ ಕಾರಣ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಗೆ ಬಾಧ್ಯರಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮೇಲೆ ಟೀಕಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಜನ ವಿದ್ವತ್ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ, ಚರ್ಚೆಯ ಸಮಾವೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅತಿ ನಾಜೂಕಿನ ವಾತಾವರಣ ಒಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಕೇವಲ ಆತ್ಮಗೋಚರ ಮಾತ್ರವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ ಸರಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ; ನೇರವಾದ, ಸರಳವಾದ ಅನ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಸಂಕೋಚಗೊಂಡು ಓಡಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಅತಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೆಣಸಿನ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಾರಕತನ. ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೂಲಗಳು ಆಂಗ್ಲ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಎರವಲು ತಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಲು ಸೋತುಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಇವುಗಳ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹಳೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಘರ್ಷಣೆ; ಹಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ, ಪರಂಪರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲದರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಆಂದೋಳನವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಳುವಳಿಯು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ತತ್ವ ಚಿಂತನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಆಂದೋಳನ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಲಿಲ್ಲ. ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೂ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರೂ ಆದ ಕೆಲವರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಾದರೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಜನಬಳಕೆ ಆಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಬರೆಯಬೇಕೆಂದವರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದರು. ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈಚಿನ ಕವನಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ರಿಲಿಜಿಯಸ್ ಆಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಉದಾರ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವವಿರುವ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕವಿಗಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳೂ ಆಗಬಹುದೇನೋ! ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ರಿಲಿಜಿಯಸ್" ಆಗುವ ಕವಿ ಜನತಾ ದ್ರೋಹಿಯಾಗುತ್ತಾನೇಕೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೂಲಗಳು, ಇದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಕರಗಳು ಇದರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ನಿಜವಾದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಉಪಮಾನ, ಹೊಸ ಪದ ಪುಂಜಗಳು, ಅಚ್ಚುಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಗಳಿಂದಲ್ಲ.

ಕೆ. ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ.

ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು

ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಮಾಸ್ತರನಾಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂತುಷ್ಟನೂ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಮೊದಲು ಅವನು ಅಬಚೂರಿನ ಸಾಹುಕಾರರಾದ ಅಲ್ಲೀಜಾನ್ ಸಾಬರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ರೈಟರ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಅಬಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ತೆರೆದಾಗ ಬೋಬಣ್ಣ ಸಾಯಂಕಾಲ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ಬೋಬಣ್ಣ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅಬಚೂರಿಗೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಿಳಿದವರಾರೂ ಆ ಕೊಂಪೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೋಬಣ್ಣ ಒಪ್ಪಿದ ನಂತರ ಅವನ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯೇ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸೂ ಆಗಿ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ತೆರೆದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಬಣ್ಣನೂ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸೂ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳೆನ್ನುವಂತಾಯ್ತು.

ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ತರೇ ಎಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನೊಬ್ಬ ದಿಲ್ಲಿಯೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಗತೊಡಗಿತು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಎಸ್ಸೆಲ್ಸಿವರೆಗಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅವನ ಎಷ್ಟೋ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಲದಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಒಂದು ಹಳೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ಡಿಕ್ಷನರಿಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಬೋಬಣ್ಣನು ಅವನ ಅತ್ತೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಅತ್ತೆಯೂ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಾಬರ ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣ ಸಕಲೇಶಪುರದ ಹತ್ತಿರ ಕೊಡಲಿಪೇಟೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಪೋಕರಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬೋಬಣ್ಣನ ಅತ್ತೆ ಮಾಚಮ್ಮನೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಓದಿದ ಹುಡುಗನೆಂದು ಅಲ್ಲೀಜಾನ್ ಸಾಬರ ಬಳಿ ಕೇಳಿ ಒಂದು

ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ್ದಳು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅತ್ತೆಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಒಪ್ಪಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವಭಾವತಃ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಆಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣನು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಡಲಿಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಕರಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ದೊರೆತುದರಿಂದ ಈ ಪೋಕರಿ ಅಲೆತ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕಾಲ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂತುಷ್ಟನೂ ದುಃಖಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು.

ಏಕೆ ಸಂಕಟಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಯದಾಯಿತು. ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಅವನು ಕಾರಣ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಿರಲಿ, ಸಂಕಟಗಳೇ ಏನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೋಬಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲೀಜಾನ್ ಸಾಬರ ಮಗನಿಗೆ ಬಂದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಕದ್ದಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ದೆವ್ವವೋ ದೇವರೋ ಮುನಿಯಿತೋ ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲೀಜಾನ್ ಸಾಬರ ಮಗ ಅಜೀಜ್ ರಜಕ್ಕೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಯಾರೋ ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಂದು ಕವರ್ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಮೊದಲು ಹಣವಿರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರೇಮಪತ್ರವಿರಬಹುದೆಂದು ಗುಮಾನಿಯಾಯ್ತು. ಅವನು ಅವರೆಗೂ ಕೂಡ ಒಂದೂ ಪ್ರೇಮ ಸಲ್ಲಾಪ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯೂ ಸಹ ಇದ್ದ ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಅಂಥದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ನಗ್ನತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದ ಅರಿವಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಯಾವತ್ತೂ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ-ಕಾಗದವು ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರವಿರಬಹುದೆಂದು ಸಂಶಯ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ತಲೆಗೇರಿತು. ಎದೆ ಡವಡವ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಕದ್ದು ಜೇಬಿಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ. ಆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಬೋಬಣ್ಣನ ಚರ್ಯೆಯೇ ಒಂದು ತರಹೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕಬಾರಿ ಅದನ್ನ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೆದರಿ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ, ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಬೋಬಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಕಾವೇರಿ. ಕಾವೇರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು

ಮಗಳೂ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವೂ ಇದ್ದಿತು. ಎರಡನೆಯ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರ ಕಾವೇರಿ ಪುರುಸೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅತ್ತೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಈ ಪರಿಯ ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಏನೋ ಸಂಶಯ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಹಣವನ್ನೇನಾದರೂ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡನೇ ಎಂದು ಗಾಭರಿಯಾದಳು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಬೋಬಣ್ಣ ಮನಿಯಾರ್ಡರೊಂದರ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ರಾದ್ಧಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಸ್ವಂತ ಸಂಬಳದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲರೆದುರು ಅವಮಾನ ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಬೋಬಣ್ಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಬಳಿ ಯಾರು ಸುಳಿದರೂ ನಿಮ್ಮದು ಏನಾದರೂ ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಬರಬೇಕಿತ್ತಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದಳು, ಕಾವೇರಿ.

ಬೋಬಣ್ಣ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಕಳೆದ ನಂತರ ಇನ್ನು ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಗುಮಾನಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಬಗೆದು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಓದಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆ ದಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಏನನ್ನೊ ನೋಡುವವನಂತೆ ಆಳುಗಳು ಕಾಣದ ಒಂದು ಮರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಿದನು. ಆ ಕವರಿನೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಡು ಮಾತ್ರವಿತ್ತು, ಹಾಗೂ ಉರ್ದು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಬರೆದಿತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಹತಾಶೆಯಾಯ್ತು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೋ ಈವರೆಗೆ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತನಗೇ ಮುನಿಸು ಬಂದಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಆ ಕಡೆ ಸೊಂಟದವರೆಗೆ ನಗ್ನಳಾಗಿದ್ದ ಹೆಂಗಸಿನ ಚಿತ್ರವೊಂದು ಕಂಡಿತು. ಅವಳ ಕೆಂಪು ಶರೀರ ದುಂಡು ಕುಚಗಳು ದೊರೆಸಾನಿಯಂಥ ಮುಖ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಮೂಕನಾಗಿ ಹೋದನು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಅದರಲ್ಲೇ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದವನು ತಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಅದನ್ನು ಜೇಬಿನೊಳಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಬೋಬಣ್ಣನ ನಾಚಿದ ಮುಖ ನೋಡಿ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಕಿತರಾದರು. ಆದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಆ ಕವರಿನೊಳಗಿನ ಗೂಢತೆ ಬಯಲಾದುದಕ್ಕೋ ಏನೋ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡನು. ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಆವೇಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮರೆಯಲೆತ್ನಿಸಿದನು.

ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸಕಾರ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹೆಡ್ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ವಹಿವಾಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬಂದಿತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ವಹಿಸಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಮುಖಾಂತರವೇ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಪ್ರಚಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಅನೇಕ ನಿರಕ್ಷರಕುಕ್ಷಿಗಳ ಪರ ವಾಗಿ ಕಾಗದ ಬರೆಯಬೇಕಾಯ್ತು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಈ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲವರ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವ ಹಾರ ಹಾಗೂ ಒಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಪರಿಚಯ ಅರಿವು ಆಗತೊಡಗಿತು. ಕಾಗದ ಬರೆಯುವಾಗ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅವನು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಬೋಬಣ್ಣನ ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು

ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಅಶಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಎನು ಕಾರಣವೆಂದು ಅನೇಕಸಾರಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಹಾಳು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೋ ಅಥವಾ ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ಆ ನಗ್ನ-ಚಿತ್ರವೋ ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ. ಆದೊಂದು ಅನಿಷ್ಟವೆಂದೂ ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹರಿದೆಸೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ದಿನದಿಂದಲೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಆ ನಗ್ನ ಸುಂದರಿಯ ಕುಚಗಳು, ಮನೋಹರ ನಯನಗಳು ಮುಂತಾದವು ಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಹರಿದೆಸೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬೋಬಣ್ಣನ ನಿರ್ಧಾರ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ನನ್ನೀ ಬೇಸರಗಳಿಗೂ ಏನು ತಾನೆ ಸಂಬಂಧ ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮುಡಿಚಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟವನೇನಲ್ಲ. ಅವನೇನು ಆ ಚಿತ್ರನೋಡಿ ಉದ್ರೇಕಿತನಾಗಿ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಹೆಂಗಸಿನೊಡನೆ ಅನ್ಯಾ ಸಕ್ತನಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಾವೇರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಸ್ತ್ರೀಯ ನಗ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಅನಂತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಆಕೆಯ ವದನದ ಅಡಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾವೇರಿಗೆ ಬೋಬಣ್ಣನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಚರ್ಯೆ ಗಳು ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಮಗಳು ಬೇರೆ ಕೊಂಚ ದೊಡ್ಡವಳಿದ್ದುದ ರಿಂದ ನಾಚಿಕೆಯೊಡನೆ ಗಾಬರಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ಸಾರಿ ಬೋಬಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿಡಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗ ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಆಚೀಚೆ ಬಾಗಿಲು ಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬೋಬಣ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಸರಾಡಿದಳು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಕೊಂಚ ಮುನಿಸಿನಿಂದಲೇ " ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ " ಎಂದು ರೇಗಿದಳು. ಏಕೆಂದು ಹೇಳಿಯಾನು ಬೋಬಣ್ಣ. ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಗತಕಾಲದ ಪೋಕರಿ ಚಾಳಿಗಳು ಬೋಬಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಕಾವೇರಿ ನಿಜವಾಗಿ ಗುಮಾನಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಮಾಚಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬೋಬಣ್ಣನ ಈ ಬಗೆಯ ಚರ್ಯೆ

ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ವಯಸ್ಸಾದವಳು, ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವಿದ್ದಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮರಣಾನಂತರ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ದುಡಿದು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಸಾಕಿದಳು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನೇ ಓಲೈಸುತ್ತಾ ಬೇರೆ ಹೋದರೆ ಈ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಭಯವಿದ್ದಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾವೇರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೇ ಆಕೆಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಚೀಚಿನವರ ಮಾತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿಯೇ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದರೆ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಕಾವೇರಿಗೆ ಗಂಡು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಯಾರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವನು ಮಾಚಮ್ಮನ ಮನೆಗೇ ಬಂದು ಇರಲು ಒಪ್ಪಿದುದರಿಂದಲೂ ಅವನು ಕಾವೇರಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವ ಎರಡೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ವೃಧ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದಿರುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಪೂಜೆ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿ ಬೋಬಣ್ಣ ಹಾಸ್ಯ ಕುಚೋದ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಗಂಭೀರನಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇಂಥದರಲ್ಲಿ ಬೋಬಣ್ಣನ ಚೇಷ್ಟೆ ಅವನ ಕಾಮುಕತೆಗಳು ಮಾಚಮ್ಮನಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿ ಕಂಡವು. ಇದು ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಸಂಚಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಬೋಬಣ್ಣ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ತನ್ನನ್ನು ಅನಾಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಗೆದಳು. ಕಾವೇರಿಗೆ ಈಚೆಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಾಗುವವರೆಗೂ ಕೂಡ ಬೋಬಣ್ಣ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತೊರೆದರೆ ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈಗ ತೊರೆದರೂ ಪರ್ವಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತ್ತು. ತಾನು ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿ ಬದುಕಲಿಲ್ಲವೆ. ಇವಳೂ ಹಾಗೆ ಬದುಕಲಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಒಂದು ದಿನ, "ಕಾವೇರಿ ನಿನಗೆ ಬಾಳ ದಿನದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ, ಬೋಬಣ್ಣ ಹಾಗೇಕೆ ಈಚೆಗೆ ಚೆಲ್ಲು ಚೆಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಕ್ಕಳ ಎದುರು ದೇವರ ಎದುರು ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ತರ ಮಾಡೋದೆ. ನಿನಗೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕಷ್ಟ ಸುಖ ನೋಡಿದವಳು. ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಾನು ಏನೇನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಕಿದೆ ನೀನೇ ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ. ಹಾಗೇ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀನೂ ಮುಂದೆ ತರಬೇಕು" ಎಂದಳು.

"ಹೌದಮ್ಮಾ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದವಳು, ನೀನೇ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದವಳು, ನೀನೇ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿಬಿಡು. ನನಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ತರಾಗುತ್ತೆ" ಎಂದಳು ಕಾವೇರಿ.

"ಹಾಗಲ್ಲಾ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕು ಬಂದಾಗ ನಾವು ಯಾರೂ ಎದುರಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಆಡಬಾರದು" ಎಂದಳು ಮಾಚಮ್ಮ.

ಕಾವೇರಿಗೆ ವಿಪರೀತ ನಾಚಿಕೆಯಾಯ್ತು. ಮಾಚಮ್ಮ ಏನೇನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಳೊ ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವೂ ಬಂದಿತು. ಗಂಡಿನ ಜಾತಿಯೇ ಹೀಗೆ, ಎಂದು ಖತಿಗೊಂಡಳು. ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ತರೂ ಎದ್ದು ಹೋಗಲು ಬಿಡದ ಬೋಬಣ್ಣನ ಶೃಂಗಾರ-ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು ; ಕೋಪ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಿಗಿಲಾಯ್ತು.

"ನನಗೇನೋ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ತಾನು ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಆಫೀಸರು ಎಂಬ ಜಂಭ ಬಂದಿದೆ. ಈ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರಿ ಕನ್ನಡಕ ತರ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು" ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಬಯ್ದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಅವರಿವರ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ; ಯಾರಿಗಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಪುಸ್ತಕ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಓದುವುದು. ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಸಪ್ಪೆಯಾದ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ನಗ್ನ-ಚಿತ್ರ ನೋಡಿದ ಮೇಲಂತೂ ಕವರಿನೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದುದೆಲ್ಲಾ ನಗ್ನ-ಚಿತ್ರವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾಸಿಕಗಳೋ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳೋ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬಂದರೆ ಅದರ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನಗ್ನ-ಚಿತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಒಂದು ಕಾರ್ಡು ಬೇಲಾಯದ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಬೇಲಾಯದ ಷರಾಬು ಅಂಗಡಿ ಮರಸಪ್ಪನವರ ಬಳಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದವನು. ಬೇಲಾಯದನ ಕೆಲಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಮರಸಪ್ಪನವರು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕಳ್ಳಿನ ಮರದ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಹೊಸ ಮಡಕೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಅವನು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮರ ಹತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಬೇಡೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಇದೇ ತನ್ನ ಕುಲಕಸುಬೆಂದೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೆ ಇದರಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಮಗಳು ಪದ್ಮಿ ಅಬಚೂರಿನ ಬಳಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಾದ ಮೂಗೂರಿನ ಸಾವುಕಾರರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅಬಚೂರಿಗೂ ಮೂರೇ ಮೈಲು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಲಾಯದನು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೋಗುತ್ತಾ ಒಂದು ಗಡಿಗೆ ಸೇಂದಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬೇಲಾಯದನಿಗೆ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಬೋಬಣ್ಣ ಓದಿದನು.

ಬೇಲಾಯದನ ಮಗಳು ಪದ್ಮಿ ವಿಪರೀತ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ ಈ ಕೂಡಲೇ ಬಂದು ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಬೇಲಾಯದನು ಊರಿಗೆ ಬರದೆ ಬಹಳ ದಿನವಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಾಗದ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದೂ, ಮೂಗೂರಿನ ಸಾಹುಕಾರರ ತೋಟದ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪದ್ಮಿಯ ತಾಯಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಓದಿ ಅದನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಬಂದ ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದರೊಳಗೆ ಹಾಕುವುದು ಆತನ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ವಾರಸುದಾರರು ತಮತಮಗೆ ವಿರಾಮವಾದಾಗ ಹುಡುಕಿ ಅದರೊಳಗಿಂದ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ವಿಳಾಸ ನೋಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ತಮಗೆ ಬಂದ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ತರಬಹುದಾದಂಥದು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಆದಷ್ಟು ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರವಾಗಲೆಂದು ಓದಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕುಯ್ಯುವ ಲಾವಣಿ ಜಿಂಬಣ್ಣನಿಗೆ ಮೂಡಿಗೆರೆಯ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ ಜಿಂಬಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜನರು ಓದಲೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಯ್ದು ಅವನಿಗೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಲುಪಿಸಿದಾಗ ಜಿಂಬಣ್ಣನು ಒಳಗೊಳಗೆ ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕಾಗದಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಕ್ಕೇ ಹಾಕಿದ್ದನು. ಕೆಲವರಂತೂ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು "ನಿಮಗೊಂದು ಕಾಗದ ಇತ್ತು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಲ್ಲಿ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ "ಯಾರದು? ಏನಂತೆ?" ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಂದಲೇ ಕಾಗದದ ಸಾರಾಂಶ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅಂಥ ಆ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬೇಲಾಯದನ ಕಾಗದವನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಬೇರೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾಗದವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತೋಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಾದೀತೆಂದು ಕಳಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಗದಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಠಸ್ಸೆ ಹೊಡೆದು ಪೋಸ್ಟ್ ಚೀಲದೊಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಮುದ್ರೆ ಮಾಡಿದನು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ಹೇಳಿ ಸರಸರ ಹೊರಟನು. ಅವನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪದ್ಮಿ ತಾಯಿಗೆ ನೂರು ರೂ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಎಂಥ ಮೋಜುಗಾರನಿರಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೋ ಮದುವೆಯಾದವನೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಸಾಬರ ತೋಟದ ಕುಳುಪ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೂಗೂರಿನ ಸಾಹುಕಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಯಾರು ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಕುಳುಪನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಬೇಕಾದರೆ ಸಂತೆ ದಿನ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಏನು ಸಮಾಚಾರ? ಏತಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದಿರಿ?

ಎಂದೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದಕ್ಕೆ ಬೋಬಣ್ಣನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕರು ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಅರಿತು ಪುಳಕಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬರೆ ಹೋಟೆಲು ಮಾಡುವಂಥ ಗೊಂದಲ ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಬೇಲಾಯದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಊರಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಅವನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇರಲಿಲ್ಲೆಂದೂ, ಸತ್ತುಗಿತ್ತು ಹೋದನೋ ಎಂದು ಹಲವರೂ ಶಂಕಿಸಿದರು. ಅವನ ಕಾಗದ ವಾರಸುದಾರರಿಲ್ಲದೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ನಂತರ ದಿನವೂ ಬೋಬಣ್ಣ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಗದ ಬರೆಸುವುದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದುಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ, ಓದಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಓದಿ ತಿಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೊ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಕುಳಿತು ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟನಂತರ ಅದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಗಾದರೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲೋ ಎಂದು ಕೇಳಿ; ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿ ಸರಿ ಎಂದು ತಲೆತೂಗಿದ ನಂತರ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಂದವರ ಬಳಿ ಆ ಕಾಗದ ಬರೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕಾಗದಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ದಾಖಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಂಥದೊಂದು ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆಗ ಮೂಗೂರಿನ ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಮೇಸ್ಟ್ರು ದಾಸಣ್ಣ ಹಾಜರಾದರು.

"ಏನ್ ಪೋಸ್ಟ್ಮಾಸ್ಟರೆ ನಮ್ಮೂರಿಂದು ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಗದ ಇದಿಯಾ ?" ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

"ಇಲ್ಲಾ ಮಾರಾಯರಾ ನಿಮ್ಮೂರಿಂದೇ ಒಂದು ಕಾಗದ ಇತ್ತು."

"ಎಂತದಪ್ಪಾ, ಏನು ಸಮಾಚಾರ ?"

"ಏನಂತ ಹೇಳದು, ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ನೀವೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ."

"ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ, ಎಂಥದ್ರಿ ಗ್ರಾಚಾರ" ಎಂದು ದಾಸಣ್ಣ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ.

"ಅದಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಇದು. ಹ್ಞಾ ಇದೇ ಇದೇ" ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣ ಇಂಥದೇ ಕಾಗದವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದನು. ದಾಸಣ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ. ಮೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಸ್ಕೂಲು ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲಾದರೂ ಕೊಂಚ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಸಣ್ಣ ಇನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ

ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಚಪಲ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ ಭಾರಿ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ನರಿಯ ಮುಸುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನೆಂದರೆ ಹೆಂಗಸರು ಎಲ್ಲಾ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ದಾಸಣ್ಣ ಕಾಗದ ಓದಿ "ಒಳ್ಳೆ ಲಾಯಖ್ಖಾಯಿತು ಈ ಪದ್ಮಿದು" ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದನು. ತಿರುಗಿ ಬೋಬಣ್ಣನ ಹರಟೆ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡನು.

"ಅಲ್ಲರೀ ದಾಸಣ್ಣ ಮೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ಯಾರು ಇದಾರ್‍ರಿ. ನೀವೆ ಬರೆದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಡ್ತೀರಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

"ಛೇ ಛೇ ನಾನು ಬರೆದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಪೋಸ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು ತಾನೆ. ನೀವೇ ಮೊನ್ನೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದವರು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಕಾಗದ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲಾ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೀನಿ. ಇರ್‍ಲಿ ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಠಸ್ಸೆ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದೇ ಅಂತ" ಎಂದನು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಈವರೆಗೆ ಅದು ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುದೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಠಸ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ ಒಂದನ್ನುಳಿದು ಇನ್ನೇನೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಕಾಗದದ ಠಸ್ಸೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರೂ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಸವಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ "ಬೇಲಾಯುದನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಏನೋ ಈ ಚಾಳಿ ಇದೆ. ಆದಕ್ಕೇ ಬೇಲಾಯದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರಪ್ಪ" ಎಂದು ಗೊಣಗಿದನು.

ದಾಸಣ್ಣ "ಛೇ ಛೇ ಹೋಗ್ರಿ ಹೋಗ್ರಿ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಜಬ್ಬು ಹಿಡಿದ ಮುದುಕಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಇರ್‍ತದೆ. ಯಾರೂ ಒಪ್ಪೋ ಮಾತಲ್ಲ ಇದು" ಎಂದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನವನು "ಹ್ಞೂ ಹ್ಞೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಮುದುಕರಿಗೆ ಇರೋ ತೆವಲು" ಎಂದು ಮುಸಿ ಮುಸಿ ನಕ್ಕನು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಓರ್ವ ಕೊಂಚ ವಯಸ್ಸಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಮಾತು ತನಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನೊಂದು ಹೊಗಳಿಕೆ ಎಂದು ಗಣಿಸಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನಕ್ಕನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ "ಹಂಗಲ್ಲ ಪೋಸ್ಟುಮಾಷ್ಟರೆ! ಮುದುಕರಿಗೆ ಮುದುಕರ ಮೇಲ್ಲೇ ಚಪಲ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಿರೋದು. ಮುದುಕರಿಗೆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡರೆ ತೆವಲು ಹೆಚ್ಚು" ಎಂದನು.

"ಹಾಂಗಾರ ಮುದುಕರ ಸಾವಾಸ ಕಷ್ಟ. ಇವರ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟೇ ಇರಬೇಕು" ಎಂದ ಬೋಬಣ್ಣ. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಸಿ ಮುಸಿ ನಕ್ಕರು.

ಅವರ ಗೋಷ್ಠಿ ಚದುರಿತು. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಬೋಬಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಹಗರಣವೇ ನಡೆಯಿತು. ಮುದುಕರ ಮೇಲೆ ಮುದುಕಿಯರ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟೆಯ

ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಆಡಿದ ಮಾತು ಬೋಬಣ್ಣನ ಅತ್ತೆಗೆ ತಾಗಿತ್ತು.

ಮನೆಯನ್ನು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕಾಗದ ಬರೆಸಲು ಮುಂತಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವ ಮನರಂಜನೆಯ ಗುಂಪುಗಳಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವುದನ್ನು ಮಾಚಮ್ಮ ಗಮನಿಸಿದಳು. ಮೊದಮೊದಲು ಕಾಗದವನ್ನಷ್ಟೇ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಸಲು ಬಂದವರೊಡನೆ ಕಾಗದದ ಇತ್ಯೋಪರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹರಟುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಈ ಕೆಲಸ ಹಾಗೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತಾ ಇಬ್ಬರೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಕಾಗದ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅನೇಕ ಜನ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಚಮ್ಮನೂ ಕಾವೇರಿಯೂ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಈ ಪರಿ ಗುಂಪು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಬೋಬಣ್ಣ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅದು ಈಗ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು ಇತರರ ಕಾಗದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಾಚಮ್ಮನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ಬಳಿ ಬಂದು "ನೋಡು, ಆ ಪೋಲಿ ದಾಸಪ್ಪನನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಟುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅವಸ್ಥೆ !" ಎಂದು ಹಲ್ಲು ಕಡಿದಿದ್ದಳು. ಕಾವೇರಿಗೂ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪ ಬಂತು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದನು. ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಬಿಗಿಯ ವಾತಾವರಣ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅಂಥದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಕೊಂಚ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದ ಮಗಳ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾವೇರಿ ಮಾಚಮ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೀಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬೋಬಣ್ಣನೇನಾದರೂ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಅಸಮಾಧಾನದ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇನಾದರೂ ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗೂ ಜಟಿಲತೆಗೂ ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ಯಾಸಕ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಮಗಳು ಸೀತ ಬಂದು "ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣ ನೋಡಿಲ್ಲಿ" ಎಂದು ಲಂಗ ಎತ್ತಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಠಸ್ಸೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. "ಅಯ್ಯೋ ಹುಡುಗಿ, ನೀನೂ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ಇಳಿದಿದ್ದೀ ಏನೇ ?" ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಚಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರು ಈ ರೀತಿ ಲಂಗ ಎತ್ತುವುದು ಅಸಭ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ 'ಥತ್' ಎಂದು ಅವಳ ಲಂಗ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜಾಡಿಸಿ ಕೊಡವಿದಳು. "ಸಾಕು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ" ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳಲೂ ನಾಚಿಕೆಯಾಯ್ತು. ಈವರೆಗೂ ತನ್ನ ತೋಟದ ಸಂಬಳ, ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕೆಲಸದ ಸಂಬಳ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನೆ ಖರ್ಚಿಗೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅಂದು ಅದೆಲ್ಲಾ ತಾನು ದುಡಿದ ಅನ್ನದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಪೋಕರಿಯೂ ಮುಂಗೋಪಿಯೂ ದುಡುಕು ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಯಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ.

ಕಾವೇರಿ, ಬೋಬಣ್ಣ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಜಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಲಾತ್ಕಾರದ ಸೇಡನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಳು. ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ ಏನಾದರೊಂದು ಜಗಳ ತೆಗೆದು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗತೊಡಗಿದಳು. ಬೋಬಣ್ಣ ಎಂಥ ಸಂದರ್ಭವಾದರೇನು ತನ್ನ ಕಾಮ-ತೃಷೆ ತೀರಿದರಾಯ್ತೆಂಬ ಮೃಗವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾವೇರಿಯೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರಲು ಪ್ರೇಮದ ವಾತಾವರಣ ಸೃಜಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಕಾವೇರಿ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ನಿದ್ದೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವಳು ಹಾಗೇ ಎಚ್ಚರಾದಂತಾಗಿ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ದೂಡಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಮಲಗಿದಳು.

ಕಾವೇರಿಯು ಆ ದಿನ "ಆ ಹಡಬೇ ದಾಸಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ನೀವು ಕುಶಾಲಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಂಥದು ಏನಿತ್ತು" ಎಂದು ಜಗಳವಾಡಿ ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಮಲಗಿದಳು. ಬೋಬಣ್ಣ ದುಃಖದಿಂದ ಮನೆಯ ಮಾಡನ್ನೇ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮಲಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ನಗ್ನ-ಸ್ತ್ರೀಯ ಚಿತ್ರವು ಒಂದು ದೇವತೆಯಂತೆ ಯಾವುದೋ ಹಿಂಗದ ಕಾಮನೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬೋಬಣ್ಣನ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ತಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮಾತ್ರ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬೇಲಾಯದ ಮಾತ್ರ ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಅವನು ಉಜಿರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇತ್ತ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇಲಾಯದನ ಮಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಂತೆ ನಂಜಿಕೊಂಡು ಹೊಡೆದರು. ಎಲೆಯಡಿಕೆಯ ನಡುವೆ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಗಿದರು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಪದ್ಮಿಯ ವಿಷಯವು ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಗದವೆಲ್ಲಾ ಜೂಲು ಜೂಲಾಗಿ ಕೊಳೆಯಾಗಿ ಅದರ ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತು

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಬೋಬಣ್ಣನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಕುಳಿತು ಈ ಕಾಗದದ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರು.

ಒಬ್ಬ ಹೇಳಿದ: "ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಹರಿದು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಗೋಳು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಬೇಲಾಯದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವೇ ಹೀಗೊಂದು ಕಾಗದ ಬಂದಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇದಕ್ಕೆ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಏಕ್‌ದಂ ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದರು.

"ಏನು ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಬೀಡಿ ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರೋ ಹಾಗಿದೆ ನೀನು. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಶುರು ಮಾಡೋ ದಿನ್ ನೀನು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣ್ತದೆ. ಇದು ಗೌರ್ನ್ಮೆಂಟು ಕೆಲಸ. ಒಂದು ಚೂರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಆದರೆ ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಸಿಪಾಯಿ ಬರ್ತದೆ, ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೋಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಗೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿಗಾ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕಾದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಅಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಕೂಡದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಹುರುಪು ಬಂತು. ಕಳ್ಳನಾಟ ಅಥವಾ ಕಳ್ಳ ಶರಾಬು ಮುಂತಾದವನ್ನೇನಾದರೂ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಹಿಡಿದರೆ ಮಹಜರಿಗೆ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಗೌರವ ಹೆಮ್ಮೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ–

"ಮತ್ತೆ ಕಾಣದಿಲ್ಲೇನು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಮಾಲನ್ನು ನನ್ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಹೀಗೆ ಕೊಡ್ತಾರೆ ಹೇಳು ನೋಡನ!" ಎಂದು ಜಂಬದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

"ಮತ್ತೆ! ಮತ್ತೆ! ಅಲ್ಲವೆ?" ಮುಂತಾದ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಗುಂಪಿನಿಂದ ಹೊರಟವು.

"ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಾಗದ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರ ಡೂಟಿ ಅವನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಡೂಟಿ ಅಂದಮೇಲೆ ಡೂಟಿ. ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರು ಅಂದರೆ ಏನು ಸ್ಕೂಲು ಮಾಸ್ತರ ಹಂಗ?" ಎಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ.

"ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರು ಅಂದರೆ ಮಿನಿಸ್ಟರುಇದ್ದಂಗೆ, ಪೋಲೀಸ್ನೋರೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ" ಎಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ.

ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಮಾಸ್ತರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಅಂತೂ ಬೇಲಾಯದನ ಕಾಗದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವೊಂದೂ ಸುಸಂಬದ್ಧ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಕಾಗದ ಹರಿ

ದೆಸೆದು ಇದನ್ನು ಗತಕಾಲದ ಗೋರಿಯೊಳಗೆ ಹೂಳಿಹಾಕಲು ಅವನು ತಯ್ಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗ್ನ-ಚಿತ್ರ ; ಪದ್ಮಿ ಎಲ್ಲ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಹೊಳೆದವು.

ಅವತ್ತು ಬೋಬಣ್ಣ ಬೇಲಾಯದನ ಕಾಗದವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದಕ್ಕೆ ನಕಲು ಮಾಡಿ ಬೇಲಾಯದನ ಉಜಿರೆ ವಿಳಾಸ ತಂದು ಅದನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದನು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದಂತೆನ್ನಿಸಿ ವ್ಯಾಕುಲಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಿಪಾಲಿಸಿದವನಂತೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾದನು. ಅತ್ತೆ ಮಾಚಮ್ಮ ಆ ದಿನ ಕಿಸಿಕಿಸಿ ಎಂದಾಗ "ಡೂಟಿ ಡೂಟಿ. ನನ್ನ ಡೂಟಿ ನನಗೆ. ನಿನ್ನ ಡೂಟಿ ನಿನಗೆ. ನನ್ನ ಡೂಟಿಗೆ ನೀನು ಅಡ್ಡ ಬರಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಡೂಟಿಗೆ ನಾನು ಅಡ್ಡ ಬರೋಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೇಗಿದನು.

ಕಾವೇರಿಗೆ ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕ್ರೋಧ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಆ ದಿನದ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಅಭ್ಯಾಸವೋ, ಆಸೆಯೋ, ಚಪಲವೋ ಬೋಬಣ್ಣನ ಕೈ ಕಾವೇರಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಯಿತು. ಕಾವೇರಿ ವಿಪರೀತ ಕೋಪದಿಂದ ಬೋಬಣ್ಣನ ಕೈಯನ್ನು ಝಾಡಿಸಿ ದೂಡಿದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನದಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿದಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೋಪವೆಲ್ಲಾ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತಾಯ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ಕಸಿವಿಸಿಯಲ್ಲಿ ನರಳಿಸುತ್ತಾ ಜೀವ ತಿನ್ನುವ ಶನಿ ಇವಳು ಎಂದುಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರೂ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರೋಷದಿಂದಲಾದರೂ ಇವಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು,-ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಲಂಗಿಸಿ ಮುದ್ದಿಸಿದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೊಯ್ದಾಡತೊಡಗಿತು.

"ಥತ್ ದರಿದ್ರದವಳೆ ನಿನಗೆ ತೆವಲು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಮುದುಕಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಕದ್ದು ಕದ್ದು ಬರ್ತಿದ್ದೆ! ಈಗ ಹೀಗನ್ತೀಯ. ಸೂಳೇರು ವಾಸಿ ನಿನಗಿಂತ. ಸಿಡಿ ಸಿಡಿ ಅನ್ನದೆ ದುಡ್ಡಿಸ್ಕೊಂಡು ಕುಪ್ಪುಸ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ರೇಗಿದ. ಬೋಬಣ್ಣ ಸೂಳೆ ಮನೆಗೇನೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ಮನ ನೋಯಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದ. ಕಾವೇರಿಗೂ ಇದು ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಕಾವೇರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. "ಹಂಗೆ ಹತ್ತೂಕಡೆ ತೆವಲು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೇ ಮನೇಲಿ ಹಿಂಗಾಗೋದು" ಎಂದಂದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಕೋಪದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಅಂದ. ಮಾತಿನ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಾಯ್ತು. ಕಾವೇರಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಾ ಹೋಯ್ತು. ಕಾವೇರಿ

ಬೋಬಣ್ಣ ನೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಷಾದಗೃಹವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಎಲ್ಲ ಸತ್ತವರ ಮನೆಯಂತೆ ವಿಷಣ್ಣವದನರಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೋಬಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೋದನಂತರ ಅವನೊಡನೆ ಒಡನಾಟ; ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪ ಸಂಭೋಗ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕೈಹಾಕಿ ಕಚಕುಳಿ ಇಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರೆ ಮೈಮೇಲೆ ಹುಳು ಬುಳುಬುಳು ಹರಿದಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೊಡವಿಕೊಂಡೇಳುವಂತೆ ಆಗು ತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವೇ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕಾಮದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೋಬಣ್ಣ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ತಾನು ಎಂದೆಂದೂ ಇವಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೀಡದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೆ ನ್ನಿಸಿದಾಗ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ವರುಷದ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ; ಹಳೇ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಮಾಡಿ ಉಳಿದದ್ದು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಚಮ್ಮ ಬೋಬಣ್ಣನ ಮದುವೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಲ ವನ್ನು ಅವನೇ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರಾದ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿ ಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ವಾದ ಇಷ್ಟೇ: ಅವಳು ಆ ಹಣವನ್ನು ಬೋಬಣ್ಣನ ಮದು ವೆಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ಮದುವೆ ಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಅವಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಗಳಿಕೆಯೂ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗಿದೆ. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರ ಸಂಬಳ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಬಾಡಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸ ಗಳಿಕೆ ಇದೆ........ಎಂದು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಏನೇನು ವಾದ ಹೂಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಬೋಬಣ್ಣನ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮುರಿಹಾಕಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅವಳ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಲಕ್ಕೆ ತಾನು ಹೇಗೆ ಬಾಧ್ಯನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಸಾಹೇಬರು "ಅವಳ ಮಗಳು ಯಾರು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಅಲ್ಲೇನೋ!" ಎಂದು ದಬಾಯಿಸಿದರು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಕೋಪ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತಾನು ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಾಹೇಬರ ಎದುರು ಕೂಗಾಡಿದನು.

ಮಾಚಮ್ಮ ಆಗ "ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸಾಕಿದ್ದು ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬೀದಿ ಪಾಲು ಮಾಡಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವಾ!" ಎಂದು ಕೊಂಕು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಕಾವೇರಿ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು. ಮಾಚಮ್ಮ ಹಾಗೆಂದಾಗ ಬೋಬಣ್ಣ ಕಾವೇರಿ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಕಾವೇರಿ

ಬೋಬಣ್ಣ ಯಾವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬೋಬಣ್ಣನ ಕಡೆ ಶೂನ್ಯ ನೋಟ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ತಯ್ಯಾರಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹತಾಶೆಯಾಯ್ತು. ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನೂ ಮಗಳನ್ನೂ ನೆನೆದ. ತನ್ನ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರಿಕೆಯನ್ನು ನೆನೆದ. ಕೊನೆಗೆ " ಆಗಬಹುದು ತಾನೇ ತೀರಿಸುತ್ತೀನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವನ ಕಂಠ ಗದ್ಗದವಾಗಿತ್ತು ".

ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಬೋಬಣ್ಣ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಯಾವ ಧೋರಣೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವನಿಗೆ ತೋಚದಾಗಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ " ಹ್ಞೂ ಉಹ್ಞೂ " ಎಂಬ ಎರಡೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾರೋ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಮುಗಿದು ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಬಹುದೋ ಬೇಡವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಧೇನಿಸುತ್ತಾ ಎದ್ದ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಜನರ ಗುಂಪೊಂದು ರಸ್ತೆ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಯಾರೆಂದು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತ. ಗುಂಪು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಬಳಿಯೇ ಬಂದಿತು. ಬೋಬಣ್ಣ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ದೂರದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಓರ್ವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಅಳುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು " ಈ ತಲೆಹಿಡಕ ನನ್ನಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರಿಕೆ ವಹಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೇನಾಗುತ್ತೆ " ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಬೋಬಣ್ಣನ ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕುದಿನೀರು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಯ್ತು. ಗುಂಪು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮೂಗೂರಿನ ತೋಟದ ಮೇಸ್ತ್ರಿ " ಯಾವನೋ ಸೂಳೆಮಗ ಇಲ್ಲದ್ದು ಸಲ್ಲದ್ದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರೋನು. ಅವನು ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಲಿ ಇಲ್ಲಿ " ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿದನು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇಲಾಯುದ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗಳು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ದೃಗ್ಗೋಚರವಾದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಶರಾಬು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಗಮಗಮ ವಾಸನೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದವರೇ ಹೀನಾಮಾನ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾ ದೂಡಾಡಿದರು. ಬೋಬಣ್ಣ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ " ಹಲ್ಲಿಡಿದು ಮಾತನಾಡೋ ಮಗನೇ. ನಿನ್ನಂತಾವರು ಹತ್ತುಜನ ನನ್ನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತೋ " ಎಂದು ಬೈದನು.

" ನೀನು ಅಷ್ಟಂತ ಮನುಷಾ ಆಗಿದ್ರೆ ಈ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮರ್ಯಾದೆ ತೆಗೆಯೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾಕೋ ಹೋದೆ ? " ಎಂದಿತು ಯಾವುದೋ ದನಿ.

" ಯಾವನು ಬರೆದನೋ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ, ನನ್ನ ಹತ್ರ ಯಾಕೆ ಪೊಗರು

ತೋರಿಸ್ತೀಯಾ ?" ಎಂದು ಬೋಬಣ್ಣ ಆ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಶರೀರವಾಣಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

ಬೋಬಣ್ಣ ಹಾಗೆಂದ ಕೂಡಲೆ "ಇನ್ಯಾವನೋ ಬರೆದವ ನಿನ್ನಪ್ಪ ! ಸುಳ್ಳು ಬೇರೆ ಬೊಗಳ್ತೀಯಾ ?" ಎಂದು ಬೇಲಾಯದ ಒಂದು ಕಾರ್ಡನ್ನು ಬೋಬಣ್ಣನ ಎದುರು ಹಿಡಿದನು. ಬೋಬಣ್ಣ ನೋಡಿದ. ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಬೇಲಾಯದನಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಗದವನ್ನು ಬೋಬಣ್ಣ ನಕಲು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದ್ದುದಾಗಿತ್ತು. ಬೋಬಣ್ಣ ಅದು ತಾನು ಬರೆದುದು ಹೌದೆಂದೂ ಆದರೆ ಅದು ಬೇಲಾಯದನಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಗದ ವನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಆ ಸುದ್ದಿಯ ಸುಳ್ಳನ್ನು ರುಜುವಾತು ಮಾಡುವುದು, ಆ ಕಾಗದ ಬರೆದವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯೂ ಮತ್ತೆ ಹಲವರು ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬೇಲಾಯದನ ಮಗಳು ಪದ್ಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿ ಕಾವೇರಿ ಮಾಚಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನಿಂತರು. ಬೇಲಾಯದ ನಡದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದ. ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಊರೆಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿ ದುದಲ್ಲದೆ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಉಜಿರೆಗೆ ಬರೆದನೆಂದೂ, ತಾನು ಉಜಿರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳ್ತಂ ಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರೆಂದೂ ಆದರೆ ಕಾಗದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರದೆ ಬಂಟವಾಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದನೆಂದೂ ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಗದ ಬಂಟವಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆಂದೂ, ಹೋದ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಓದಿ ಓದಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಯ್ತೆಂದೂ ಬೇಲಾಯದ ಮಾಚಮ್ಮನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ.

ಅವನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಗಂಡು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ಆದರೆ ಈಗ ಸದ್ಯದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮದುವೆಯಾಗೋ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಗಂಡು ಸಿಗದೆ ತನ್ನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಜನ ಹುಡುಗಿಯರು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದಾ ರೆಂದೂ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತನು.

ಇದರೊಡನೆ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯು ಬೇಲಾಯದ ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದೇ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದನೆಂದೂ ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಾಡಿ ಹೇಳಿದ.

ಮಾಚಮ್ಮನೂ ಅವನೊಡನೆ "ಊರಿನ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಇವನು ಯಾಕೆ ಮೂಗು ಹಾಕಬೇಕು. ನನ್ನ ಮನೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸುಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಎಲ್ಲಾ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಬಂದು ಊರಿಗೇ ಅನಿಷ್ಟ ಹಿಡಿದಿದೆ" ಎಂದು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರು ಯಾರು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಜನ ಬೇಲಾಯದನಿಗೆ ಬಂದ ಮೂಲ ಕಾಗದ ನೋಡಿದವರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬೋಬಣ್ಣನೇ ಅದನ್ನು ಯಾಕೆ ಬರೆದಿರಬಾರದು ಎಂಬ ಗುಮಾನಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತೋ ಏನೋ ಅವರು ಯಾರೂ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಬಯ್ಯತೊಡಗಿದರು.

ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಪಶುವಿನ ತರ ನಿಂತಿದ್ದ, ಎಲ್ಲ ಬಯ್ದು ಬಯ್ದು ಸುಸ್ತಾಗಬಹುದೆಂದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕೊನೆ ಎಂಬುದೊಂದಿದೆ ಎಂದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದೆಂದರೆ ಕಾವೇರಿಯ ಮೌನ. ಒಂದು ಚಕಾರ ಎತ್ತದೆ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಅವಮಾನ ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ರೌರವ ನರಕ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ.

"ನೋಡು ಬೇಲಾಯದ, ನನ್ನ ಡೂಟಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗ್ತ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಎಂಥವಳೋ ನೀನೆಂಥವನೋ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು" ಎಂದು ಬೇಲಾಯದನಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

"ಹೌದೌದು ನೀನೊಬ್ಬ ಅಪ್ಪಂತವ. ಊರವರೆಲ್ಲಾ ಪೋಲಿಗಳು. ನಿನ್ನ ಮನೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊರವರ ಮಾತಾಡು. ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದೋಳು ಎಷ್ಟು ಜನರ ಮನೇಲಿದ್ದು ಬಂದವಳೋ ನೋಡಿಕೋ" ಎಂದು ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಬೋಬಣ್ಣನ ಮನ ನೋಯಿಸಲೆಂದೇ ನುಡಿದನು.

ಆವರೆಗೂ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ರುಮ್ಮನೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು.

ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಮಾತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ರತಿಭರಾದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಮೌನ ಆವರಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೋಬಣ್ಣ ಏನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಆಪಾದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೋ ಅಂಥದೆ ಹೀನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಇಳಿದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಯಾರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಅಂದನೋ ಅವರಿಂದ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಬೋಬಣ್ಣ ಕಾವೇರಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಕಾವೇರಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ದಿಗ್ಮೂಢತೆ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಆಕೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ ತನ್ನ ತಾಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಮಾಚಮ್ಮನು ಬೋಬಣ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಹಗೆತನದಿಂದ ಮಾತನಾಡದೆ ನಿಂತಳು.

ಇವರೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಆ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೊರಲೂ ತಯಾರಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವಾಯ್ತು. "ಏನೆಂದೆ ಸೂಳೇಮಗನೆ" ಎಂದು ಮುಷ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ಬಲವಾಗಿ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಮುಸುಡಿಗೆ ಗುದ್ದಿದನು. ಮೇಸ್ತ್ರಿ ವಿಕಾರವಾಗಿ ತೊದಲಿ ಧುಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೋಬಣ್ಣ ಅವನ ಗತಿ ಪೂರೈಸಿತೆಂದೇ ತಿಳಿದನು. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವನು ಯಾವನೂ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಇನ್ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೋ ಬರಲಿ ಎಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಬೋಬಣ್ಣ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಮಾಚಮ್ಮ ನೋಡಿದಳು ಬೋಬಣ್ಣನ ಕೈ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವೀರನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಬೋಬಣ್ಣ ಎಂದು ಗುಮಾನಿ ಬಂತು. ಕಾವೇರಿಯ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಭಯವಾಯ್ತು. ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೇಸ್ತ್ರಿಬಳಿ ಕುಳಿತು " ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಕೊಂದೇಬಿಟ್ನಲ್ಲೋ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ! ನಿನ್ನಂತ ಮನೆಯ ಹಾಳನಿಗೆ ಮಗಳು ಕೊಟ್ಟು ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದೆನಲ್ಲೊ !" ಎಂದು ಒರಲಿ ಊಳಿಡ ತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳೊಡನೆ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಜನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ ತಾವು ಆಪ್ತರೆಂಬಂತೆ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು "ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಹೋದ್ಯೇನೋ ಬರ್ತ್ತರಲ್ಲೋ ಪೋಲಿಸ್ನೋರೂ ನಾಳೆ ಎಂದು ಒರಲತೊಡಗಿದರು."

ಬೋಬಣ್ಣ ನೋಡಿದ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಮೂಗೂರಿನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗೆ ಶ್ವಾಸವೇ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆಯೋ ಏನೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನವಾಯ್ತು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ತೊಂದರೆಗಳ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಜರ್ಜರಿತನಾಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣನ ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಟಿ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.

ಕಾವೇರಿ ನೀರು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. "ಸತ್ತುಹೋಗಿ ಸೂಳೆಮಕ್ಳಾ" ಎಂದು ಒಂದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ದೂಡಿ ಗುಂಪು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ.

"ಅರೆ ಎಲ್ಲಿಗ್ರೀ ಹೋಗ್ತೀರಾ ?"

"ಅರೆ ತಡೀರಿ ಕೊಂಚಾ"

"ನಿಲ್ಲಯ್ಯಾ"

"ಏ ಏ ನಿಲ್ಲಿಸರೀ ಅವರನ್ನ"

ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳು ಗುಂಪಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೋಬಣ್ಣ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ದೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದ.

"ಏ ಏ ಏ ಹಿಡಿಕೊ ಅವರನ್ನ" ಎಂದು ಯಾರೋ ಯಾವನಿಗೋ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಯಾವನೋ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅಡ್ಡಬಂದ. ಬೋಬಣ್ಣ ಝಾಡಿಸಿ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಒದ್ದು

ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೋರೆಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಅವನು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಉಸಿರೆತ್ತದೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮೊದಲಿನವನಿಗಾದ ಗತಿ ನೋಡಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿದ. ಎರಡು ಮೂರು ಜನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೋ ಏನು ಕತೆಯೋ ತಿಳಿಯದೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ನಿಂತರು. ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಅಡ್ಡಬಂದ ನೊಗ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಎರಡೆತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಕಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒದ್ದನು. ಅವಕ್ಕೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ನೊಗದ ಸಮೇತ ಗುಂಪಿನಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಓಡಿ ಓಡಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋದನು.

ಮಾರನೆ ದಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಲಾಯ್ತು. ಕಾವೇರಿ ಮಾಚಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ತೋಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದಳು.

೧೯೭೧

ಅವನತಿ

ಇಸ್ಲಾಪುರ, ಇತ್ತಾವರ, ಜೋಗತಿಪೇಟೆ, ಮಾಲೂರು, ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಊರು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮೈಲಿಯ ಕೂಗಳತೆಯೊಳಗೇ ಆ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದುವು. ಅನೇಕ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿದ್ದುವು. ಇಸ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಸೀದಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆ ಊರಿನ ಜನಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜನ. ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಏರದೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಇಳಿಯದೆ, ಲಾಭವಿಲ್ಲದ ನಷ್ಟವರಿಯದ ಅಸಲಿನಲ್ಲೇ ಓಡಾಡುವ ಜನ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ನಡೆಸುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳಂತೆ, ಅವರವು ಹೋಗೋದು, ಬರೋದು, ಕೂರೋದು ನಿಲ್ಲೋದು, ಈ ಥರ–ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಏನು ಪ್ರಲೋಭನೆ ತೋರಿಸಿ ಇವರಿಂದ ಓಟು ಕಸಿಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ರೀತಿಯ ಜನ ಇವರು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ಎತ್ತುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಗಳ ತಾಪತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೂ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತೋಣೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಶ್ರೀಮಂತರಿದ್ದರಾದರೂ ಅವರ ಬವಣೆ ದರಿದ್ರರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿ ಕಂಬಯ್ಯ, ಅಕ್ಕಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಜೂಗಪ್ಪ, ರಾಜಪ್ಪ, ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವರಿದ್ದರೂ, ಅವರು ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರ ಬಳಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ, ವಸೂಲಿ ಸಾಬರಿಗೆ ಸಲಾಮು ಹೊಡೆದು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಾ "ಕೈಯಾಗಿನ ಕಾಸೂ ಹೋಯ್ತು, ಮೈಯಾಗಿನ ಮಾನಾನೂ ಹೋಯ್ತು" ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಾ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರೂ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಓಟು ಚಲಾಯಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸವಾಲಾಗಿದ್ದವು.

ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸೂರಾಚಾರಿ ಇದ್ದ. ಆದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಮಹತ್ತಾದುದೆನ್ನಬಹುದಾದುದರಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಇನ್ನೊಂದು ಎಂದರೆ ಇತ್ತಾವರದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಿ.

ಸೂರಾಚಾರಿ, ಈರೇಗೌಡ, ಇಬ್ಬರೂ ಇಸ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಆ ದಿನ ಹೊರಟಾಗ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇತ್ತಾವರದ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು. ದಾರಿ ಸಾಗಲೆಂದು ಯಾವ ರಭಸ ಕುತೂಹಲಗಳಿಲ್ಲದ ಏರಿಳಿತಗಳಿಲ್ಲದ ದನಿಯಲ್ಲಿ 'ಕೊಯ ಪಯ ಕೊಯ ಪಯ' ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲು ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಇತ್ತಾವರದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತೊಂದನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತೊಂದು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಈರೇಗೌಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದವನು ಸೂರಾಚಾರಿ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಾಗಿ ಈರೇಗೌಡ ಸೂರಾಚಾರಿಯನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಸೂರಾಚಾರಿ ಹಾಲಿ ಇಸ್ಲಾಪುರ ವಾಸಿಯೇ ಆದರೂ ಅವನು ಹಳೆಬೀಡಿನ ಹತ್ತಿರಿದ್ದ ಪನ್ನಾಥಪುರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆತನು ಬಂದಿದ್ದು ಇಸ್ಲಾಪುರದ ಹತ್ತಿರ ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಅದರ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸ, ಚಿತ್ತಾರದ ಕೆಲಸ, ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರದ್ದಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಖರಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರಭಟ್ಟರು ಮಗಳ ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಸೂರಾಚಾರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನಕ್ಕೆ ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಕನಾದ ವಾಸಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವವನಿದ್ದನು. ವಾಸಾಚಾರಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಗಳು ಇತ್ತು. ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಯಶೋದ ಎಂದು. ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಇಳಿವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಏನು ಕಾರಣವೋ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸಾಚಾರಿ ಬಹಳ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಯಶೋದಳನ್ನು ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ. ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುದುಕ ವಾಸಾಚಾರಿಯು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಸೂರಾಚಾರಿ ಇಸ್ಲಾಪುರದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂತಲೂ ಅನಂತರ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದೆಂದೂ ಕರಾರು ಆಯ್ತು. ಸೂರಾಚಾರಿಗೂ ಸಹ ಇಳಿವಯಸ್ಸೇ. ಆದರೆ ವಾಸಾಚಾರಿ ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕ. ಸೂರಾಚಾರಿ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಾಗ "ಅವ ಎಲ್ಲಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವಳನ್ನ" ಎಂದು ಅನೇಕರು ಒಳಗೊಳಗೇ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಮುದುಕ ವಾಸಾಚಾರಿಯ ಕುಟುಕುಜೀವ ಹೋಗಲು ತಡವಾದಂತೆ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಅಸಹನೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಿತು. "ಈ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಳಿಯಬೇಕಾಯ್ತೆ ಶಿವಾಯಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಎಂದೋ ಈ ಮಲೆಸೀಮೆ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದೆ" ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಎಲ್ಲರ ಬಳಿಯೂ ಹೇಳಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ರೀತಿ ವಾಸಾಚಾರಿಯ ಸಾವಿನ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವರುಷಗಳೇ

ಸಂದುವು. ಸೂರಾಚಾರಿಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗತೊಡಗಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಹಾರೈಕೆಯಂತೆ ವಾಸಾಚಾರಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ.

ಆದರೆ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಹಣೆಬರಹವೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನು ಮಾವನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿ ಹೆಂಡತಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪನ್ನಾಥಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ಮಲೆಸೀಮೆ ಗಡಿ ದಾಟುವಲ್ಲಿ ದಿಡ್ಡಿ ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿ ದಾಟಿ ದೊಡನೆಯೇ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪೀಡೆಯೋ ದೆವ್ವವೋ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು ಕಾಟ ಕೊಡತೊಡಗಿತು. ಮತ್ತೆ ಗಡಿದಾಟಿ ಮಲೆಸೀಮೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ವರೆಗೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹತೋಟಿಗೆ ಬರದೆ ಕೊನೆಗೆ ನಿರುಪಾಯವಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಸಬರಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಡೆಯುವುದು, ಮೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡೆ ಯುವುದು, ಹೊಗೆ ಹಾಕಿ ಸೆಗಣಿ ನೀರು ಕುಡಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ದಂಡಿಸುವಾಗೆಲ್ಲಾ ಯಾರು ಯಾರೋ "ಸೂರಾಚಾರಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನೋ ಚಾಳಿ ಇರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಸ್ಲಾಪುರ ಬಿಡಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲೆ ಒಲ್ಲೆ ಅನ್ನದೆ" ಅಂದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸುವುದಿರಲಿ ಹೆಂಡ ತಿಯೇ ದೆವ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದು ಜಪ್ಪಿಹಾಕಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಪಿಶಾಚಿಯ ಕಾಟದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಜಾಹೀರು ಮಾಡಲು ಸಹಾಯವೂ ಆಯ್ತೆಂಸು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಭೂತ ವೈಧ್ಯ ಫಕೀರಪ್ಪನ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ಏನೇ ಆದರೂ ಸೂರಾಚಾರಿ ಹೆಂಡತಿ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ದಿಡ್ಡಿಗಡಿ ದಾಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸೂರಾಚಾರಿ ದಿಡ್ಡಿಗಡಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇಸ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತರ ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಟ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಮಲೆ ಸೀಮೆಯ ಥಂಡಿ ಹವೆ ಅವನಿಗೆ ಒಗ್ಗದೆ ಗೂರಲು ತರದ ಕೆಮ್ಮು ಹಾಗೂ ಉಬ್ಬಸವೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರಲು ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಮೂಲ ಕಸುಬು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ. ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮನೆತನ ಅವನದು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಂಭ, ಮಾಡು, ತುಳಸೀಕಟ್ಟೆ, ದೇವರ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೊಂಚವೂ ತನ್ನ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಾಗಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಂತಿಕೆ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಸೂರಾಚಾರಿ ಕೆಲಸ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅದನ್ನೊಂದು ಕಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಮಾಧ್ಯಮ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಆಗಲಿ ಅವನಿಂದ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ

ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಕಲಾವಿದನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಇಸ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ.

ಮಲೆಸೀಮೆಗೆ ಬಂದನಂತರ ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಆ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಅವರಿವರ ಮನೆಯ ನುಣ್ಣಗಾದ ಒರಳುಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಉಳಿಹಾಕಿ ಕೊಡುವುದಷ್ಟೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಸೂರಾಚಾರಿ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದನು. ಮರದ " ಮಾರಿಗೊಂಬೆ "ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಚಕ್ರದ ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಉಗ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದು ಕೈಗೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನೋ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೋ ಕೊಟ್ಟು ದೇವರನ್ನು ತಯಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಕಲಾವಿದ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಮಾರಿಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ನ್ಯೂನತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು.

" ಅಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ರೆ ಪೊರಕೆಯಲ್ಲಿ, ಮೊರ, ಮೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಊರಾಚೆಗೆ ದೂಡಿಬರ್ತ್ತೀವಿ. ಅಂಥದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈಯ್ಯಾರ ಮಾಡ್ತೀರಿ " ಎಂದು ಹಲವರು ಗೊಣಗಿದರು. ಆ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ನಿಲುವು, ಮುಖದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಪ್ರಮಾಣದ ಕುಚಗಳು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾದ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, " ನಿಮ್ಮ ಗೊಂಬೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಿ ಜ್ಞಾಪ್ತಿಗೆ ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ ! " ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರು. ಸೂರಾಚಾರಿ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಕ್ಕರೆ ಮೂಗು ಬಿಡುಗಣ್ಣಿನ ಕಿಸುಬಾಯಿಯ ಮುಡಕೆ ಮೊಲೆಗಳ ಮಾರಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದ. ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಚಕ್ರದ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಗಲಗಲ ಅಲುಗುವ ಅವುಗಳು ಓಡಾಡಿದಂತೆಲ್ಲಾ " ಹಾಗೇ " ಆಗಬೇಕು ನಿನಗೆ ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಕಡೆಗೆ ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದೂ ಸಾಲದೆ ಸೂರಾಚಾರಿ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಕಸಬುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಾಯಿತೆ ಕೊಡುವುದು, ಮದ್ದು ತೆಗೆಯುವುದು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕಲೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರೊಡನೆಯೇ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಅರ್ಥಹೀನವಾದ ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಯಾವು ಯಾವುವೋ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಭತ್ತದ ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಂಗಡಿ ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡರ ಬಾಕಿ ವಸೂಲಿ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗಂಡು ಇಂಥಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದು, ಎತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರ, ಇಂಥವೇ ನೂರಾರು. ಈ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಲೂ ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾಸಿನ ಲಾಭವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯಲೆಂದೇ ಸೂರಾಚಾರಿ ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಲಾಟರಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವೊಂದು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಲೂ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸೂರಾಚಾರಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು " ಖುಲಾಸ್ " ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನ ಜನಗಳ

ಸಹನೆ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗಳಿಗೆ ಸೂರಾಚಾರಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಯಾವುದೇ ಅನುಭವ ವಿವೇಕಗಳಿಂದ ಬರದೆ ರೂಢಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಸ್ವಭಾವವೋ ಅಥವಾ ಅವನ ಕರ್ಮವೋ ಅಥವಾ ಅವನಿದ್ದ ಊರು ಹಾಗೋ. ಆ ಜನಗಳೇ ಅಂಥವರೋ ಅಂತೂ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಈ ಕರ್ಮಜಾಲದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಅವನ " ಶನಿ " ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ದಿಡ್ಡಿಗಡಿ ದಾಟುವ ಹಾಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಜೀವನವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಚೈತನ್ಯ ಸೂರಾಚಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ–ಸೂರಾಚಾರಿಯೂ ಅಜಮೀರಿನ ಫಕೀರಪ್ಪನೂ ಕೈಗೊಂಡ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಾ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಯಶೋದ ನವೆದುಹೋದಳು ಜೋಲು ಮೋಲೆಯ ಗುಳಿಗಣ್ಣಿನ ಯಶೋದೆಗೆ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನೋ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೋ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾರಿ ಗೊಂಬೆಯಂತೆಯೇ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಸೂರಾಚಾರಿಯೂ ಈರೇಗೌಡನೂ ನಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇತ್ತಾವರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಾದರು. ಸೂರಾಚಾರಿ " ಏನು ಮಾರಾಯ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಊರಾಗಿರ್‍ತಾನೋ ಇಲ್ಲೋ " ಎಂದ.

" ಇರದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾನೆ ಮೊನ್ನೆ ಬೇರೆ ಅವನದೊಂದು ಕೂಸು ತೀರಿ ಹೋಯ್ತಂತೆ " ಎಂದ ಈರೇಗೌಡ.

" ಇದೊಂದು ಎಡವಟ್ಟು ಸೂಳೇಮಗನ ಊರು, ಯಾವುದೂ ಸುಸೂತ್ರ ಆಗೋಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದೆ " ಎಂದ ಸೂರಾಚಾರಿ.

" ಅದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ, ಈ ಪೈಕೀನೇ ಎಡವಟ್ಟು ಅಂತ, ಅದು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ್ದೆ ! ವ್ಯಾಪಾರ ತಗೊಳ್ಳಿ, ನಂಟಸ್ತಿಕೆ ತಗೊಳ್ಳಿ, ಬೇಸಾಯ ತಗೊಳ್ಳಿ, ಎಲ್ಲಾ ಎಡವಟ್ಟೆ. ನನಗೆ ಪಾಯಿಖಾನೆ ಸಹಿತ ಸುಸೂತ್ರ ಆಗೋಲ್ಲ " ಎಂದು ತನ್ನ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಈರೇಗೌಡ.

" ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮಗೀನ ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಲೆ ಮುಗಿಯೋವರೆಗೆ ಸೂತಕದಾಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಬ್ಯಾಡಾಂತಾನೋ ಏನೋ. ನನಗಂತೂ ರೇಜಿಗೆ ಹಿಡಿದುಹೋಗಿದೆ " ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಹೇಳಿದ.

" ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಿಗೇನು ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ. ಮೂರ್‍ನಾಕು ಮಕ್ಕಳಾದವು. ಆದರೇನು, ಆದವು ! ಹೋದವು ! ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಾಗ ಏನಾದರೂ ಒಳರೋಗ ದೋಸ ಉಂಟಾ ? " ಎಂದು ಈರೇಗೌಡ ಹೇಳಿದ. ಹೀಗೆಂದು ಈರೇಗೌಡ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆ ಮಾತಾಡಿಯೂ ಇದ್ದ. ಇದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಕಿವಿವರೆಗೂ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಕಿವಿ ತಲುಪಿಸಿದವನ ಬಳಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ " ಅವನ ಹೆಣ್ತಿ ಕಳಿಸಲಿ ತೋರುಸ್ತೀನಿ ದೋಸ " ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕಿದ್ದ.

" ನಮಗೆ ಏಕೋ ಆ ಪಂಚಾತಿಗಿ " ಎಂದು ಗೊಣಗಿ ಸೂರಾಚಾರಿ ಇತ್ತಾವರ ದತ್ತ ಕಾಲು ಸರಸರ ಹಾಕಿದ.

ಇತ್ತಾವರ ನಲವತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಏಳೆಂಟು ಮನೆಗಳ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ. ಇಸ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿ ಇತ್ತಾವರದಿಂದ ಹೊರಟು ಸಂತೆಮಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ತಾವರದ ಆ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಈಚಲು ಬಯಲು ಇತ್ತು ಈಚಲು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವೀಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ದಾರಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಇತ್ತಾವರಕ್ಕೆ ತಾಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಳೆಂಟು ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಊರಿಗೆ ವಿಮುಖವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಸಂತೆಮಾಳದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಉಧೊ ಎಂದು ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಗೊರಬು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೀರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಗೊರಬು ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಬೆತ್ತಲೆ ಕಾಲುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಡೀ ವಾರ ಮೌನವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾಲಾಯಾಪನೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಗಿಲಕೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಶಬ್ದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಹರಟುತ್ತಾ ಕೈಬಾಯಿ ಕಿವಿ ಕಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಕೊಟ್ಟು ಸಂತೆಕಡೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಿಕ್ಕವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕೆಯ ಮಗು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಹಾಗೇ ಇರಬೇಕಾದ್ದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತು ಕೊಡದೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರು ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಬಳಪ ಗೀಚಿದಂತೆ ಹರಟೆಯನ್ನು ಗೀಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಗೌರಿ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಾದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದಳು. ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಶಿಲ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಅವತಾರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೂಗು ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬು ಕೂದಲು ತುಟಿ ರೇಖೆಗಳು ಕತ್ತು ಸ್ತನಗಳ ನಡು ಕಾಲು ಎಲ್ಲ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಿಯೂ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸದಷ್ಟು ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಆಕೆಯ ನಡೆ ಚರ್ಯೆ ನಿಲ್ಲುವ ನಡೆಯುವ ಭಂಗಿ ಇವುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವಂತೂ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಛಂದೋಬದ್ಧವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಳಿತರೆ,

STATE CENTRAL LIBRARY, BANGALORE.

ನಿಂತರೆ, ನಕ್ಕರೆ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಆದರತ್ತ ಗಮನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಕೆ ಮಕ್ಕಿಗದ್ದೆಯಿಂದ, ಕೆಳಮನೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಇತ್ತಾವರೆಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆಗಿದ್ದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರಾರಿಗೂ ಅತ್ತ ಗಮನ ಹೋದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸುಂದರಿ ಎಂದು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಅನಿಸಿದ ಕೆಲವರು '' ಈ ಬಿಲ್ಲೋರ ಜಾತಿಯಾಗೆ ಹ್ಯಂಗೆ ಮಾರಾಯ ಇಂತಾ ಬಾಲೆ ಹುಟ್ತು. ಯಾವ ಬ್ರಾಮರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಹುಟ್ರ್ತೋ" ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಈ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಂಥ ಮನಿಸ್ಯನನ್ನು ಕೈಹಿಡೀಬೇಕಾರೆ, ಏನು ಆಚಾರ ತಪ್ಪಿದ್ದಳೋ! " ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಕ್ರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದರು, ಆಕೆಯ ಪವಾಡ ಸದೃಶ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು.

ಇತ್ತಾವರೆಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ವರುಷದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದವು ಆಕೆಗೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಶೀತಕ್ಕೊ ಅಥವಾ ಮತ್ತೇನು ಕಾರಣಕ್ಕೊ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವೇ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವು ಶೈಶವಾಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಗೌರಿಗೆ ಅಂಥ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಏನೂ ಇರದುದರಿಂದ ವಿಪರೀತ ಎನ್ನುವಂಥ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅತ್ತೆ ರುದ್ರಮ್ಮನೇ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಮಗನಿಗಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಉದ್ಗರಿಸಿ ಅಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಗೌರಿಯನ್ನು. ಗೌರಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದಲೇ ಸಾಯುತ್ತವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ಬಸುರಾದಾಗ ಬಯಲು ಸೀಮೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ತವರುಮನೆಗೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅವಳು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅದಲ್ಲ. ಅವಳು ಆದಿನ ಅವಳ ಮನೆ ಹಿಂದಿನ ಈಚಲು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಣ್ಣ ತಲೆಬುರುಡೆ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಗುಳಿಕಣ್ಣು, ಚಿಲಿದ ಹಲ್ಲಿನ ಆ ಬುರುಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭೀತಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ತನ್ನ ತೀರಿಹೋದ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಆ ಬುರುಡೆಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೋ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ವೇರ್ಪಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಳ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಆ ಬುರುಡೆಗಳೇ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕ ತೊಡಗಿದಳು. ಗುಂಪಿನಿಂದ ಹಿಂದಾದಳು. ಗೊರಬದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಗೌರಿ ಹಿಂದಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಗೌರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಗೌರಿ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ,

ಪಕ್ಕ ಒಟಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆಲ್ಲಾ ಮಾಸಿ, ಕರಿಯ ಚೂಪನೆಯ ಗೊರಬುಗಳಿಗೆ ಕಾಲು ಬಂದು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವಂತೆ ಕಂಡವು.

ಗೌರಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತಾಗ ತಾನು ಶ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಇವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು ? ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹುಗಿದರೋ ? ಅಥವಾ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿದ್ದನ್ನು ನರಿ ನಾಯಿ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದುವೋ ! ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು. ಏನೋ ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹೀಗೇ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಘಕ್ಕನೆ ವಾಸ್ತವಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗೆಳೆಯರು ಓಲಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ಕರಿಯ ಗೊರಬುಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಸರಸರ ಮುಂದುವರಿದು ಗುಂಪನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಳು. ಮಳೆ ಒಂದೇ ಸಮ ಬೀಳುತ್ತಾ ಗೊರಬದ ಮೇಲೆ ಟರಪರ ಟರಪರ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

"ಗೌರಿ, ಗೌರಮ್ಮ ಓಯ್" ಎಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಓಗೊಳ್ಳದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಶಯದಿಂದ ಇತ್ತ ತಿರುಗಿದಳು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮ. ಗೌರಿ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಎಚ್ಚರಾದಂತಾಗಿ "ಆ್ಞ ಏನಂದಿ" ಎಂದು ತಿರುಗಿದಳು ಬೆಚ್ಚಿ.

"ಥೂ ನಿನ್ನ, ನಾ ಹೇಳೋದನ್ನ ಆಲೈಸ್ತಿಲ್ಲೇನು. ಬಾ ಏನೇನನ್ನೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೊರಗಬೇಡ" ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು.

"ಇಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದೀನಿ ನಿನ್ನ ಮಾತು"

"ಮತ್ತೆ ನಾ ಕೂಗಿದರೆ ಒಕ್ಕಣಲಿಲ್ಲ ?"

ಗೌರಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಮ್ಮನ ಮನೆ ಗೌರಿಯ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ನೂರು ಗಜ ದೂರ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಓರಗೆಯವರಾಗಿದ್ದರು.

"ಮಳೆ ಯಾಕೋ ಜೋರಾಗೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತದೆ. ಸಂತೆ ಸೇರ್ತದೋ ಇಲ್ಲೋ" ಎಂದಳು ಗೌರಿ.

"ಮೊನ್ನೆ ಅಂತಾ ಮಳೇಲೆ ಸೇರಿತ್ತಂತೆ. ಇವತ್ತು ಈ ಮಳೆಗೆ ಸಂತೆ ಕೈದು ಮಾಡ್ತಾರಾ ?" ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಮಳೆ ಅಡ್ಡಡ್ಡಾ ಬೀಸುತ್ತಾ ಜೋರಾಗುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಗೊರಬು ಅಡ್ಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯತೊಡಗಿದರು.

ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗೊರಬಲಿನ ಗುಂಪು ಈಚಲು ಹರದ ಕೊನೆ ಸಾರುವವರೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೂಗಿದಂತಾಯ್ತು. ಮಳೆಯ ಇರಿಚಲಿಗೆ ಅಡ್ಡನಿಂತು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು. ದೂರದಲ್ಲಿ

ಇನ್ನೊಂದು ಗೊರಬಲು ಓಡಿಬರುತ್ತಾ ಇರುವಂತೆ ಕಂಡರು. ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಾದಂತೆ ಗೌರಿಗೆ ಅವನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತ್ತು.

"ಓ ಇಸ್‌ನಾಥ. ಇವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ರಪ್ಪಾ, ಈ ಮಳೇಲಿ ಬ್ಯಾಡಾಂತ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೂರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೆ" ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ. ತಂದೆ ತಾಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡುದರಿಂದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಮನೆಯೇ ಅವನ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗ ಓಡೋಡಿ ಓಡೋಡಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಮಾತಾಡದೆ ನಿಂತನು.

"ಎಂಥದೋ ಹುಡುಗಾ! ಯಾಕೋ ಓಡಿ ಬಂದೆ ಮೆಲ್ಲಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ಹುಚ್ಚು ಮುಂಡೇಗಂಡಾ. ನಾವೇನು ಕಳೆದು ಹೋಗ್ತಿದ್ದೆವೇನೋ! ಏನು ಹೇಳು ಹೋಗಲಿ!" ಈ ಬಗೆಯ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಕಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗ ಬಂದುದ್ದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಅದಾಗಿತ್ತು.

"ಗೌರತ್ತಿಗಮ್ಮಾ ದಡಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡಕ್ಕೆ ಔಸದಿ ಬೇಕಂತೆ" ಎಂದು ನಾಚಿ ನಾಚಿ ಹೇಳಿದ. ಹುಡುಗ ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ ಬಹಳ ಸಭ್ಯನಾಗಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿದ್ದ.

ಗೌರಿಗೂ ನಾಚಿಗೆಯಾಯ್ತು "ಮನ್ನಿನದೆಲ್ಲಾ ಮುಗೀತೇನು" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

"ಏನೋ! ದಡಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದೆ."

"ಏನು ತಂದೀಯೋ" ಎಂದು ಗೌರಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಗೌರಿಯೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಸರೆತ್ತದೆ ಔಷಧಿ ಎಂದೆ ಮಾತಾಡಿದಳು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು "ಬಾರೋ ಮಗಾ ನಿನ್ನ ಕಳಿಸ್ಯಾರಲ್ಲಾ ಹೇಳು ಈ ಮಳೇಲಿ" ಎಂದು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದಳು.

"ಎಂತದಪ್ಪೊ ಸರಿಯಾಗಾದ್ರೂ ಹೇಳೋ" ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮ ಕೇಳಿದಳು. ಗೌರಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವನಾಥನ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೇ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಸಂಕೇತ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಕಂಡಿತು ಅವಳಿಗೆ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮತ್ತೂ ನಾಚಿ ಗೊರಬನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿ ಮುಖ ಮರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಗೌರಿ "ಮಾವನದು ಇಂಥವೇ!" ಎಂದು ರೇಗಿದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ನಾಚಿಗೆ ಮರೆಸಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕುತೂಹಲ ಕೆದರಿತು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಸಂಯಮದಿಂದ ಈ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ "ದಡಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡಕ್ಕೆ ಯದೆ ಹಾಲು ಬೇಕಂತೆ ಒಳಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದಾರೆ!" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ನಾಚಿ ಸರಕ್ಕನೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡ.

"ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ನಾಚಿಕೆ ನೋಡ್ರೋ ಇವನಿಗೆ" ಎಂದು ಹಲವು ಹೆಂಗಸರೂ "ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಮಲೆ ಕುಡಿಯೋದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಸು ಆಡಿಥಂಗೆ ಆಡ್ತಾನೆ" ಎಂದು ಕೆಲವರೂ, "ಈ ಹುಡುಗರು ಹಿಂಗೇಂತ ಹೇಳಾ ಹಂಗಿಲ್ಲ ನೋಡಿ

ದಿರಾ ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ" ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹಲವರೂ ವಿಶ್ವನಾಥನನ್ನು ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹನಿಗೂಡುವಂತೆ ನಾಚಿಸಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ಗೌರಿಯೂ ನಾಚಿದಳು.

ಗೌರಿ ಹೇಗೋ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಖದಿರುಹಿ ನಿಂತಿದ್ದ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಂದ ಒಳಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಕೊಂಚ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಮರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಹಿಂಡಿದಳು. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಳ ಕುಚಗಳು ಅದ್ಭುತ ಮೆರುಗನ್ನಿತ್ತಿದ್ದುವು. ವಿಶ್ವನಾಥನ ವಿಪರೀತ ನಾಚಿಕೆಯು ಅವಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ವನ್ನೂ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ದಿಗ್ಗನೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದುವು.

ಮತ್ತೆ ಒಳಲೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವನಾಥನ ಬಳಿಗೆ ತಂದು "ತಗೊ ಮರಿ'' ಎಂದು ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕೊಟ್ಟಳು. ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯ ಅಮಲು ಇನ್ನೂ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಲೆ ತುಳುಕದಂತೆ ಅಂಗೈಯ್ಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು "ಸೂರಾಚಾರ್‍ರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಅತ್ತಿಗಮ್ಮ ಔಸ್ತಿ ಮಾಡಕ್ಕೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಡೆದರೆ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಿ ಈ ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿ ನಾಚಿಸುತ್ತದೋ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಟ ಕಿತ್ತನು.

ಗೌರಿ ಗುಂಪಿನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು ; "ಏನಂತೆ ? ಏನಾಯ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮಾವಗೆ ?" ಎಂದು ಗುಂಪು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿತು.

"ಏನಿಲ್ಲ ಮೊನ್ನೆ ಮನೆಮಾಡು ಪೂರ್ತಾ ಸೋರ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಈಚಲು ಹೊದಿ ಸೋದಿಕ್ಕೆ ಮಾವ ಈಚಲು ಕೊಯ್ಯಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈಚಲು ಮುಳ್ಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಗಾಯ ಆಗಿದೆಯಂತೆ. ಇವರು ಉದಾಸನ ಮಾಡಿ ಮೊನ್ನೆಯಿಂದ ಜೋರಾ ಗಿದೆಯಂತೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಸೂರಾಚಾರ್‍ರು ಎದೆ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟುಕೋ ಅಂದಿದ್ದಾರಂತೆ" ಎಂದಳು ಕೊಂಚ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೇ.

ಅನಂತರ ಗುಂಪು ಮುಂದುವರಿಯತೊಡಗಿತು. ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಕಿಸಿ ಕಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಮಳೆ ಉರವಣಿಸಿ ಹುಯ್ಯತೊಡಗಿತು.

ಗೌರಿ "ಸೀತಕ್ಕ ನಮ್ಮೂರಿನ ಸುಡುಗಾಡು ಯಾವುದೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

"ಯಾಕವ್ವಾ ನಿಂಗೀಗ ಸುಡುಗಾಡಿನ ಯೋಚನೆ ?" ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮ ಕೇಳಿ ದಳು.

"ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೇ" ಎಂದು ಗೌರಿ ಮಾತಾಡದೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಕೊಂಚ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿದರು.

"ನಾನ್ಯಾಕೆ ಕೇಳಿದ್ದೂ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಏನಾದರೂ ಸುಡುಗಾಡಿತ್ತೆ" ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಳು ಗೌರಿ.

"ಏನು ಅನಿಷ್ಟಾಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೀಯೇ ! ಕಾಲಾಂತರದಾಗೆ ಯಾರ ಯಾರ

ಮನೆ ಹತ್ರ ಏನೇನಿತ್ತೊ! ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತವ್ವ! ನಮ್ಮ ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಸತ್ತೋರ ತಲೆದೆಸೆಯಲ್ಲಿಡೋ ಹಣತೆ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ."

"ಸೈಯ್ಯೇನು !"

"ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗದಾಗ ಜನ ಹುಟ್ಟಿರ್ತಾರೆ ಸತ್ತಿರ್ತಾರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ"

"ಹಾಗಲ್ಲಾ ಸೀತಕ್ಕಾ. ನಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲು ಹಿಂದೆ ಈಚಲು ಹರನಾಗೆ ಅರಮರಲು ಗಿಡ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ"–

"ಹ್ಞಾ ಸರಿ"

"ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಲೆ ಬುಳ್ಡಿಗೂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ವಕ್ಕಾ. ಕಣ್ಣಿನ ಖಾಲಿ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡ್ದಂಗಾಗಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದೆ ನಾನು."

"ಹುಚ್ಚಿ ಮನೆ ಹಿಂದೆ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಓಡಾಡೋ ಜಾಗದಾಗೆ ಸುಡು ಗಾಡು ಮಾಡಿ ಹೆಣ ಹುಗೀತಾರೇನೆ." ಅದಕ್ಕೇನೇನು ನೀನು ಸುಡುಗಾಡು ಯಾವು ದೂಂತ ಕೇಳಿದ್ದು.

"ಮತ್ತೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಬಂತು ಬುಳ್ಡೆ ಚಿಪ್ಪು."

"ಅದು ಯಾವುದೋ ಮುಸಿಯನದೋ ಮಂಗನದೋ ಇರಬೇಕು !"

"ಥೂ ನಾವು ಭಿಲ್ಲೋರು ಮಂಗನನ್ನು ತಿನ್ನೋದಿಲ್ಲ."

"ಮತ್ತೇನು ನಾವು ತಿಂದು ಅಲ್ಲಿ ಎಸೆದಿವಿ ಅಂತಾನ. ನಾವು ಮಂಗ ಇರಲಿ ಹಂದೀನೂ ತಿನ್ನಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಅದಾರಲ್ಲ ಗೂರಲು ಅಂತ ಸುಮಾರು ದಿನ ಮಂಗನ ಮಾಂಸ ತಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಗೇನಾದ್ರೂ ಎಸೆದವೋ ಏನೋ!" ಎಂದಳು ಸೀತಮ್ಮ.

"ಇದೇನಕ್ಕಾ ಹಿಂಗಂತಿ. ನಮ್ಮ ತಾಯೀ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಲೇರೂ ಸಹ ತಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಂಗನ್ನ. ಮಾವ ತಿಂದಿದ್ರ !"

"ಔಸ್ತಿ ಅಂತ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಈಗ ಎದೆ ಹಾಲಿಗೆ ಒಳಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೇನು! ರೋಗ ಗುಣ ಆಗ್ಬೇಕಂತಿದ್ರೆ ಏನಾರೂ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು."

"ಆದರೆ ಮಂಗನ್ನ ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಮನುಸರನ್ನ ತಿಂದಂಗೇನೆ ಸೈ."

"ನೀನು ಕುರಿ ಕೋಳಿ ತಿಂದಿಲ್ಲಾ."

"ಕುರಿ ಕೋಳಿಗೂ ಮಂಗನಿಗೂ ಒಂದೇನಾ ?"

"ಎರಡೂ ಜೀವ ಅಲ್ಲೇನು ?"

"ಆದರೂ ಮಂಗ ಮನಸರ ಹಂಗೇ ಕೈ ಇರುತ್ತೆ! ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ! ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ! ಹೇನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ! ಕೂಸು ಕರಕೊಂಡಿರತ್ತೆ!"

"ಕುರೀಗೂ ಕೋಳಿಗೂ ಮಕ್ಳೂ ಮರಿ ಇರ್ತದವ್ವಾ, ಅಂತಾ ದೇವರೇ ಕೊಲ್ಲ

ತಾನಂತೆ! ಇನ್ನು ನಾವು ಕೊಲ್ಲೋದೇನು ಮಹಾ ದೊಡ್ಡದು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಏನು ಮಾಡಿದ್ವಂತೆ?"

ಸೀತಮ್ಮ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಗೌರಿ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮಾವ ಮಂಗನನ್ನು ತಿಂದದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡುವಂತಾಯ್ತು.

ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಎದುರಿಂದ ಬರ್‍ತಿದ್ದವರು ಸಿಕ್ಕರು. ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪು ಸಂತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿತು-ಅಕ್ಕಿ ದರ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಮೀನು ಸಂತೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ-ಕಾರಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾರಿ ತುಪಾನು ಎದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲೆಂದು ಇಸ್ಲಾಪುರದ ಮೀನು ಬೇರಿ ತಿಳಿಸಿದನಂತೆ. ಹೀಗೇ ಏನೇನನ್ನೋ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಿ ಆ ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪು ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

೩

ಸೂರಾಚಾರಿ ಈರೇಗೌಡನಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಪುರದ ಖಾದರು ಬೇರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಫಾತಿಮ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆಂದೂ; ಆಸನ ದ್ವಾರದಿಂದ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಮೊಳಕೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆಂದೂ, ನೀನೂ ಅವಳ ಬಳಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೂ ದಾರಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸೂಚಿಸಿದ.

"ಹೌದು ಹಂಗಂತ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಸಾಬರ ಹೆಂಗಸಿನ ಹತ್ರ ಏನೂ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ" ಎಂದ ಈರೇಗೌಡ.

"ರೋಗ ಗುಣಾಗಬೇಕಂತಿದ್ದರೆ ಏನಾರಾ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಆದರೆ ಅದು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ. ಮತ್ತೆ ಗರ್ಮಿ ಏನಾದರೂ ತಿಂದರೆ ತೊಂದರೆ ಶುರು ಆಗುತ್ತೆ" ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಮನೆ ಎದುರು ಇದ್ದರು.

"ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ಹಲ್ಕಿರಿದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ. ಈರೇಗೌಡ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡೋದನ್ನ ನೋಡಿ ತಾನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ಲೇವಡಿ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲೆಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಿಗೆ ಖಾತರಿಯಾಯ್ತು. ಅವರು ಬಂದಿರುವುದು ಏನಕ್ಕೆಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದೇನು ಪದ್ಧತಿಯೋ ರೂಢಿಯೋ ವ್ಯವಹಾರದ ಮರ್ಜಿಯೋ, ಈರೇಗೌಡ, ಸೂರಾಚಾರಿ, ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಮೂರು ಜನವೂ ಅದೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕುದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಎತ್ತಿನ ವಿಚಾರವೇ.

"ಏನು ಆಗೇಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ?"

"ಚಂದ ಏನು ಬಂತು ಎಲ್ಲಾ ವರುಷ ಇದ್ದಂಗೇ !"

"ಸರಿ ಮತ್ತೆ ಹಾಗಂತ ಅಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೇ ಅಂತ ಆಯ್ತಲ್ಲಾ !"

"ಏನು ಚಂದಾ ವರ್ಷಾ ವರ್ಷಾ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ಏನು ಕತೆಯೋ ಏನೋ !"

"ಯಾಕೆ ಗೊಬ್ಬರಗಿಬ್ಬರ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೀಳ್ತಿದೆಯೋ !"

"ಕಡಿಮೇನೋ ಹೆಚ್ಚೋ ಇದ್ದೋಟು ಹಾಕ್ತೀವಿ"

"ಅಲ್ಲಾ ಸೂರಾಚಾರ್ರ ಗದ್ದೆ ಗೇಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ರಲ್ಲಾ ಹೇಗಾಯ್ತುಅದು".

"ಏ, ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ ನಾನು ಆ ಲುಕ್ಸಾನಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದು. ಕುಯ್ದು ಕೂಲಿ ಗೀಟಲಿಲ್ಲ."

"ಓ ನೀವು ಹಂಗೆ ಕೋಮಟಿಗರ ಹಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕೋದಾದರೆ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಿ."

"ಆತರ ಕೋಮಟಿಗರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಅಲ್ಲೋ ಮಾರಾಯ. ಮನೇಗೆ ಉಣ್ಣಾಕೆ ಭತ್ತ ಬ್ಯಾಡೇನು."

ಇದೇ ರೀತಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಿ ಮೂರು ಜನರಿಗೂ ಬೇಸರ ಬಂತು. ಸೂರಾಚಾರಿ "ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಮಾರಾಯ ?" ಎಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಿದ,

"ಯಾವುದು ಆಚಾರ್ರೇ ?"

"ಯಾವುದು ! ಇದೊಳ್ಳೆ ಮರೆವಾಯ್ತಲ್ಲಾ ನಿನ್ನದು".

"ಓಹೋ ಸರಿ ಸರಿ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ಆಗಲೇ".

"ಹೇಳ್ದೆ ಸರಿ, ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿಥಂಗೆಲ್ಲಾ ಆಗೋ ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಲೋಕ ಯಾಕೆ ಹೀಗಿರುತ್ತಿತ್ತು".

"ಹೌದೌದು ನೀವು ಹೇಳಿಥಂಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಫ್ ಸೀದಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಲ್ಟಾ ಸೀದಾ".

"ನಾನು ಹಾಗಂದನಾ ನೀನೇ ಹೇಳು. ವಿನಾಕಾರಣ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಬಾರದು".

"ಮತ್ತಿನ್ನೇನು? ನೀವು ಹೇಳೋದು ಹಂಗೇ ಆಯ್ತು".

ಎತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಸ್ತಿಕೆಗೆ ಸೂರಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಈರೇಗೌಡ. ಇವರ ಸಂಕೇತ ಭಾಷೆಗಳ, ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಗಳ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲೆತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಎಂದರೆ ಮಾತಾಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಬೇಸತ್ತು ಬಾಯಾರಿಸಿ ಹಸಿವಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಸೋತು, ಈ ಚೌಕಾಸಿಯ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೂ ಸೋತು ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು

ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಯಾವನಾದರೂ ಏನಾದರೊಂದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಬಿಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಈ ಚೌಕಾಸಿಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಗರಗಸ ಎಳೆದಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರಾರಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ನಿರಾಶೆ ಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬೇಗ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೇನು ಕೆಲಸ, ಅದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ತಾನೆ! ಮತ್ತ್ಯಾವ ಮಹದರ್ಥ ಇದೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ? ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳೇ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚೌಕಾಸಿಯಂತಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಾಗ! ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಮದುವೆ, ಗೌರಿಯ ಹೆರಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾವು, ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಚೌಕಾಸಿ, ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವು–

ಎತ್ತಿನ ವಿಷಯ ಯಾರು ಮೊದಲು ಎತ್ತಿದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಮಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಇದೆ ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಷದವರು ಬೆಲೆ ಏರಿಸುವುದೋ ಅಥವಾ ಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಲೆ ಇಳಿಸುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಗುಮಾನಿ ಉಭಯತ್ರರಿಗೂ! ಆದರೆ ಇದು ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಿಂತ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಹೀಗಿತ್ತು. ಈರೇಗೌಡನೂ ಸೂರಾಚಾರಿಯೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಎತ್ತಿನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆ ನಡೆಯಿತು. ಸೂರಾಚಾರಿಯೇ ಹೊಲೆಯರ ರುದ್ರನ ಹತ್ತಿರ ಇದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿ ಇನ್ನೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ "ಅವ ನನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುದುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ನನ್ನದೇನು ಇದ್ದೇ ಇರ್ತದಲ್ಲ" ಎಂದ. "ಇಲ್ಲಾ ಮಾರಾಯ ಅವನೂ ಹೀಗೇ ಹೇಳಿ ಕಳ್ಸಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದ ಸೂರಾಚಾರಿ.

ಈರೇಗೌಡ, ಒಂದು ಪಶುವಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಆದನಂತರ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿತು. "ನಿಮ್ಮ ಬೆಲೆಗೆ ಒಪ್ಪೋದೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ."

"ನಿನ್ನದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಈರೇಗೌಡನ ಎದುರು ಸೂರಾಚಾರಿಯೂ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಾಯಿಗೆ ಬಾಯಿ ಮಿಲಾಯಿಸಿ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈರೇಗೌಡನಿಗೆ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಆತ್ಮದಂತೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗದ ವಸ್ತು ವಾಗಿಹೊಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಒಪ್ಪದೆ ಜಗ್ಗಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಬಹುಶಃ ತನಗೆ ಮೋಸವಿರಲಾರದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದರೂ ತಾನು ಒಪ್ಪದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಇವರದು ಇತ್ಯರ್ಥ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

"ಈಗೇನು ನಿನ್ನದೆಷ್ಟಪ್ಪಾ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳು?" ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಕೇಳಿದ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಅಪ್ರತಿಭವಾಗಿ ನಿಂತ. ಚೌಕಾಸಿಯ ಜಗ್ಗಾಟದಲ್ಲಿ ತಾನೆಷ್ಟು

ಹೇಳಿದ್ದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬಿಡುಗಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಭ್ರಾಂತನಂತೆ ನಿಂತ. ತೀರ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತು. ಹೇಳಿದ್ದು ವಿಪರೀತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಅವರು ಅನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಹೊರಟೇಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಯಾದರೆ ಚೌಕಾಸಿಯ ಕಪಟ ನಾಟಕ ಆಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ಕೊನೆಗೆ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಲೀಜು ಟವಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಅದರೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದ. ಇದೊಂದು ತರದ ಗುಪ್ತ ವ್ಯವಹಾರ. ಎಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಎಂದು ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗೇ ಬೆರಳು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ಉಭಯತ್ರರೂ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಸೂರಾಚಾರಿ ಕೈಬೆರಳಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಎಲಡಿಕೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಪಂಚೆಗೆ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತ. ಕುಳಿತು ಆಚಾರಬದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನಂತೆ ಕೆಮ್ಮಿ ಉಗುಳಿ ಈರೇಗೌಡನ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ನಿಧಾನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಟವಲ್ಲಿನ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದ. ಈರೇಗೌಡ ಕುಸ್ತಿಯ ರೆಫ್ರಿ ತರಹೆ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ. ಸೂರಾಚಾರಿ ಕೈ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದವನೆ ಏಕ್‌ದಂ ಕೋಪದಿಂದ—

"ನೋಡು ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ನನ್ಮಾತ ಕೇಳು. ಈ ತರ ವ್ಯವಹಾರ ಸರಿ ಅಲ್ಲ".

"ನೋಡಿ ಮತ್ತೂ ನನಗೆ ಹೇಳ್ತಿರಲ್ಲಾ, ಇಳಿಸಿ ಇಳಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ ನಾ ಇನ್ನೆಂತ ಇಳಿಸಲಿ ?"

"ಬೆರಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಒಂದೋ ಹತ್ತೋ ನೂರೋ ? ಅದು ಮೊದಲು ಹೇಳು ಮಾರಾಯ" ಎಂದ ಸೂರಾಚಾರಿ.

"ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಬೆರಳಿಗೆ ನೂರರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡೋ ಹಾಗಿದ್ದೀವಾ ನಾವು ನೀವೇ ಹೇಳಿ" ಎಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಕಂಕ ನರಿಯಂಥ ವಿನಯ ತೋರಿಸಿದ.

"ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದೊ".

"ಇಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಾ ಹತ್ತು !"

"ಹಾಗಾದರೆ ಮಡಿಚು ಇದನ್ನು".

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಮಡಿಚಿದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

"ಹ್ಞಾ ಹ್ಞಾ ಹಾಂಗೆ. ಎಲ್ಲಿ ಇದೊಂದನ್ನು ಮಡಿಚು" ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ದಾರಿಗೆ ಬಂದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಎನ್ನುವ ಭಂಗಿ ತೋರಿಸಿದನು.

"ಸೂರಾಚಾರ‍್ರೆ ನೀವೇನು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರೋ, ಯಾರಾನ್ನಾದರೂ ಖೂನಿ ಮಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರೊ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಸಿದರೆ ನಿಮಗೇನು ಗಂಟು ಸಿಗ್ತದೆ" ಎಂದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ.

"ನೋಡು ಹೋಗಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೋ" ಎಂದ ಸೂರಾಚಾರಿ. ಈರೇಗೌಡ

ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಬಟ್ಟೆಯಡಿ, ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂವಾದವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದ.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದುಕೊಂಡು "ನೀವು ಉದ್ಧಾರಮಾಡೋಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲಾ ನನ್ನ. ಆ ಮಾಲು ತಗೊಂಡು ಹೋದವ ನಾಳೆ ಬದುಕ ಬೇಕೋ ಬ್ಯಾಡೋ!" ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತುಬಿಟ್ಟ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಾ ಹೊರಗಡೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರೋ ಸದ್ದು ಕೇಳಿತು. ಎಲ್ಲ ತಿರುಗಿದರು. ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ವಯಸ್ಸಾದ ತಂದೆ ಭೈರಪ್ಪ ತಲೆ ಮೇಲೊಂದು ಗೊರಬು ಕೌಚಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಎಡಕಣ್ಣಿಂದ ಕಿಸುರು ನೀರು ಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಟವಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದರು.

"ಓ ಹೊ ಹೊ ಏನು ಯಾರ‍್ಯಾರೋ ಇರಾ ಹಂಗಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಓ ಈರೇಗೌಡ, ಓ ಸೂರಾಚಾರ‍್ರು" ಎಂದು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿದರು.

"ಹೋಯ್ ಸೂರಾಚಾರ‍್ರೆ. ನಿನ್ನೆ ಇಸ್ವನಾಥನನ್ನು ಇಸ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಓಡಿಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಅಂತ ಮಾಡೀರಿ. ಹುಡುಗ ಮುಂಡೇಗಂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾ. ನೀವು ಎದೆ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟುಕಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಎಲೇ ಹಾಲು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ. ನನಗೇ ಅನುಮಾನ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಓಡಿಸಿದ್ದು."

"ಈಗ ಹ್ಯಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು. ನನಗೆ ಪುರಸೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎದೆ ಹಾಲಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಪದಾರ್ಥ ಹಾಕಿ ಔಸ್ತಿ ಮಾಡೇ ಕಳಿಸುತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಹೊತ್ನಾಗೆ ಯಾರು ಈ ಮಲೆ ತಿನ್ನುಸೋ ಅವ್ವಂದಿರು ಯಾರಿದಾರೆ ಅಂತ ಹುಡುಕೋದು ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಾದೆ."

"ಹಾಂಗಿದ್ದರೆ ಈಗ್ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಾರ‍್ದು?" ಭೈರಪ್ಪ ಕೇಳಿದರು.

"ಆಗಬೋದು ಸ್ವಲ್ಪ ಒಣ ಸುಂಠಿ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಚೂರು ಎದೆಯ ಹಾಲು ಬೇಕು."

"ಆಗಲಿ ಮಾರಾಯರ ನನಗೆ ಕಣ್ಣೊಂದು ಚೂರು ವಾಸಿಯಾದರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಓ ಅಣ್ಣಾ ಇಸ್‌ನಾಥೂ" ಎಂದು ವಿಶ್ವನಾಥನನ್ನು ಕೂಗಿದರು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲೇ ಇಣುಕಿ "ಏನು ದಡಪ್ಪಯ್ಯ" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

"ಸುಬ್ಬಯ್ಯನ ಹೆಂಗ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಂದು ವಳಲೇಲಿ ಈಟು ಹಾಲು ಇಸುಗಾ."

"ಅತ್ತಿಗಮ್ಮ ಇಲ್ಲ"

"ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋತೋ"

" ಸಂತಿಗೆ ಹೋತೀನಂತ ಸೀತಮ್ಮನ ಮನಿಗೆ ! "

" ಸೀತಮ್ಮನ ಮನಿಂದ ಈಗತಾನೆ ಸಂತಿ ಕಡೀಗೆ ಹೋತು ನಾನು ನೋಡ್ದೆ " ಎಂದು ಯಾವುದೋ ದನಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥನ ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಿತು.

" ಹಂಗಾಂಗೆ ಒಂಚೂರು ಓಡೋಗಿ ಇಸುಗುಂ ಬರ್‍ತೀಯೇನೋ ಇಸೂ. "

" ಮಳೆ ಬರ್‍ತಿದೆಯಲ್ಲ. "

" ನಿಂಗೆ ಬೇಕಾರೆ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆ ಒಂದೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇರಲ್ಲ ಕಣೊ. "

" ನನ್ನ ಗೊರಬು ಹಾಳಾಗಿದೆ. "

" ನಂದು ತಗುಂಡು ಹೋಗೋ. "

" ನಿಂದು ನಂಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಾಗ್ತದೆ. "

" ಥೂ ಹೋಗು ಮಾರಾಯ. "

ವಿಶ್ವನಾಥ ಭೈರಪ್ಪ ರೇಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ತನ್ನ ಗೊರಬು ತರಲು.

ಇತ್ತ ತಿರುಗಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ " ಹ್ಞೂ ಸೂರಾಚಾರ್‍ರೆ ನಮ್ಮ ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗಿದಂಗೆ ! ಕಾಣ್ತದೆ. ನಾ ಬರ್‍ತೀನಿ ಗದ್ದೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ನೀವು ಔಸ್ತಿ ಪೌಸ್ತಿ ನೋಡಿ " ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದವನಂತೆ ಸೋಗುಹಾಕಿ ಎದ್ದ.

ಸೂರಾಚಾರಿ " ನೋಡು ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಮಾಲು ನಿಂದು. ನೀನು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಹೇಳು, ನಿನ್ನಿಷ್ಟ. ನಾನು ಒಂದು ಕಾಸಿಗೆ ಕೇಳ್ತೀನಿ. ನಾನು ಕೇಳಿದೆ ಅಂತ ನೀನೇನು ಕೊಟ್ಬಿಯಾ. ಕೂತು ಮಾತಾಡಬೇಕು. ಯವಹಾರ ಕುದುರಿಸ ಬೇಕೂ ಅಂತಾದರೆ. ನನಗೆ ಯಾವ ತೆವಲೋ ಮಾರಾಯ ನಿನ್ನ ಹತ್ರ ಜಗ್ಗಾಡಕ್ಕೆ " ಎಂದ.

" ಹೋಗಲಪ್ಪ ನಂದೊಂದು ಕೊನೇದು " ಎಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಮತ್ತೆ ಟವಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ.

" ಆ ಹಾಹಾಹಾ ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲೊ. ಎರಡೂ ಕೈ ಒಳಗಿಟ್ಟು ಹತ್ತೂ ಬೆರಳು ಹಿಡಿಸಿಬಿಡು " ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಜೋರು ಮಾಡಿದ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಅವನದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಗೊರಬು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

" ಏ ಹುಡುಗಾ ಒಳಲೆ ತಗುಂಡಿಯಾ. ನೀ ಹೀಗೆ ನಿಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಹ್ಯಾಂಗೋ ? ಬಾ ಇಲ್ಲಿ, ಏನು ಹೇಳ್ತಿಯಾ ಹೇಳು " ಎಂದ ಭೈರಪ್ಪ.

" ಗೊತ್ತು ಹೇಳ್ತೀನಿ ! "

" ಎಂತ ಗೊತ್ತೊ ಹುಚ್ಚು ಮುಂಡೇಗಂಡ. ಎದೆ ಹಾಲು ಅಂದರೆ ಬಂದು ಎಲೆ ಹಾಲು ಅಂದ್ಯಲ್ಲ ಹಂಗ? ಏನು ಹೇಳ್ತೀಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳು " ಎಂದು ಭೈರಪ್ಪ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂತು. ನಾಚಿಗೆಯಂದರೆ ನಾಚಿಗೆಯಾಯ್ತು.

" ನಂಗೊತ್ತು ನಾ ಹೇಳ್ತೀನಿ. "

" ಏನೇಳ್ತಿಯಾ ಹೇಳೋ. "

ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನೀರು ಬಂತು. ಎಲ್ಲೋ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಹಿಂದೆಗೆದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವರು ಬಗೆದರು. ಆದಕ್ಕೇ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ವಿಶ್ವನಾಥನನ್ನು ಕರೆದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ್ತ " ನನಗೆ ಬ್ಯಾರೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ ಕಾಣೋ ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೆ. ಪಕ್ಕನೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳು, ಸೂರ್‍ರಾಚಾರ್‍ರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ತಟ್ಟು ಮಲೆಹಾಲು ಬೇಕಂತೆ ಔಸ್ತಿಗೆ ಅಂತ ಆಯ್ತಾ " ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ನಾಚದೆ ಮೊಲೆಯಂಥ ಗೋಪ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಅದೂ ಗೌರತ್ತಿಗಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಅಮಾನುಷ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ.

ಒಳಲೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಿದನು.

" ಸೂರಾಚಾರ್‍ರೆ ನನ್ನದು ಒಂದು ಕತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಮಾರಾಯರೆ ! ಹಡೆದವು ಒಂದು ಉಳಿಯಾದಿಲ್ಲಲ್ಲ ನನ್ನ ಹೆಂಗ್ಸಿಗೆ ! ಏನು ಮಾಡದು ಹೇಳಿ ? " ಎಂದು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನು ಸೂರಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಬೇಕೆಂದೆ ಅವನು ಈರೇಗೌಡನ ಎದುರು ಈ ವಿಷಯ ಎತ್ತಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ " ನನಗೆ ಒಳರೋಗ ಅಂದನಲ್ಲ ಸೂರಾ ಚಾರ್‍ರೆ ಹೇಳಲಿ " ಎಂದು ಒಳಗೇ ಅಂದುಕೊಂಡ.

ಸೂರಾಚಾರ್‍ರು ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ " ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಾಯ್ತಾವೋ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇದ್ದು ಸಾಯ್ತವೋ " ಎಂದರು.

" ನಾಕು ದಿನ ಇರ್‍ತವೆ, ವೈನಾಗಿರ್‍ತವೆ, ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಅತ್ತು ನಕ್ಕು. ಎಲ್ಲ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ. ಕೊನೆಗೆ ಏನಾರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸಾಯ್ತವೆ ! ಒಂದಲ್ಲಾ ಎರಡಲ್ಲಾ ನನ್ನವು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳೂ ಹ್ಯಾದ್ವು.

" ಇನ್ನೇನಿಲ್ಲಾ ಏನಾರೂ ಮಲೆಗಿಲೆ ದೋಸಾನಾ! ಅಂತ " ಎಂದು ಯೋಚಿ ಸುತ್ತಾ ಸ್ವಗತದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರಾಚಾರ್‍ರು ಗೊಣಗಿದರು.

" ಹ್ಞಾ, ನೋಡಿ ನಾನೂ ಅದೇ ಯೋಚ್ನೇ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗೇ " ಎಂದು ಖುಷಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ. ಅವನಿಗೆ " ಒಳರೋಗ " ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರ್‍ರು ಹೇಳದಿದ್ದುದು ಸಂತೋಷ ತಂದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಅವನೂ ಅದನ್ನೇ ಗುಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ವೈದ್ಯರಾದ ಸೂರಾಚಾರಿಯೂ ಅದೇ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ರೋಗ ಚಿನ್ಹೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದ.

" ಸೈ ಬಿಡು ಇದು ಮಲೆ ದೋಸಾನೆ. ನೀ ಬೇರೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋದೆ ಬ್ಯಾಡ. ಮಲ್ಯೇಲಿ ಮೇಲುಗಡೆ ಒಂದು ನೀಲಿ ನರ ಇರ್‍ತವೆ. ಅದರೊಳಗಿರ್‍ತದೆ ನೋಡು ಹುಳ. ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬಿನ ಕೆಂಡಾಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸುಟ್ಟು ತಗೀಬೇಕು.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದಲ್ಲಾ ಮೂರಲ್ಲಾ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಒಂದೂ ಉಳಿಯಕ್ಕಿಲ್ಲ" ಎಂದ ಸೂರಾಚಾರಿ.

" ಹೌದ್ರಪ್ಪಾ ಹೌದು, ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೀನಿ. ಅದೊಂದು ದರಿದ್ರ ಕಾಯಿಲೇನ, ಮಲೀಗೆ ಬರೆ ಹಾಕ್ತಾರಂತೆ. ಈ ಸುಡುಗಾಡು ಕಾಯಿಲೆ ನನ್ನ ಹಣೆ ಬರ್ದಾಗೇ ಇದೇಂತೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನೋಡಿ, ತುತ್ " ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ.

" ನೋಡಾನ ಈಗೇನಾದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ ಆಗಲಿ. ಆಮೇಲೂ ತೊಂದರೆ ಕಂಡರೆ ಸೂರಾಚಾರ್‍ರಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ " ಎಂದು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ತೆಪ್ಪನಿದ್ದ ಈರೇಗೌಡ ತಟ್ಟನೆ ಮೈತಿಳಿದವನಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ.

" ನೋಡಾನಂದರೆ ಇನ್ನೆಂತ ನೋಡದು. ಈಗಾಗಲೇ ಮೂರೂ ಹೋದ್ವು. ಬೇಗ ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಔಷಧಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಿ ನೋಡಾ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಸತ್ತರೆ ಹಾಲೂ ತುಪ್ಪ ಇಲ್ಲ " ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರ್‍ರ ಕಡೆ ಆರ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಚೌಕಾಸಿಯ ಹಮ್ಮಿನಲ್ಲಿದ್ದವನ ಧಾಟಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಹೋಯ್ತು.

ಸೂರಾಚಾರಿ ತನ್ನ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಶಪಿಸತೊಡಗಿದ. ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಬಾಚಣಿಗೆಯಂತೆ ಕರ್ಮಜಾಲದ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಯ್ತು ಅವನಿಗೆ.

" ಆಚಾರ್‍ರೆ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದಿನ ಬರ್‍ತೀನಿ ಮಾರಾಯರೆ ಆಕಿ ರೋಗ ಒಂದು ಸರಿಮಾಡಿ ಕೊಡಿ " ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಅಂಗಲಾಚಿದನು.

" ಸರಿಯಪ್ಪ ಇರಾತನಕ ಮಾಡಾದೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮ " ಎಂದು ಭಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸೂರಾಚಾರಿ.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗೇ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಫಕ್ಕನೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡವನು—

" ಅರ್‍ರರ್‍ರೆ ಕೊಟ್ರಲ್ಲಾ ಕೈ " ಎಂದ.

ಎಲ್ಲರೂ ಅಪ್ರತಿಭರಾಗಿ ಈ ಉದ್ಗಾರ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದರು.

"ಅಲ್ಲಾ ಯಾವುದೋ ಮಾತ್ನಾಗಿರಬೆಕಾದರೆ ನನ್ನದೊಂದು ಬೆರಳು ಮಡಿಚೀ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ " ಎಂದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದು ಅರ್ಥವಾಯ್ತು.

" ಹೋಗಲಿ ಇದು ಕೊನೇದು. ಅದೊಂದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಡಿಚು. ಮನೇವರಿಗೂ ಈರೇಗೌಡನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡು. ಹ್ಞಾ, ಇಷ್ಟು ಸರಿಯಾ! ಸರಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕದಾಗೆ ಇಟ್ಕೊ಼ಗಾ " ಎಂದು ಸೂರಾಚಾರಿ ಒಂದು ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದವನಂತೆ ಬಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕೈತೆಗೆದ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ

ಟವಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಬಳ ಸೀಟಿದ. ಈರೇಗೌಡ ಏನೋ ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆದ. " ಷ್ ಈಗ ಬಾಯಿ ಬಿಡಬೇಡ. ಒಳ್ಳೆ ಗಳಿಗೇಲಿ ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀವಿ. ಅದೂ ಇದು ಮಾತು ತೆಗೆದು ಹಳೆಚೌಕಾಸಿಗೆ ಇಳೀಬಾರ್ದು " ಎಂದು ಅವನ ಕೊಳಕು ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದ. ಈರೇಗೌಡ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದನೋ ಏನೋ ಸೂರಾಚಾರಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಜೋಭದ್ರ ಮೋರೆ ಹಾಕ್ಕೊಂಡು ಹೆಡ್ಡುಹೆಡ್ಡಾಗಿ ತಲೆ ದೂಗುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನಾದ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಬಂದ. ಓಡೋಡಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಏದುತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಸೂರಾಚಾರ್ರು "ನಾಳಿದ್ದಿನ ಅಮಾಸೆ ಕಳಕುಂಡು ಹೆಂಗ್ಸು ಕರಕೊಂಡು ಬಾ. ಏನಾರು ಒಂದು ಮಾಡಾನ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

೧೯೭೩

ಕುಬಿ ಮತ್ತು ಇಯಾಲ

"ನಾನು ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಏನೂ ಹೇಳೋದು ಬೇಡ. ಸುಮ್ಮನೆ ಔಷಧಿ ಸೀಸೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾರಿ ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ," ಎಂದು ಬಾಯಮ್ಮ ಅವಳ ಮಗಳು ಇಯಾಲಳಿಗೆ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಔಷಧಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪ ಹಾಸನದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರು ಕೊಟ್ಟ ಚೀಟಿಯ ಮೇರೆಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏಕೆ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ?" ಎಂಬುದೇ ಇಯಾಲಳ ವಾದವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಆಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಬಾಯಮ್ಮ ಕೊನೆಗೆ, "ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೆ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರಂತ ಮನುಷ್ಯ. ಅವರು ಒಂದು ಸಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಔಷಧಿ ಸೀಸೆ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ರೋಗಾನೂ ಗುಣಾಗ್ತದೆ. ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಡ್ತಿ ? ಹೋಗು ಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಇಯಾಲ ಭೈರಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಕ್ಯಾನು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಔಷಧಿ ಸೀಸೆ.

ಇಯಾಲಳ ತಂದೆ ಓಬ್ರಿನ್ ವಿಠಲರಾಯರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ರೈಟರಾಗಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಮೇಲೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಕಾಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ದನ ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಹಾಲನ್ನು ಇಯಾಲ ದಿನವೂ ಒಯ್ದು ಸಮೀಪದ ಭೈರಾಪುರದ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವತ್ತು ಇದರೊಡನೆಯೇ ಭೈರಾಪುರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ವೈದ್ಯ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬೇರ ಅಥವಾ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಸಲಹೆ ಪಡೆದು ಬರಬೇಕಿತ್ತು ಅವಳು.

ಆ ಔಷಧಿಯ ಕಾರಣ ಮಾತ್ರ ಇಯಾಲ ವಿಪರೀತ ನಾಚಿಕೆಪಡುವಂಥ ಕಾರಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಅವಳು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಪರೀತ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಸೊಂಟದನೋವಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳೇ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಔಷಧಿ ತರಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳ ತಾಯಿ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಇಯಾಲಳಿಗೆ ಭೈರಾಪುರದ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ

ಡಾಕ್ಟರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತುಕೊಂಡು ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದಪ್ಪಾ ? ಎಂಬುದು.

ಭೈರಾಪುರದ ಹೋಟೆಲು ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು " ಏನೇ ಯಾಲಿ (ಇಯಾಲ ಅನ್ನುವ ಬದಲು) ಔಷಧಿ ? " ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಇಯಾಲ " ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮೈ ಸರಿ ಇಲ್ಲಂತೆ, " ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ನಾಚಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಟ್ಟರು ಚಕಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇಯಾಲ ಪಾತ್ರೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಳಗಿಂದ ಅದಕ್ಕೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಡೆಟ್ಟಾಲ್, ಫಿನಾಲ್, ಸ್ಪಿರಿಟುಗಳ ಮಿಶ್ರ ವಾಸನೆಯೊಂದು ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಅನೇಕರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ರೋಗದ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಅದರ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಇತರರಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ವರ ಪೀಡಿತರಾದ ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ಅಸ್ ಉಸ್ ಎಂದು ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಆಗಾಗ್ಗೆ ' ಸಂಕ್ಟಾ ' ' ಸಂಕ್ಟಾ ' ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗನೊಬ್ಬ ಅವರ ಕೋಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೈ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸರ್ಕಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಸೋತು ಕೋಲು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೂ ' ಈಗ ನೋಡಿ ತಾತಾ ' ಎಂದು ತನ್ನ ಸರ್ಕಸ್ಸನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು ತಮ್ಮ ರೋಗ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಏನಾದರೂ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಗೆಲ್ಲೊ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಯಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆಂಚಿನ ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಡಾಕ್ಟರು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅ' ಎನ್ನೋ ಎಂದಾಗ ಅವನು ನೀರಾನೆಯಂತೆ ಆ ಎಂದು ಬಾಯಿ ಕಳೆದ. 'ಇ' ಎನ್ನು ಎಂದಾಗ ಹಲ್ಲು ಚಿಲಿದು ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಸ್ಟೆತಾಸ್ಕೋಪು ಎದೇ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಉಸಿರಾಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಂದಾಗ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಂತೆ ಬುಸ್ ಬುಸ್ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಶಿದಿಯೊತ್ತಿದ. ಅವನ ಬಾಯಿಯ ದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ದೂರವೇ ತಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನ ಬಾಯಿಯ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಣುಕಿದರು, ಅನಂತರ ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಡೋಲಿನಂತೆ ಡುಬು ಡುಬು ಕುಟ್ಟಿದರು ಡಾಕ್ಟರು.

ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಇದೊಂದು ದೈನಂದಿನ ವ್ರತವಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವರ ಸ್ಟೆತಾಸ್ಕೋಪ್ ಹಾರ, ಕನ್ನಡಕದೊಳಗಿನ ಪ್ರಶಾಂತ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದೇಶಗಳು ಇವುಗಳು ಇಯಾಲಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾರಾಜಿಸಿದುವು. ಹೆಚ್ಚೇನು, ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಅವಳ ಅಮ್ಮನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ದೇವರಂಥ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನಂತೆಯೇ ಕಂಡ !

ಈ ನಡುವೆ ಡಾಕ್ಟರು ಮುದುಕರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಆ ಮುದುಕರು ಎದ್ದು ನಿಂತು, "ಲೋ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೋ ಅವನು ಮುಂಡೇ ಗಂಡ. ತಾರೊ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೋಲನ್ನು," ಎಂದು ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೂಗಿದರು. ಹುಡುಗ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಕೋಲನ್ನು ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಮಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಕೈ ತೂಗಿಸುತ್ತಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಗೇಟಾಚೆಗೆ ಸಾಗಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಗಣ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ತನ್ನ ಅಂಗೈ ಮೇಲಿನ ಕೋಲನ್ನೂ ಅದು ಓಲುವ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮುದುಕರು ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೈದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆತರಲೇಬಾರದೆಂದು ಶಪಥ ಹಾಕಿ ಕೋಲು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷೆ ರೂಮಿನತ್ತ ಕಾಲು ಹಾಕಿದರು. ಡಾಕ್ಟರು ಮೌನವಾಗಿ ನಸುನಗುತ್ತ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೊಬ್ಬರಂತೆ ಡಾಕ್ಟರು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು, ಕೆಮ್ಮುವವರು, ಸಿಂಬಳ ಸುರಿಸುವವರು, ಹೀಗೇ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಿತು, ಡಾಕ್ಟರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಯಾಸವಾಗಲೀ ಅಸಹನೆಯಾಗಲೀ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಡಗಡೆ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಯ ಮಾತ್ರ ಡಾಕ್ಟರು ತಿಳಿಸಿದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾ ರೋಗಿಗಳೊಡನೆ ಏನನ್ನೋ ಹರಟುತ್ತಿದ್ದ....ಔಷಧೀ ಸೀಸೆ ತರದೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಒಂದೊಂದು ಹೊತ್ತು ಕುಡಿದು ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ನೀರನ್ನು ಅವರ ಬಾವಿಯಂಥ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಯ್ದು ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕಸ ಎಸೆದಂತೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಔಷಧಿ ಕುಡಿಯುವಾಗ ಮುಖ ಹಿಂಜಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬನಿಗೆ, "ಏನು ಭಟ್ಟೆ ಷರಾಬು ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆಯೇನೋ ಹೋಗು ಹೋಗು" ಎಂದು ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸಿದ.

ಇಯಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅನಂತರ ಬಂದವರದೂ ಎಲ್ಲ ಸರದಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದರೂ ಇಯಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಗೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಎದೆ ಡವ ಡವ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ರಾಮರಾಯನೂ ತೊಲಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಡಾಕ್ಟರು ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದರು. ರೂಮು ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಯಾಲ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳು ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಬಾ ಎನ್ನುವಂತೆ ನೋಡಿದರು. ರಾಮರಾಯ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವ ಕಿಟಕಿ ಕಂಡಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ಇಣಿಕಿ "ಯಾರಮ್ಮ ಅದೂ ? ಓ ಬಾಯಮ್ಮನ ಮಗಳು ಘಾಲೀನೋ ! ಏನಾಗಿದೇ ಹೇಳಿ ಔಷಧಿ ತಗೋಬಾರದೇ ?" ಎಂದು ಅವಸರ,

ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಉದ್ಗರಿಸಿದ. ಇಯಾಲಳಿಗೆ ಜಂಘಾಬಲವೇ ಇಳಿದುಹೋಯ್ತು. "ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಮೋಸಮಾಡಿದಳು" ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಇಯಾಲ ಅಂಜುತ್ತ ಡಾಕ್ಟರ್ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದಳು.

"ನಿನ್ನದೇನಮ್ಮ ಔಷಧಿ ?" ಎಂದು ಕುಬಿ ಕೇಳಿದ.

"ಹೌದು"

"ನಿನ್ನೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ !"

"ಅಪ್ಪ ತಂದಿದ್ದಾರೆ"

"ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೋ ?"

"ಇಲ್ಲ ಹಾಸನದಿಂದ ತಂದರು"

"ಆ ಔಷಧಿಯನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಚಮಚೆ ತೆಗೆದುಕೋ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ."

"ನೀವು ಒಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಿ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ."

"ನೋಡಿದೆ, ಅದೇ ಔಷಧಿ ಹೋಗು."

"ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕಯ್ಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ."

ಕುಬಿ ಕೊಂಚ ಸಪ್ಪಗಾದ. ಈ ರೀತಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಈ ಕುರುಡ ನಂಬಿಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಅವನು ಒಂದೇ ಸಮ ಸೆಣಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ರಾಮರಾಯನ ಪ್ರಚಾರವೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಕುಬೇರನ ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರತಿಭೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಹಸ್ತಚಳಕ ಒಂದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಕುಬಿಯ ಹಸ್ತಗುಣವನ್ನೂ ಅವನ ಅಶರೀರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕುಬೇರ ಮಹಾ ವೈದ್ಯನೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗುವುದರ ಬದಲು ಭಾರಿ ವರ್ಚಸ್ವಿಯಾದ ಪಂಜುರ್ಲಿಯೋ ಜಟ್ಟಿಗನೋ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ! ಇಯಾಲ ಹೀಗೆನ್ನಲು ಸಪ್ಪಗಾದ ಕುಬಿ ಇಯಾಲಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು, "ಇಯಾಲ, ನಾನು ಮುಟ್ಟಲಿ ಮುಟ್ಟದಿರಲಿ, ಔಷಧಿ ಒಳ್ಳೇದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದಮ್ಮಾ. ಈ ಔಷಧಿ ಈಗಾಗಲೇ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಒಂದೇ,"—ಎಂದು ಬಹಳ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ. ಹರೆಯದ ಹುಡಿಗೆಯರ ಬಳಿ ಕುಬಿ ಬಹಳ ಹುಷಾರಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ ಡಾಕ್ಟರ ಬಳಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶರಣಾಗತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಂಚ ಮೃದುವಾಗಿ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಬಿಯ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುವಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಅದೇನೋ ಇಯಾಲಳ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗೆ ರೋಸಿದ ಕುಬಿ ಪುಟ್ಟ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ತಾಳಲಾರದ ನಾಚಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಡಾಕ್ಟರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅವಮಾನ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಯಾಲ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಮುಖ ಪೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.

ರಾಮರಾಯ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವನು, " ಏನೋ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟರೆ ಗುಣಾಗ್ತದೆ ಅಂತ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಸಾರ್ ! ಮುಟ್ಟಿಕೊಡಿ ಸಾರ್ ! ಏನು ಕೈಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ. ಪಾಪ ಹುಡಿಗಿ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ, " ಎಂದ.

" ರಾಮರಾವ್, ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹೇಳ್ತಿದ್ದೀನಿ, ಈ ತರ ಮಾತನಾಡ ಬೇಡಿ ಅಂತ. ರೋಗ ಗುಣ ಆಗೋದು ಔಷಧಿಯಿಂದ. ಯಾವನು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಒಂದೇ. ಈ ತರ ಹಳ್ಳಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹಾಳುಮಾಡಿದಂತೆ. ನಾನಿರೋದು ಸಂಬಳ ತಗೊಂಡು ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಸಲಿಕ್ಕಲ್ಲ, " ಎಂದು ರಭಸವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

" ನೀವು ಏನೇ ಹೇಳಿ ಸಾರ್ ! ವೈದ್ಯನ ಮೇಲೂ ಬಹಳ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತೆ. ಕಾಳಪ್ಪಾಂತ ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಏನೇನು ಔಷಧಿ ಕೊಡಲಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೇಸು ಉಳೀತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಔಷಧಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಆಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಹೇಳಬಹುದು, ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ. ಅದು ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೊಲ್ಲವೇ ? " ಎಂದು ಬದಲುವಾದ ಹೂಡಿದ.

ಕುಬಿಗೆ ರಾಮರಾಯನ ತರ್ಕ ನೋಡಿ ಇನ್ನೂ ಬೇಸರವಾಯ್ತು. ಆದರೆ ತನ್ನ ನಂಬುಗೆಗಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕ್ರೂರವಾಗಲು ಅವನು ತಯ್ಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಯಾಲಳನ್ನು ಕರೆದ. ಇಯಾಲ ತಿರುಗಿದಳು. ದುಃಖದಿಂದ ಇಯಾಲಳಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿಳಿ ಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

" ಇಯಾಲ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ. ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಔಷಧಿ ಮುಟ್ಟಿಕೊಡು ತ್ತೀನೆ. ಆದರೆ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೊಂಚ ಕೇಳಿಕೋ. ಯಾರು ಮುಟ್ಟಲಿ, ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ. ಏನು ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟ ಅನ್ನೋದೊಂದೇ ಮುಖ್ಯ. ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಡು, " ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಔಷಧಿ ಸೀಸೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನೇ ನಂಬದಿರುವ, ತನಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ವಿಪ ರೀತ ಮುಜುಗರವಾಯ್ತು. ದುಃಖವೂ ಆಯ್ತು. ಇಯಾಲ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಔಷಧಿ ಸೀಸೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋದಳು.

ರಾಮರಾಯ ಇದನ್ನೊಂದು ಪೂಜಾ ಕರ್ಮವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬಿಯ ಪೂರ್ತಿ ಹೆಸರು ಡಾಕ್ಟರ್ ವಿ. ಎಸ್. ಕುಬೇರನಾಥ ಎಂದು. ಭೈರಾಪುರವೆಂಬ ಕೊಂಪೆಯ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಭೈರಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸಂಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾಗಲೀ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಾಗಲೀ ಶಿಲಾಯುಗದ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದು ಕೇವಲ ರೋಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವನ್ನು.

ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬಿ ಒಬ್ಬ ನಿಷ್ಣಾತ ವೈದ್ಯ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಬ್ಬ ಅಮೋಘ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸಕನಾಗಿದ್ದ. ಅಂಥವನು ಇಂಥ ಕೊಂಪೆಗೆ ಬರಲು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದುವು. ಯುದ್ಧ ಆರಂಭನಾದಾಗ ದೇಶಸೇವೆಗೆಂದು ಕುಬಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಸೇರಿದ. ಆದರೆ ಆತ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಆ ಬಗೆಯ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಪೇತು ಪಡೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ನಿಂತು ಶಾಂತಿ ಒಪ್ಪಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದು ಕುಬಿಗೂ ಸಂತೋಷ ತಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಬಿ ಸೈನ್ಯದ ಹುದ್ದೆ ತ್ಯಜಿಸಲು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಕುಬೇರನಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನೆನ್ನಿಸುವಂಥ ಪವಾಡ ಸದೃಶ ಕೈಗಳಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಸವಾಲೆನ್ನಿಸುವಂಥ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೇಸೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೈನಿಕರೇ ಹಾಗೆ! ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದೃಢಕಾಯರನ್ನೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಕೆಮ್ಮು, ನೆಗಡಿ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಕುರುವೋ ಮೊಡವೆಯೋ! ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕವಾಯ್ತು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರೋಗದ ಕಳ್ಳ ನೆವ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುಬಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸೈನ್ಯದ ಸೇವೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಹಲವರು ಸೈನ್ಯದ ಶಿಸ್ತಿಗೂ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಕ್ಕೂ ಹೆದರಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೊಂಡರು.

ಕುಬಿ ಸರ್ವಿಸ್ ತೊರೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ದೇಶದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ವೈದ್ಯ ಪದವೀಧರರು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ದೇಶವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಬಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವನೆಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಕೊಡಲಾಯ್ತು. ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಯಾವನೂ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುನ್ನೂರು ಇಂಚಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಯಾಗುವ ಭಯಾನಕ ಕೊಂಪೆ ಭೈರಾಪುರಕ್ಕೆ.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂಚೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ಔಷಧ

ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮೇಲೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದ. ಕುಬಿ ಆ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸೈಕಲ್ ಶಾಪು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ ಮಳಿಗೆ, ಹಜಾಮನ ಅಂಗಡಿ ಮುಂತಾದೆಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕುಬಿಗೂ ಕಾಂಪೌಂಡರಾಗಿದ್ದ ರಾಮರಾಯನಿಗೂ ಉಗ್ರವಾದ ಚಕಮಕಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸದೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಸಿರಿಂಜ್ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವುದು, ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕೇಳದೆ ರೋಗಿಬಯಸಿದಂಥ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬಿಯ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಕೊಂಚ ಗಂಭೀರತರದ ಖಾಯಿಲೆಯಾದರೆ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರೆಂದು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುವುದು ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಹತಾರುಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಸ್ಟೆರಿಲೈಸ್ ಮಾಡುವುದಂತೂ ಅವನು ಟ್ರೈನಿಂಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದ ಅಷ್ಟೇ. ಅವನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಟೀ ಮಾಡಲು ಮಾತ್ರ. ಈ ಬಗೆಯ ನಂಜಾಗದಂಥ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಉಪಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯರ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ಅವನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದನು. ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹಲವು ವೈದ್ಯರೂ ಕೂಡ ಕೇವಲ ಡಿಸ್ಟಿಲ್ ನೀರನ್ನೇ ಚುಚ್ಚಿ ದುಡ್ಡು ಸುಲಿದಿದ್ದರು. ಹಲವರಿಗೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಗುಣವೂ ಆಗಿತ್ತು !!

ಕುಬಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಚಾರ್ಜು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ರಾಮರಾಯ ಭಯಂಕರ ಸವಾಲಾದ. ಒಂದು ಸಾರಿಯಂತೂ ಕುಬಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯ ಹಲ್ಲುಗಳೇಳೆಂಟನ್ನು ಕಟಕಟ ಕಿತ್ತು ಒಗೆದಿದ್ದ. ಡಯಾಬಿಟಿಸ್ ಮುಂತಾದುದು ಇದ್ದ ಆ ಮುದುಕಿ ವಿಪರೀತ ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದ ಅರೆ ಜೀವವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕುಬಿಗೆ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಕುಬೇರ ತನ್ನ ಸೈನಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಶಿಸ್ತು ಸಂಯಮಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅವನನ್ನು ದಂಡಿಸದೆ ಇದ್ದುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ರಾಮರಾಯ ಒಂದು ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬದಲಾದದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಯೇ ಸರಿ. ಆ ದಿನ ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ತಲೆನೋವಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕೇಳದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತಲೆನೋವಿನ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ನುಂಗಿದ. ಕೆಲವಾರು ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗೆ ಅವನ ತುಟಿ ಮುಖ ಎಲ್ಲಾ ಬಾತುಕೊಂಡು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದ. ಬಹುಶಃ ಆ ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೈಗಾಗದ ಅಲರ್ಜಿ ಇರಬಹುದೇನೋ. ಆಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನ ಮರಣಗಳ ಉಯ್ಯಾಲಾಟದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕುಬಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಾದರೂ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಖಂಡಿತ ಪರಂಧಾಮನ್ನೈದುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂತೂ ಕುಬಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರಮಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಉಳಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕರಣದ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಕುಬಿಯ ಮೇಲೆ

ಅಪಾರ ಗೌರವ ನಂಬುಗೆಗಳು ಬಂದುವು. ಆತ ಅತ್ಯಂತ ವಿನೀತನೂ ನಿಷ್ಠಾವಂತನೂ ಆದ.

ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಬೇರನ ಹೆಸರು ಜನಜನಿತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರೊಡನೆ ಕುಬೇರ ಭೈರಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಯತ್ನಿಸಿ ರಸ್ತೆ ರಿಪೇರಿಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ.

ಕುಬಿಯ ಹಸ್ತಚಳಕ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಸರಸರ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಕುಬಿ ತನ್ನ ಚಳಕವನ್ನು ಎಂದೂ ಅತಿಮಾನುಷವೆಂದಾಗಲೀ ಅಮಾನುಷವೆಂದಾಗಲೀ ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಂಬುವುದಿರಲಿ, ನಂಬಿದವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆ ನಂಬುಗೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಭೀಕರ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯನಾಗಿ ದಿನವೂ ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಆ ಮೂಢ ಪ್ರಪಂಚವು ಅವನಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ನರಕಸದೃಶವಾಗಿತ್ತು. ರೋಗದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಜ್ಞಾನ, ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅವರ ಮೂಢ ನಂಬುಗೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಅವರ ಬಡತನ ಈ ಎಲ್ಲದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು ಎಂದು ಕುಬಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅರಿವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಕುಬಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ, ಆತನ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರೂ ಆ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೇ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಈ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುರುಡುಬುದ್ಧಿಯೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಉಲ್ಬಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಜ್ಞಾನ ತನ್ನೊಡನೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಒಯ್ಯುವುದು ಅದರ ಅನುವಂಶಿಕ ಗುಣವೋ ಅಥವಾ ಇದೊಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯವೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು!

ತಾನು ಅರ್ಧಪ್ರಜ್ಞಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬೇರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೆನೆಂದು ರಾಮರಾಯ ಊರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಕುಬೇರ ಗದರಿಸಿದಾಗ ತಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕಂಡೆನೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಹಗಲು ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ನಿರ್ಜೀವನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬದುಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ಕೊನೆಗೆ "ನೀವು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಿ ಸಾರ್, ನನಗೆ ಸತ್ಯ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತಿರುವಾಗ ಏಕೆ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ!" ಎಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಈ ರೀತಿಯ ಮೂಢ ವಾರ್ತೆಗಳು ಯಾವ ತರಹ ಇದ್ದವೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ ರೋಗ ವಾಸಿಯಾದುದು ತನ್ನ ಔಷಧಿಯಿಂದಲೋ ಅವರ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಲೋ ಎಂದು ಗುಮಾನಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಂಗೆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಬಿ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯದೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಬದ್ಧ ಭೌತ ಪ್ರಪಂಚ ಒಂದೇ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿದ್ದನು.

ಆದರೆ ರಾಮರಾಯನ ದ್ವೇಷ ಯಾವ ರೀತಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತೋ ರಾಮರಾಯನ ವಿಶ್ವಾಸ ನಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಅದೇ ಬಗೆಯ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ರೀತಿಯಾಯ್ತು. ಆಗ ರಾಮರಾಯ ಕುಬೇರನ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ದ್ವೇಷ ಈಗ ನಿಷ್ಠೆಯಾಗಿತ್ತಷ್ಟೇ.

ಕುಬಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಬೆಳೆದಂತೆ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದುವಾದರೂ ಮೂಢ ನಂಬುಗೆಗಳೂ, ಕುರುಡುಬುದ್ಧಿಯೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೂ ಅಗೋಚರವಾಗಿಯೂ ಸಮಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಯಾಲ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ವ್ಯಸನವಾದುದು ಇದಕ್ಕೇ.

೩

ಸಾಯಂಕಾಲ ಕುಬಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಎರಡು ಕೇಸುಗಳಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಉಮ್ಮತ್ತೂರಿನ ಕಾಫಿತೋಟದ ಆಳು. ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಉಸಿರಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿಲೆಂದೂ ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ಏನೋ ಬಾವು ಎದ್ದಿದೆ ಎಂದೂ ಡಾಕ್ಟರು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಏನೇನು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದ್ದೀ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ "ಒತ್ತುಗ" ಎನ್ನುವ ದೆವ್ವದ ತೊಂದರೆ ಎಂದು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

ಕುಬಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮೂಗಿಂದ ಇಲಿ ಸತ್ತು ಕೊಳೆತ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಡೆಟಾಲ್‌ನಿಂದ ಮೂಗಿನ ಅಂತರಾಳವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದಾಗ ನೊಣದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮರಿ ಹುಳುಗಳು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉದುರಿದವು. ಭೈರಾಪುರ ಎಂದರೆ ಸರ್ವರೋಗಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಂತಿತ್ತು. ಕುಬಿ ಅವನ ಮೂಗನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ನಂಜು ನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ. ಕುಬಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ನೊಣದ ಮರಿಗಳಾದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು. ರಾಮರಾಯ, "ಅದೆಲ್ಲಾ ಕರ್ಮ ಸಾರ್! ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹುಳವಾಗೋದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರ?" ಅತ್ತಿಹಣ್ಣಿನೊಳಗೂ ಹುಳುವಿರುವುದಕ್ಕೂ ದೈವಲೀಲೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ ಅವನ ಮಿತ್ರನೊಬ್ಬ ಒಂದು ಹೂವನ್ನು ಮೂಸಿದುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಮೂಗನ್ನು ಹುಳು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಏನೇನೋ ಅಸಂಬದ್ಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕುಬಿಯ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಕೆಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಕುಬಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. "ನೋಡಿ ರಾಮರಾವ್, ಕರ್ಮ ಗಿರ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಬೊಗಳೆ. ಬಹುಶಃ ಹೀಗಿರಬಹುದು. ಆ ಹುಡುಗ ಸಿಂಬಳಬುರುಕ. ಎಲ್ಲೋ ಮೂಗಿನಿಂದ ಸಿಂಬಳ ಇಳಿದಾಗ ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ

ನೊಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟದೆ. ಆಮೇಲೆ ಹುಡುಗ ಸಿಂಬಳ ಒಳಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಂಬಳದೊಡನೆ ನೊಣದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳೂ ಮೂಗಿನೊಳಕ್ಕೆ ರವಾನೆಯಾಗಿವೆ. ದೇಹದ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲೇ ಮರಿಯಾಗಿವೆ" ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ. ಅವನ ವಿವರಣೆ ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರಿತೆಂದರೆ ಕುಬಿ ಒಬ್ಬ ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಶಂಕಿಸತೊಡಗಿದ!

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕುಬಿ ಗಾಢವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಬಾಯಮ್ಮ ಬಂದು ರಾಮರಾಯನ ಬಳಿ ಇಯಾಲ ಬಂದಿದ್ದಳೇ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಭಟ್ಟರ ಹೋಟೆಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಯಮ್ಮ ಅತ್ತ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಹಮಾಲಿಗಳಿಬ್ಬರು, ರಹಮಾನ್ ಹಾಗೂ ರಂಗ, ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಪೋಲೀಸರು ಯಾವುದೋ ಕಳುವಿನ ತನಿಖೆ ಮೇಲೆ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವವರೆಗೂ ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು, ಇವರು ಕಳ್ಳರೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೊ ಹೊಡೆದು ತಾವು ಭಾರಿ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಕುಬಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅಷ್ಪರ್ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ "ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳನ್ನೇಕೆ ದಂಡಿಸುತ್ತೀರಿ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, "ಏನು ಮಾಡೋದು ಡಾಕ್ಟರೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಾರ್ಟಿಗಳು ಕಂಪ್ಲೇಂಟು ಲಾಂಚು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ ನಾವು. ಏನಾರೂ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ತೋರಿಸಬೇಕು ನೋಡಿ," ಎಂದು ಏನೇನೋ ಅಸಂಬದ್ಧ ಮಾತಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ದಂಡನೆಯಿಂದ ಅವರು ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಚೀಲ ಹೊರಲೂ ಕಷ್ಟವೆಂದೂ ಕದಿಯುವುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದೂ ಕುಬಿ ಹೇಳಿದ. "ಡಾಕ್ಟರೇ, ನಿಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ನಿಮಗೆ. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ನನಗೆ. ಅವರು ಹೊಟ್ಟೇಪಾಡಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಅಂತ ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದರೆ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರೂ ಅಂತ ಇದ್ದೀನಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಜನ," ಎಂದು ಅಷ್ಪರ್ ಹೇಳಿದ.

ಕುಬಿಗೆ ಹಮಾಲಿಗಳ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಖೇದವಾಯ್ತು. ಅವರ ಬ್ಯಾಂಡೇಜುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆಲ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ ಗಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಡೆದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ. "ಏನೂ ಕಳ್ಳತನ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ನೂರಾರು ಮೂಟೆ ನಾವು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸೋದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಎಲ್ಲಾ ಸೊಸೈಟಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರುಗಳೂ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೂ ಸೇರಿ ತಿಂದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಜನದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರೆಚುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಪ್ಲೇಂಟು ಕೊಟ್ಟು ನಮಗೆ ಹೊಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೈರಾಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಕಳ್ಳತನ ಆಗಲಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು ಚಮಡ ಸುಲಿಯುತ್ತಾರೆ

ಸ್ವಾಮಿ. ನಾವು ಲಂಚಗಿಂತ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಸಾಕುವಷ್ಟು ಸಾವುಕಾರ ರಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, " ಎಂದು ಅತ್ತುಕೊಂಡರು.

ಕುಬಿಯ ತಾಳ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಹಂತ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೇವಲ ತಾನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಅವನಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಆದ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ರಿಪೋರ್ಟೊಂದನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿರಿ ಎಂದು ಹಮಾಲರಿಗೆ ಹೇಳಿದ. " ಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಹಳೇ ಕೇಡಿಗಳು ಅಂತ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಕರೆಸಿ ಹೊಡೀತಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಏನಾರ ಒಳ್ಳೇ ಔಷಧಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಚ ಬೇಗ ವಾಸಿಯಾಗೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ, " ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಕುಬಿಗೆ ಭೈರಾಪುರದ ರಾಜಕಾರಣದ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಸ್ವರೂಪ ನಿಧಾನ ವಾಗಿ ಅನುಭವ ಗಮ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಡ ಈ ಪುಢಾರಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಭಾವವಲಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೊಡನೆಯೇ ಆದರ ಸತ್ಯ ನ್ಯಾಯ ವಾಸ್ತವ ಗಳೆಲ್ಲಾ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಲೆ ಒಂದು ಕರುಣೆಯಾಗಿ, ಕಳ್ಳತನ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ, ಅಸತ್ಯವೇ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಕ್ಕಲಿಗ ರದೊಂದು ಲಿಂಗಾಯತರದೊಂದು ಗುಂಪು ಇತ್ತು. ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಇದರ ತಾಳಲಾರದ ಉಪಟಳ. ಹಲವು ಜನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕುಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಯಾವ ಎತ್ತು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆಯೋ ಆದರದರ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕುಬೇರ ಗಾಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಲಾಜು ಮಾಡಿ ಅವು ಒಣಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಬೇಡವೆಂದು ಹಾಗೇ ಹಮಾಲರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ.

ರಾಮರಾಯ, " ಯಾರೂ ಬರೋಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣೊಲ್ಲ. ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಬಂದ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೇ ಸಾರ್ ? " ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಕುಬೇರ ಆಳವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ. ರಾಮರಾಯ ಮಾತ ನಾಡಿದ್ದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಹಮಾಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಆಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಚೂಕ್‌ಮಲ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲು ಅಂಗಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೂ ಕುಬೇರ ಈ ಹಮಾಲಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂತೆಮಾಳದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರ ಹಾಕಿದ್ದ ನಾಲ್ಕಾರು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಬೆನ್ನಿಗೂ ಇಲಾಜು ಮಾಡಿದ್ದ.

ಮಾರೇಗೌಡ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಡೆದು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಹೋದಾಗ ಒಯ್ದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಬಿಸುಟು ಬಂದಾಗಲೂ ಕುಬೇರ ಈ ಹಮಾಲಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮಾರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಿಯಕರನೆಂದು ಶಂಕಿಸಿದ ಟೈಲರ್ ರಾಮಯ್ಯನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಇಲಾಜು ಮಾಡಿದ್ದ.

ಯಾವುಯಾವುವೋ ದುಹ್ಯಾತ್ ಗುಹ್ಯರೋಗಗಳ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಹಾವೈದ್ಯನ ತಲೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಿಙ್ಮೂಢವಾದಂತಿತ್ತು.

ರಾಮರಾಯ ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ 'ಸ್ಯಾರ್' ಎಂದಾಗ ಬೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಕುಬೇರ ಎಚ್ಚೆತ್ತ. ರಾಮರಾಯ ಆಗಲೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ.

894.814 301
TE J N74

೪

ಬೆಳಗಿನ ಝಾವ ಕುಬೇರನಾಥ ಎದ್ದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಭೀಕರ ವಾರ್ತೆ ಕಾದಿತ್ತು. ಭಟ್ಟರ ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಣಿ ಓಡಿ ಬಂದು, "ಡಾಕ್ಟರೆ, ಡಾಕ್ಟರೆ, ಇಯಾಲೀನ ಯಾರೋ ಕಡಿದುಹಾಕಿದ್ದಾರಂತೆ. ರಾಮರಾಯರು ಬಾಯಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಈಗತಾನೆ ಹೋದರು," ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಒಂದು ಲಘು ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತವಾದಂತೆ ಕುಬಿಯ ಮುಖ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಕುಬಿ ಸಾವುನೋವುಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಲಿತನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನದ ಮೊದಲನೆಯ ಶಿಸ್ತು ಗಾಬರಿ ಗಲಿಬಿಲಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ತಾಳ್ಮೆ ಸಂಯಮದಿಂದಿರುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕುಬಿ ಕಠೋರ ತಪಸ್ಯೆಯಿಂದ ಈ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಮೊದಲಿನ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ "ಎಲ್ಲಿ ಇದು ಆಗಿರೋದು ?" ಎಂದು ಮಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. "ಧೂಪದ ಮರದ ತಿರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂಡೆ ಇದೆಯಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ," ಎಂದು ಹೇಳಿ, "ಬೇಕಾದರೆ ಬಂದು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ," ಎಂದ ಮಾಣಿ. ಆ ಬಂಡೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, "ಬೇಡ ನಾನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ," ಎಂದ ಕುಬಿ. ಡಾಕ್ಟರು ಕರೆದರೆ ಹೋಟಲು ಚಾಕರಿಯಿಂದ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ವಿರಾಮ ದೊರೆತೀತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದ ಮಾಣಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ.

ಕುಬಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಅಲ್ಲೊಂದು ಜನದ ಸಂತೆಯೇ ನೆರೆದಿತ್ತು. ಬಾಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ಓಬ್ರಿನ್ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಬಸ್ಸು ಅಲ್ಲೇ ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಓಲಿಕೊಂಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಕೊರಕಲೊಂದಕ್ಕೆ ಅದರ ಚಕ್ರ ಧುಮುಕಿದ್ದ

ರಿಂದ ಅದರ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಆಕ್ಸಿಲ್ ಆಟದ ಸಾಮಾನಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಸರಿಯಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬಸ್ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಬಾಯಮ್ಮನ ಬಾಯಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗ ದೊರೆತಿತ್ತು.

ಡಾಕ್ಟರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಗುಂಪಿನ ಮಾತು ನಿಧಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಒಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ, " ಇವರೇ ಅಂತೆ ಕಣೋ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು! ಇವರ ಕೈಗುಣಾಂದರೆ ಸತ್ತೋರು ಮೇಲೆದ್ದು ಬರ್‍ತಾರಂತೆ. ಹೂವಪ್ಪನ ಸೊಸೆ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಾವಿ ಹಾರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳಂತೆ. ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಔಷಧಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ತಗೊಂಡಿದ್ದೇ ಗುಣಾಯ್ತಂತೆ, " ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಗುಸುಗುಸು ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ, " ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಈ ಹುಡುಗೀ ಪ್ರಾಣ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರೋಲ್ಲ. ಈ ಮಾಲು ಹೋದ ಹಂಗೇ. ಕುತ್ತಿಗೆ ನಳಿಗೇನೇ ಕೊಯ್ದು ತುಂಡು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಮ್ಮ ಬಂದರೂ ಆಗೋಲ್ಲ, " ಎಂದ.

ಡಾಕ್ಟರು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಸರ ಬಳಿ ಸಾರಿದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಡೆದ ಖೂನಿ ಇರಬೇಕು. ನೊಣಗಳು ಗುಯ್ಯೆಂದು ರಕ್ತದ ವಾಸನೆಗೆ ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ತೊಡೆಯ ಮೂಳೆ ಮುರಿದಿತ್ತು. ಕಾಲು ಭಾಗ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕುಯ್ದಿದ್ದರು. ತೊಡೆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ತದ ಕಲೆ, ಲಂಗವೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತ. ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಪ್ರಕರಣದಂತಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡದೆ ಏನೇನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ರಾಮರಾಯನ ಬಳಿ ಏನನ್ನೊ ಹೇಳಿ ಸರಸರ ಒಂದು ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದು ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಕುಬಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಮಾನುಷ ಶಾಂತತೆ ಇತ್ತು. ಏನೋ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೊ ಪವಾಡವನ್ನೊ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನ ಕುಬಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಾತಿಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಕಂಡಕ್ಟರು ಬಸ್ ಬಳಿ ಬಂದವನು, " ಅಲ್ಲೋ ಡ್ರೈವರಣ್ಣಾ, ಸೊಲ್ಪ ನೋಡೀ ಮಾಡೀ ಬಿಡಬಾರದೇನೋ ಮಾರಾಯ. ಒಳ್ಳೆ ಹೆಣಾ ಕಾಯೋ ಯೋಗ ತಂದಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ ನನಗೆ, " ಎಂದು ಗೊಣಗಿದ.

" ಹೆಣಾ ಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಕಾದುಕೋ. ಈ ಊರಿಗೆ ಬಸ್ಸು ಓಡಿಸೋದು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಆಕ್ಸಿಲ್ ಮುರಿದಿರೋದು ನಾಲ್ಕನೇ ಸಾರಿ! ಕಂತ್ರಿ ನನ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಚಂದಕ್ಕೆ ರೋಡು ರಿಪೇರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಬೇರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಾವುಕಾರರ ಮುಖ ಹೆಂಗೆ ನೋಡಲೋ ಶಂಕರ. ಬಸ್ಸು ಹೀಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಕ್ಸಿಲ್ ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಟಯರ್ರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾಳೂರಿಗೆ ರಸ್ತೆ ಯಾಕೆ? ಬಸ್ಸು ಯಾಕೆ? ಕಳ್ಳ ನನ ಮಕ್ಕಳ ಈ ಕೊಂಪೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಬೇಕು, " ಎಂದು ಖೂನಿಯಾದ ಮಗಳಿಗೆ

ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಯಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಹಲುಬತೊಡಗಿದನು. ಹಲವರು ಬಸ್ ಹಾಳಾದುದಕ್ಕೆ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ, "ಆ ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಕಂತ್ರಾಟು ಮಾಡ್ತೀನಂತ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ತಿಂದಿದ್ದಾನೆ ಸೂಳೇಮಗ. ಏನು ಸತ್ತನೋ ಬಸರೀರಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಆಗುತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಯ್ದರೆ," ಎಂದು ದಾರಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಮಾಡಿದ ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬುಗೆ ಬಯ್ಯತೊಡಗಿದ. "ಸೈ ಸೈ, ಎಲ್ಲಾ ಇಂತಾ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ಯೊ ಸೂಳೇ ಮಕ್ಕಳೆ," ಎಂದು ಇನೊಬ್ಬ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಆ ರಸ್ತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಇತ್ತು. ಊರವರು ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬಿಯನ್ನು ಬಯ್ದಂತೆಯೇ ಸತ್ತಾರ ಸಾಬಿ ಊರವರನ್ನು ಹೀನಾಮಾನಾ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ರಸ್ತೆಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಊರವರಿಂದ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಊರವರಿಂದ ಹಣ ಸಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನಿಂದ ಮಂಜೂರಾದ ಹಣ ಪಾವತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇತ್ತ ಊರವರೆಲ್ಲ ಕುಯಿಲಾಗಲಿ ಹಣದ ಬದಲು ಭತ್ತವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದೂ ಕುಯಿಲಾದ ನಂತರ ಮಾರಿ ಹಣವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದೂ ಸಬೂಬು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬೂಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿಂದ ಹಣಪಾವತಿಯಾಗಲು ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. ಕೊನೆಗೆ ಊರಿನವರ ಪಾಲು ಬರದೇ ಹೋದಾಗ ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ನಾವು ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿಗೆ ತಕರಾರು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಧೂಪದ ಮರದ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿದ್ದ ಭಾರಿ ಬಂಡೆಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ. ಅದು ನೆಲದೊಳಗೂ ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಡೈನಮೈಟು ಹಾಕಿ ಒಡೆದೇ ತೆಗೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಕುಬಿ ಬಹಳ ಹೊಡೆದಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಂಡೆ ತೆಗೆಸಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದ. ಕುಬಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಂಡೆಯು ಇಡೀ ಊರಿನ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತೀಕದಂತೆ ಇತ್ತು.

ಊರವರಿಗೆ ಆ ಬಂಡೆ ತೆಗೆಸುವ ಇಷ್ಟವೇ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರಣ ಕೂರುತ್ತದಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದರು.

ಭೈರಾಪುರದ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೂಢ ದ್ವೇಷ ಆ ಹೊಸ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಆ ರಸ್ತೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಸನದಿಂದ ಲೆವಿ ಭತ್ತ, ಸಾಲ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ವಸೂಲಿಗೆ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಷನರ್ ಮುಂತಾದವರು ಬರತೊಡಗಿದ್ದರು. ಯಾವುಯಾವುವೋ ನಿಧಿಗಳಿಗೆ ವಂತಿಗೆ ಕೂಡಿಸುವವರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ರಸ್ತೆ ನೋಡಿ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಇತ್ತ ಬರತೊಡಗಿದರು. ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಓಡಾಟವೂ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತು. ಕಾಫಿ ಹಾಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು

ಖರ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಗಿಂದ್ದಾಗ್ಗೆ ಶರಾಬು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ವೆಂಕಟಸೆಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಯ ಎಕ್ಸೈಸ್ ಪೋಲೀಸಿನವರೂ ಗೂಂಡಾಗಳೂ ಗುಮಾನಿ ಇದ್ದ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ದಾಳಿ ಮಾಡತ್ತೊಡಗಿದರು. ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೋಚತೊಡಗಿದರು. ಕಾಫಿ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಿಡಿಯುವವರು ಸಹ ವಕ್ಕರಿಸಿ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಟೆ ಬಿಚ್ಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅಪ್ರಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭೈರಾಪುರದ ಜನ ಆ ಹೊಸ ರಿಪೇರಿಯಾದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

ಮಳೆಗಾಲ ಈ ನಡುವೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಭಾರೀ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದು ಬಂಡೆಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಡ್ಡ ತಿರುಗಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಹರಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೇಬಿಜಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಜರುಗಿ ಜರುಗಿ ಉರುಳಿ ಚರಂಡಿ ಸೇರಿತು. ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳು ತಿರುಗಾಡಿದುವು. ಉಕ್ಕಿನ ಹಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಅವುಗಳ ಚಕ್ರದ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿದೂ ಹರಿದೂ ಭಾರೀ ಕೊರಕಲಾಗಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕಾರು ಜೀಪುಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಲೈನು ಬಸ್ಸು ಟ್ರಿಪ್ಪಿಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿಯಂತೆ ಗ್ಯಾರೇಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಕಣ್‌ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದ ಈಚಲು ಗುತ್ತಿಯ ಬಡ್ಡೆಗಳು ಚಿಗುರಿ ರಸ್ತೆಯ ಮಧ್ಯೆ ರಾರಾಜಿಸತೊಡಗಿದುವು. ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಾಡಿಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗ ದಂತೆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬೇರೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಕುಬೇರ ಈ ಧೂಪದ ಮರದ ಬಂಡೆ ತೆಗೆಸದಿದ್ದರೆ ಉದ್ಧಾರವೇ ಇಲ್ಲೆಂದು ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳನ್ನೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನೂ ಕಂಡು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಭೈರಾಪುರದವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಬಂಡೆ ತೆಗೆಸುವುದು ಇಷ್ಟವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಯಾರೂ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರ ಬಳಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ, "ನಮಗೇನು ಕಾರೋ ಜೀಪೋ! ನಮಗೊಂದು ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗೆ ಹಾದಿಯಾದರೆ ಸಾಕು ಅಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ," ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಧೂಪದ ಮರದ ತಿರುವಿನ ಬಂಡೆ ಕುಬಿಗೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಯಾವ ಜಾಗವೆಂದು ಗೊತ್ತಾದುದು.

ಕುಬಿ ಎಷ್ಟೋ ಕೊಲೆ ಖೂನಿ ವಿಷಪ್ರಾಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಆದಷ್ಟು ನಿರ್ಭಾವದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಆದಷ್ಟು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠನಾಗಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ತಯ್ಯಾರುಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಜಡ್ಜರು ಲಾಯರುಗಳು ಕುಬಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಬಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಶವಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಪೋಲೀಸ್ ಮಹಜರಿನ ನಂತರ ವಿವರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿರೆಂದು ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಬಸ್ ಕೆಟ್ಟುದರಿಂದ ಭೈರಾಪುರದ ಹಲವು ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೂ ಹಲವು ದಾರಿಹೋಕರೂ

ಡಾಕ್ಟರೊಡನೆ ಊರಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ತನಗೆ ಖೂನಿ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದ. ಇಯಾಲ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಾರದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಯಮ್ಮ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ಕೊನೆಗೆ ಪಕ್ಕದ ಗುಬ್ಬಗದ್ದೆಯೆಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಂಗಿಯ ಮನೆಗೇನಾದರೂ ಹೋಗಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳಂತೆ. ಈ ನಡುವೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅರವರ ಸೇಸನಿಗೆ ಇಯಾಲಳ ಹಾಲಿನ ಕ್ಯಾನಿನ ಮುಚ್ಚಳ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ. ಆತ ಅದು ಇಯಾಲಳದೇ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಒಯ್ದು ಓಬ್ರಿನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವಳ ತಂದೆ ಓಬ್ರಿನ್ ಗಾಡಿ ಸೇಸ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಇಯಾಲಳ ಖೂನಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಬುಡು ಬುಡುಕೆಯಂತೆ ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಬಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಇಯಾಲಳ ಸಾವು ಖೂನಿಯೋ ಅತ್ಯಾಚಾರವೋ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೊಂಟ ನೋವೂ ರಕ್ತಸ್ರಾವವೂ ಇತ್ತೆಂದು ಬಾಯಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಒಗಟಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ; ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಮಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಾಗ ಆಲೋಚಿಸೋಣೆಂದು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೇ ಆದಷ್ಟು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡನು.

೫

ಕುಬಿಗೆ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕೆಲಸ ಖಂಡಿತಾ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ್ದು. ಆದರೆ ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕುಬಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕೆಲಸಮಾಡಬಲ್ಲುದಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಬಯಸಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಕುಬಿಯುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕೆಲಸವೇ. ರೋಗದ ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಬಗೆ, ರೋಗಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತು ಸಾಮರಸ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಕಾರಣ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವುದು ಪತ್ತೆದಾರೀ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೇ! ಆದರೆ ವೈದ್ಯನಿಗೂ ಪತ್ತೇದಾರನಿಗೂ ಇರುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರ ಕುಬಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೊಲೆಪಾತಕನನ್ನೋ ಕೇಡಿಯನ್ನೋ ಪಾತಕಿಯನ್ನೋ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ನೇಣುಗಂಬಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಛಲ ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕಾರಣನಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಸಾವನ್ನೂ ನೋವನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದ. ಭೀಕರ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಕುಬಿಯ ನಿತಾಂತ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಬೇಕಾದವರನೇಕರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ. ವಿಚಾರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಶಿಕ್ಷಾಕ್ರಮದೆದುರು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಂದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಪತ್ತೆಮಾಡಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸುವುದು ಒಂದು ಭಾರೀ ಶೌರ್ಯದಂತೆ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಕುಬೇರನಿಗೆ,

ಆದರೂ ಕುಬಿ ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ರಾಮರಾಯ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ. ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಎಂಬುವರ ತೋಟದೊಳಗಿತ್ತು. ಅವನೂ ಓಬ್ರಿನ್ ತೋಟದ ಮೇನೇಜರು ವಿಠ್ಠಲರಾಯನೂ ಹಾಸನದ ಪೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಡೆಂಟೆಂಟರೂ ಎಲ್ಲಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದೋರದ್ದು ಹೋದವರದ್ದು ಬಂದವರದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸ ತಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದರು. "ಯಾರ್‍ಯಾರಿಗೆ ಏನೇನು ಗ್ರಹಚಾರ ಕಾದಿದೆಯೋ, ಥುತ್ ನಾನು ಬೇಜಾರಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡೋದೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಯ್ದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇದೇನು ಪಾಯ್ಸನ್ ಕೇಸಲ್ಲವಲ್ಲ; ಡಿಟೇಲ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಮ್ ಯಾಕೆ ಅಂತ. ಥೂ ಆ ಗೋಳು ಆ ರಂಪ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಸಾರ್. ನನ್ನ ವೈರಿಗೂ ಬೇಡ ಆ ಹಣೇಬರಹ. ಅದ್ಯಾವ ಮುಂಡೇಮಗ ಸಾರ್ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೋನು. ಬಂಗಾರದಂಥ ಹುಡುಗಿ. ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಇದೇನು ಕೇಸು ಅಂತ ಸಾರ್ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ?" ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರತ್ತ ತಿರುಗಿದ.

"ರಾಮರಾವ್, ಡಿಟೇಲ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟ್ಂ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿ ತಗೊಂಡುಬನ್ನಿ ಬಾಡಿಯನ್ನ ಅಂತ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ನಾಳೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡ್ತ ಉತ್ತರ ಹೇಳೋವನು ನೀವೋ ನಾನೋ? ನೀವು ಏನೂ ಬೇಡ ಎಂದರೆ ಆ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಇನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ," ಎಂದು ಕುಬಿ ರಾಮರಾಯನ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ರೇಗಿದ.

"ಇಲ್ಲಾ ಸಾರ್, ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸು ನಾಯಿ ತಗೊಂಡು ಬರ್‍ತಾರಂತೆ. ಭೈರಾಪುರಕ್ಕೆ ಸ್ಪೆಷಲ್ ಸಿ ಐ ಡಿ ಸ್ಕ್ವಾಡನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ," ಎಂದು ಸಬೂಬು ಹೇಳುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ರಾಮರಾಯ ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನುಸುಳಿಕೊಂಡ.

ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ನಿಜವಾದುದು ಕುಬೇರನ ಸಂಶಯವೇ. ಡಾಕ್ಟರು ಈಗಾಗಲೇ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಇನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಅವರೇನು ತಾನೆ ಹೇಳಿಯಾರು ಇನ್ನು ಇರೋದೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ, ಎಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅಫ್ಸರ್ ಹೇಳಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಆದಷ್ಟು ಡಾಕ್ಟರ ತನಿಖೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕಿತಾಪತಿಗೆ ಸುಲಭ. ಇದರೊಡನೆ, "ಅಯ್ಯೋಪಾಪ, ಜೀವದಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭೋಗಿಸಿದ್ದೇ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಸತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಪಾದ ಸೇರಿದಮೇಲೂ ಯಾಕೆ ನಾವು ತೊಂದರೆ ಕೊಡೋಣ. ಅತ್ತಲಾಗಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರೇ," ಎಂದು ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಬೇರೆ ಭಾರೀ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವವನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಪಾಪ ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ಕರುಳು ಚುರ್ ಎಂದಿತು ಈ ಧಾಟಿಯ ಉದ್ಗಾರಗಳಿಂದ.

ಅವರಿಗೆ ಇಯಾಲಳ ಹೆಣವನ್ನು ಕುಯ್ದು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿ ಮಾಂಸದ ಮೂಟೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಓಬ್ರಿನ್ ವಿಠ್ಠಲರಾಯನ ಮುಖಾಂತರ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿಸಿ ಶವ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನರ ರೀತ್ಯ ಆಕೆಗೆ ಶವಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಆಯ್ತು. ಪುಟ್ಟ ಸುಂದರಿ ಇಯಾಲಳ ಜೀವಜ್ಯೋತಿ ಗತಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಯ್ತು.

ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಕುಬೇರನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಆಂದೋಳನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚೀಚೆಗೆ ತುಯ್ಯದಂತೆ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತ. ರಾಮರಾಯ ಎಷ್ಟೋಸಾರಿ ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಸಂದೇಹ, ಶಂಕೆ, ವಾದಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಾಗ ವಹಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮೊದಲು ರಾಮರಾಯ ದನ ಕಾಯುವವರು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ. ಆದರೆ ದನ ಕಾಯುವವರಾರೂ ಆ ಕಡೆಗೆ ದನ ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದು ದನ ಕಾಯುವ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡವರಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರು. ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಎಳೆಸುವಂಥ ವಯಸ್ಸು ಅವರದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತಾನು ಶವವನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸದಿದ್ದುದು ಅಪರಾಧವಾಯ್ತೆಂದು ಮಿಸುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬಿ.

ಸಂತೆಮಾಳದಲ್ಲಿ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಜನ ಹುಚ್ಚರಿದ್ದರು. ಇವರು ಇಡೀ ಭೈರಾಪುರಕ್ಕೆ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಬಳಿ ಯಾವುದೇ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಆಗಲಿ ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಆಗಲಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಬಿ ಆದರೂ ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಇವರಿಂದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕಾಮವಿಕಾರಗಳು ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಲೈಂಗಿಕಾ ಸಕ್ತಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ದೇಹ ಕೆಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ರಾಮರಾಯ ಇವರ ಮೇಲೆ ಜನ ಬಿಟ್ಟು ಇವರ ಚರ್ಯೆ ಗಮನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ರಾಮರಾಯನ ಚಿಂತನೆ ಆಲೋಚನೆ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೊಂದು ಹೊಸ ತಿರುವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬಿ.

ಪೋಲೀಸರು ಮೊದಲು ತೀರಾ ನಿರಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಹೆಣವನ್ನು ಕುಯ್ಯಿಸದೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಕರೆದು ಥಳಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ನಡುವೆ ಭೈರಾಪುರದ ಜಮೀನು ಅಡಮಾನ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಚುನಾವಣೆ ಆಯ್ತು. ಪ್ಲಾಂಟರ್ ಪಿಂಟೋ, ಸತ್ತಾರ್ ಬಾಬು, ಶಿವಣ್ಣ, ವೀರಪ್ಪ, ಬಸವಯ್ಯ, ಗುರುರಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬನೂ ಚುನಾಯಿತನಾಗ

ದಂತೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅನೇಕ ಓಟುದಾರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಕೆಲವರನ್ನು ದೇಶಾಂತರ ಕರೆದೊಯ್ದು ಚುನಾವಣೆಯ ಅನಂತರವೇ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಿ, ಮತ್ತೆ ದ್ವೇಷ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು.

ಶಿವಣ್ಣ, ಗುರುರಾಯ, ಬಸವಯ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ಲಾಂಟರ್ ಪಿಂಟೋ ಸಹಾಯದಿಂದ ಓಬ್ರಿನ್ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಅವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಿಂಟೋನನ್ನು ಕರೆತಂದಿದ್ದು. ಪಿಂಟೋ ಓಬ್ರಿನ್‌ಗೆ, " ಎಂತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಹೋದವಳು ಹೋದಳು. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗೋಳಾಡ್ತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಗೌಡರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೂ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡನಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳು. ಆ ಊಳಿಗಕ್ಕಿದ್ದ ಗೌಡ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ, " ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಲು ಕರೆದೊಯ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ ಹಣದಾಸೆಗೆ ಓಬ್ರಿನ್ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಬಾಯಮ್ಮನಿಗೆ ಸರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ರೀತಿ ಅಪಕೀರ್ತಿ ತರುವುದಂತೂ ಹೆಂಗಸಾದ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸದ ವಿಷಯವಾಯ್ತು. ಅವಳು ಅಂದೇ ಸಾಯಂಕಾಲ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ಇವರ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ. ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅಸ್ಗರ್‌ನನ್ನು ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು ಮುಖಾಂತರ ಆ ಗುಂಪಿನವರು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರೆಂದರೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕುಬೇರ ಒಬ್ಬರೇ.

ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಬಹಳ ಕಾಯಿಲೆ ಎಂದೂ ಎದ್ದುಬರುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅರ್ಜಂಟಾಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ. ಕುಬಿ ಸ್ಟೆತಾಸ್ಕೋಪು ಚರ್ಮದ ಚೀಲ ಹಿಡಿದು ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯ ಬಳಿ ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ವಯಸ್ಸಾದವ, ಸಣಕಲ, ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರೂ ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಗುರುತು ಡಾಕ್ಟರಿಗೂ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖ ತೀರ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಕುಬಿ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಗ ತಾನೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಹೊರಬಂದಿದ್ದ. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೋಗದ ಚಿನ್ಹೆಯ ಲವಲೇಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕುಬಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯ್ತು!

"ಡಾಕ್ಟರೆ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಒಂದು ಉಪಕಾರ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಕರೆಸಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ನಾನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಈಗ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಅರ್ಥ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಬರಲು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದು," ಎಂದ.

"ಏನಾಗಬೇಕು?" ನೇರವಾಗಿ ಕುಬಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ. ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕೂ ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧ ವಿರಬೇಕೆಂದು ಅನುಮಾನ ಬಂದಿತ್ತು. ಏನು ಗೂಢವಾದುದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಇಯಾಲಳಿಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

"ನೋಡಿ, ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಎದುರು ಪಾರ್ಟಿಯವರು ನನಗೂ ಬಾಯಮ್ಮನ ಮಗಳಿಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ತೆಂದೂ ಅದು ಹೊರ ಬರಬಾರದು ಅಂತ ನಾನು ಖೂನಿ ಮಾಡಿಸಿದೆ ಅಂತಲೂ ಓಬ್ರಿನ್ ಹತ್ತಿರ ಕಂಪ್ಲೇಂಟು ಕೊಡಿಸಲು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹಸುಗೂಸಿನ ಹತ್ತಿರ ಚಕ್ಕಂದ ಆಡೋದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲವೇ? ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿರಲಿ ಬಿಡಲಿ, ನೀವು ಅವಳಿನ್ನೂ ದೊಡ್ಡೋಳೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ರಿಪೋರ್ಟು ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಮಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನ ನಾನು ನೋಡಿಕೋತೇನೆ. ಈವತ್ತು ನಮ್ಮ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಕರಕೊಂಡು ಐ.ಜಿ.ಪಿ. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡ್ತೇನೆ," ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಕುಬಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಬೇಸರ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಹೊಲಸು ರಾಜಕಾರಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೊಲೆಪಾತಕಿಯೂ ಸಿಗದೆ ಎಲ್ಲರೂ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು.

"ರಾಮಣ್ಣಗೌಡರೆ, ನೀವು ಇಯಾಲಳನ್ನು ಖೂನಿ ಮಾಡಿದಿರಾ?" ಎಂದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ.

"ಇದೇನು ಡಾಕ್ಟರೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳ್ತೀರಿ! ನಿಮಗೂ ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುಮಾನಿ ಇದೆಯೆ? ಆ ಲಿಂಗಾಯತರ ಮಾತಿಗೆ ನೀವೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಾಲ ಇದಲ್ಲ." ಎಂದ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ.

"ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ. ನೀವು ಆಕೆಯನ್ನು ಖೂನಿ ಮಾಡಿಸಿದಿರೋ?" ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಕುಬಿ. ಅವನ ಮಾತಿನ ನಿಷ್ಠುರತೆಗೆ ಅವಾಕ್ಕಾದ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ.

"ಛೇ, ನನಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ. ನೀವೂ ಗುಮಾನಿ ಇಟ್ಟರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿರಿ!" ಎಂದು ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ.

" ನಿಮಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ತಾನೆ ! ಹಾಗಾದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರಿ, ತಣ್ಣಗೆ. ನೀವಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಯಿತು. ನೀವ್ಯಾಕೆ ಪರದಾಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಕೇಸ್ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭವೇನಲ್ಲ, " ಎಂದ ಕುಬಿ.

" ಅಯ್ಯೋ ಡಾಕ್ಟರೆ, ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇವರ ಮರ್ಮ. ನಾನು ಮುಂದಿನ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಸಿ ಬಳಿಯಲು ಇವರ ಉಪಾಯ. ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕೋಳ ಹಾಕಿಸಲು ಇವರ ಅಜ್ಜಂದಿರು ಬಂದರೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ! ಇಂಥ ಖೂನಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಾಡಿಸಿಯೇ ನಿಭಾಯಿಸಿಯೇನು ! ಇವೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಈಡಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಇದು ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷಯ. "

ಕುಬಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಯ್ತು. " ಬರ್ತೀನಿ ಗೌಡರೆ, ನಾನು ರಾಜಕೀಯ ದವ ಅಲ್ಲ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೇಸುಗಳಿದ್ದಾವೆ. ಅಟೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕು, " ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸ್ಟೆತಾಸ್ಕೋಪು ಚರ್ಮದ ಚೀಲ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ.

" ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಡಾಕ್ಟರೆ. ನೋಡಿ ಈ ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿ. ಊಳಿಗಕ್ಕಿದ್ದವರು ಇವರು, ಈಗ ತಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ. ನಿಮಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ನೀವು ರಾಜಕೀಯದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ ನೋಡಿರಿ, " ಎಂದು ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ ಹೇಳಿದ. ಕುಬಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕಾರಣದ ವಿಷ ವರ್ತುಲಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುವ ಆವನ ಹಂಚಿಕೆ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕುಬಿ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಾ, " ಗೌಡರೆ, ಅವರು ಗುಮಾನಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲೆತ್ನಿಸು ತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ನೀವು ಓಡಾಟ ಪರದಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದಲೂ ಗುಮಾನಿ ಬರುತ್ತದಲ್ಲವೆ, ಕೊಂಚ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ, " ಎಂದು ಹೇಳಿ ಚಕಚಕ ಇಳಿದು ನಡೆದ.

ಬಂಡೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಇವರು ಬಹುಶಃ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿ. ಐ. ಡಿ. ಗಳಿರ ಬಹುದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಕೊಲೆಗೂ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಬಾದರಾಯಣ ಸಂಬಂಧವೂ ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ರಾಮರಾಯ ಹುಚ್ಚರ ಇತ್ಯೋಪರಿಗಳು ಕೊಂಚ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ, ಎಂದೂ ! ಅವರು ನಿಜವಾದ ಹುಚ್ಚರಲ್ಲೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆಂದೂ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗಾಗಿ ಅವರು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಪುಟ್ಟ ಸುಂದರಿ ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆ ಭೈರಾಪುರದ ಜನರಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಗಮ್ಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇಯಾಲ, ಭೈರಾಪುರದ ಕ್ಷುದ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ಯಾವ ಪ್ರಬಲ ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿರದ ಜಾತಿಯಾದ ಕಾರಣ ಮೊದಮೊದಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರದ ಯಾವುದೋ ಬೇರೆ ಊರಿನ ವಾರ್ತೆಯಂತೆ ಕೊಲೆಯಾಗಿ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪಿಂಟೋ ಪ್ಲಾಂಟರು, ಸತ್ತಾರ್ ಸಾಬು, ಶಿವಣ್ಣ, ರಾಮಣ್ಣಗೌಡ, ಚಂದ್ರೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲಾ ಇದರೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಕೀಕತ್ತು ನಡೆಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಕೂಡಲೇ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಊರವರಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಡತೊಡಗಿತು.

ಇದರೊಡನೆ ಪೋಲೀಸು ನಾಯಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆಂಬ ವದಂತಿ ಮಿಳಿತವಾಯ್ತು. ಅದನ್ನು ಯಾವುದೋ ದೇಶದಿಂದ ತಂದಿದ್ದಂತೆ–ಕಳ್ಳತನ ಖೂನಿ ಮಾಡಿದವರು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಾರಂತೆ–ಯಾವನೇ ಕಳ್ಳ ಕಾಣಲಿ, ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತದಂತೆ–ಈ ಬಗೆಯ ಅಸಂಬದ್ಧವಾರ್ತೆಗಳು ಅನೇಕವು ಹಬ್ಬಿದುವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ತರದಿಂದ ಗಾಬರಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಭಟ್ಟರ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಒಂದಷ್ಟು ಜನ, " ಅಲ್ಲಾ, ನಾಯಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೇಂತ ಹೇಳೋದಿಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಮಾರಾಯ. ಖೂನಿ, ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ತರ ಕಂಡುಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗೂ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಏನು ಗತಿ ಮಾರಾಯಾ? ಪೋಲೀಸಿನವರು ಹಬ್ಬ ಹುಡಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ"– "ನಾನಂತೂ ನಾಯಿ ಬರೋ ದಿನ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಭೈರಾಪುರ ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಗಟ್ಟ ಇಳಿದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ! ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ!"– "ಅದಕ್ಕೆ ಹ್ಯಂಗೆ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದೆ ಹೇಳು ಇಂತಾವನೆ ಸಾಬ್ಯಸ್ತ, ಇಂತಾವನೆ ಕಳ್ಳಾಂತ?" ಎಂದು ಅನೇಕತರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಯಾವುದೋ ಅಪರಿಚಿತ ನಾಯಿಯೊಂದು ಕೆಂಗಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಹೋ ಹೋ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ನಾಯಿ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು ಆ ನಾಯಿ ಗುಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಲು.

" ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ಅರವರ ಸೇಸ ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಪೋಲೀಸರು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!" ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಚಕಿತರಾದರು. " ಎಲಾ ಲೌಡೀಮಗನೆ, ಮದುವೆಯಾದೋನಿಗೆ ಈ ತೆವಲು ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಬರಬಾರದಿತ್ತು," ಎಂದ ಹಲವರು ಇವನೇ ಖೂನಿ ಮಾಡಿದವನಿರಬಹುದೆಂದು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಕುಬಿಗೆ ಗಾಡಿ ಸೇಸ ಪರಾರಿಯಾದುದೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾರಾದ್ದರೂ

ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಖೂನಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರೇ, ಅಥವಾ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋದನೊ ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ. ಗಾಡಿ ಸೇಸನ ಬಗ್ಗೆ ಭರದಿಂದ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ರಾಮರಾಯ ಕುಬಿ ಹತ್ತಿರ, "ಏನೇನೋ ವದಂತಿ ಶುರುವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಸಾರ್. ಅರವರ ಸೇಸನ ಹೆಂಡತಿ ಬುಳ್ಳಿ ಪೋಲೀಸಿನವರೇ ತನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ಒಯ್ದು ಏನೋ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಊರು ತುಂಬಾ ಅತ್ತುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ್ದಾಳಂತೆ ಸಾರ್. ಜನಕ್ಕೂ ಗುಮಾನಿ ಬಂದಿದೆ ಸಾರ್. ಆದರೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡೋದಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ ಸಾರ್. ಆ ಅರವರ ಕೇರಿಯವರು ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳು ಮೃಗಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಯಾರು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ? ಏನು? ಒಂದನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಊರೆಲ್ಲಾ ದೊಂಬಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರ ಮನೆಗೆಲ್ಲಾ ಧಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಯಾಲಳ ತಂದೆ ಓಬ್ರಿನ್ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಂತೆ ; ಎಲ್ಲ ಹೇಳ್ತಾರೆ ! ರಾಮಣ್ಣಗೌಡನೂ ವಿಠ್ಠಲರಾಯನೂ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ! ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಏನೋ ಕೇಡುಗಾಲ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ, " ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದವನು ಹಠಾತ್ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಬಿರುಸಿನ ಆಸ್ಫೋಟನೆಯ ಸದ್ದು ನೆಲವೆಲ್ಲಾ ನಡುಗುವಂತೆ ಕೇಳಿತು.

ಕುಬೇರ ಇದೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ರಾಮರಾಯನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ರಾಮರಾಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಸೂಚಕವಾಗಿ ಪೇಶಂಟುಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವನೊ ಒಬ್ಬ, "ಭೂಕಂಪ ಇರಬೇಕು," ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊಣಗಿದ್ದು ಕೇಳಿತು. ಕುಬೇರ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬಾಯಿ ಕಳೆಸುತ್ತ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಸುತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆ ಒತ್ತುತ್ತ ಬೆನ್ನಿನ ಡೋಲು ಬಡಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಾನು ಲೀನನಾದ.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಾಗ ಯಾರೊ ಔಷಧಿಗೆ ಬಂದವರು ಡೈನಮೈಟು ಮದ್ದು ಹಾಕುವವರು ಇಬ್ಬರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಧೂಪದ ಮರದ ಬಳಿಯ ಬಂಡೆಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಡೈನಾಮೈಟು ಹಾಕಿದರೆಂದೂ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವ ಒಡೆದಿದೆಯೆಂದೂ ಆದರೂ ಆ ಭಾರಿ ಬಂಡೆ ಬಡ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಗ್ಗುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಬಂಡೆಯ ಬಳಿ ಕಂಡ ಹೊಸಬರಿಬ್ಬರೂ ಡೈನಮೈಟು ಹಾಕುವವರೇ ಎಂದು ಕುಬಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದ. ಅಂತೂ ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಲ ಬಂದಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಕುಬಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು.

೮

ಕುಬಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಯಾರ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅವರೇ ರೋಗಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಂಡರು. ಹಮಾಲರ

ರಹಮಾನ್ ಮತ್ತು ರಂಗ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಬಿಯ ಧರ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆ ಯನ್ನು ಕುಟುಕುತ್ತಿದ್ದರು.

" ನಿಮ್ಮ ಗಾಯದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿದ್ದೇನಲ್ಲ, ಇನ್ನೇಕೆ ಬಂದಿರೊ ? ಅವು ಹಾಗೇ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತವೆ; ಔಷಧಿ ಏನೂ ಬೇಡ, " ಎಂದು ಅವರನ್ನೇ ಮೊದಲು ವಿಚಾರಿಸಿದ.

" ಇಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮಿಂದ ಈಗ ಒಂದು ಉಪಕಾರ ಆಗಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ, " ಎಂದು ಕುಬಿಯೊಡನೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ರೂಮಿನತ್ತ ಬರುತ್ತ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಕುಬಿಗೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಒಂದು ಭೀಕರ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಬಂದು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಮರೆಯಬಾರದೇ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು.

" ಈವತ್ತು ಮತ್ತೆ ಬರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಟೇಸನ್ನಿಗೆ. ಆ ಖೂನಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಗೂ ನಮಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ ನೀವೇ ಹೇಳಿ ? " ಎಂದು ರಹಮಾನ್ ಹೇಳಿದ. ಏನು ಸಂಬಂಧವೋ ಏನೋ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಒಗಟಿನಂತಾಗಿತ್ತು ಕುಬಿಗೆ. ಕುಬಿ ಇನ್ನೂ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಂ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಸಹ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

" ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ರಹಮಾನ್ ? ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ತರದ ಸಂಬಂಧವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಹೊಡೆಯೋದು ಜರರನ್ನು ಹೆದರಿಸಲಿ ಕ್ಕಂತೆ. ನಿಮಗೆ ಹೊಡೆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳ. ನಾನೇನು ಉಪಕಾರ ಮಾಡ ಬಲ್ಲೆ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಚರ್ಮ ಹೊಲಿದು ಔಷಧಿ ಹಾಕಿ ಗಾಯ ವಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅಷ್ಟೇ, " ಎಂದು ತನ್ನ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಬಿ ಅವರಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ಕೇಳಿ ದಂಥದೇ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಸ್ಫೋಟ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿತು. ಈ ಬಾರಿ ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಡಾಕ್ಟರರಾಗಲಿ ಹಮಾಲರಾಗಲಿ ಅಪ್ರತಿಭರಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಮಾಲರು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ, " ಸ್ವಾಮಿ, ಒಂದು ಕೊನೇ ಉಪಕಾರ ಮಾಡ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನೀವು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟ ದೇವರಿದ್ದಂಗೆ. ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಚಮ್ಮಡ ಸುಲಿಯಲಿ. ಆದರೆ ಬೆನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೊಡೆಯಲಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿ, " ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಬಂದಿತ್ತು.

ಕುಬೇರ ತತ್ತರಿಸುವಂತಹ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಾಳ್ಮೆ ಶಿಸ್ತು ಸಂಯಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಭೀಕರ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿದ ಸಹಾಯವೋ ಎಂಬಂತೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗು ತ್ತಿದ್ದುದೂ ಹಲವರು ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕುಬಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿತು. ಮದ್ದು ಹಾಕಿ ಸಿಡಿಸುವವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮದ್ದು ಸಿಡಿದು ಹೊಡೆತ

ಬಿದ್ದಿದೆಯೆಂದು ಓಡಿಬಂದವನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಏನಂತೆ? ಏನಂತೆ? ಎಂದು ಅಸ್ಪತ್ರೆಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಗಲಿಬಿಲಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಈ ತುಮುಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗೋಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಹಮಾಲರಿಗೆ ಸರಿತೋರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಫೋಷನನ್ನು ನೆನೆದು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ಅವರು ಅತ್ತ ಹೋದರು. ಪೇಶಂಟುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಇದೆ, ನೋಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸಾಮಾನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಕುಬಿ.

ಕುಬಿ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕಠೋರತೆ ಅರಿವಾಯ್ತು. ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ಕೆಯೊಂದು ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಹಾರಿ ಸಣ್ಣವನ ಒಂದು ಕೈ ತುಂಡಾಗಿತ್ತು. ಕತ್ತರಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗದಂತೆ ಕುಬಿ ಇಲಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಪ್ರಜ್ಞಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಯುಸುರನ್ನೆಳೆದ. ಚಕಿತನಾಗಿ ಕುಬಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮಿದುಳಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಉದವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನ ಕೇಶ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೈಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದಂತಿತ್ತು. ಕುಬಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೋಗಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಖಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಮರತೇಬಿಟ್ಟರು ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ.

ಆದರೆ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಏನೂ ಆದವನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಅವನಿಂದ ಅಪಘಾತದ ಹಲವಾರು ವಿವರಗಳು ದೊರೆತವು. ನಿನ್ನೆ ಎರಡು ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಒಂದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಿಡಿಸಿದರಂತೆ. ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾದರೂ ಅದು ಸಿಡಿಯಲೆ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅದರ ಬೆಂಕಿ ನಂದಿ ಹೋಯ್ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಊರಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಅನೇಕರು ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವವರು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದ್ದರು. ಕುಳಿತು ಹರಟಿದ್ದರು. ಆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೇ ಕುಳಿತು ಹರಟಿದ್ದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಇವರು ಬಂದವರು ಆ ರಂಧ್ರದ ಪಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ರಂಧ್ರ ತೋಡ ತೊಡಗಿದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಬೆಂಕಿ ಅದಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೋ ಏನೋ. ಇವರು ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಟಕ್ಕಟಕ್ಕ ಕುಟ್ಟತೊಡಗಿದರು. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆ ಸುಪ್ತವಾದ ಬೆಂಕಿ ಫಕ್ಕನೆ ಜಾಗೃತವಾಯ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಸಿಡಿಮದ್ದು ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಳಗಿ ಸಾಧುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು ಈ ಇಬ್ಬರೂ. ನಾಲ್ಕು ಏಟಿನ ಒಳಗೇ ಭಯಂಕರ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದಿತು. ಇವರು ಹೊಸ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ತುಂಬಲು ಒಯ್ದಿದ್ದ ಪುಡಿಯೂ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯಿತೋ

ಏನೋ. ಅಂತೂ ದೊಡ್ಡವನ ಬೆನ್ನು ಸುಟ್ಟಂತಾಗಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಅರ್ಧ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಡೇಹ ಜ್ವಾಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತಿತ್ತು.

ಕುಬಿ ಅವನಿಗೆ ಇಲಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಹಲವಾರು ಉಗ್ರ ಮೇಹ ರೋಗಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಏನಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಬದುಕಬಲ್ಲ ನೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕುಬಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊದಿಕೆಯೊಳಗೆ ದೇಹ ವೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಅಪಘಾತದ ಇತ್ಯೋಪರಿಗಳು ಸವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ, ಜನರು ಕರುಣೆ, ಅನುಕಂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. "ಹುಚ್ಚು ಮುಂಡೇ ಗಂಡರು, ಮದ್ದಿನ ಹತ್ತಿರ ಚೆಲ್ಲಾಟ ವಾಡಲು ಹೋದರೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ!" ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕಿಸಿದರು. ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಬಳಿಯೇ ಕುಳಿತು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಹರಟಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿ, "ಮನೆಹಾಳ ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳು ನಮಗೆ ಆ ಗತಿಯನ್ನು ತಂದಿಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದ ರಲ್ಲಾ. ದೇವರ ದಯೆ. ಆ ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೇಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದ," ಎಂದು ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಆ ಬಂಡೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡತೊಡಗಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಲ್ಲು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೋ ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವಂಥ ನಾಯಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ :– ಕಲ್ಲು ಇರಬಾರದೆ!

ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅಸ್ಗರ್ ಮಹಜರು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರ ಹೇಳಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಿಪೋರ್ಟು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧಾಸಕ್ತಿಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಣವಂತ ಪಾರ್ಟಿಗಳಾರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಮಾಲರು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅಸ್ಗರ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ದುರಂತದ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ದಫೇದಾರ ನಂಜಪ್ಪನೇ "ಅಲ್ಲರೋ ಬೇಕೂಫ್ ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳ! ಏನೋ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಹೊಡೆತ ಹೊಡೆದರೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅವನು ಹೇಳಿಧಾಗೆ ಕುಣೀತಿದ್ದೀರಾ! ನಿಮ್ಮನ್ನ ಊರಾಗೆ ಇರ್ಲಿಲ್ಲಾಂತ ಮಾಡ್ತೀವಿ ನೋಡಿ. ಆ ಸೊಸೈಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರು ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಧಣಿ. ಅವರ ಮೇಲೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದೀರೇನ್ರೋ!" ಎಂದು ರೇಗಾಡಿದ.

ಸೊಸೈಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರು ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಹಮಾಲರು ತಾನು ಸೊಸೈಟಿಯ ಹಣ ತಿಂದುದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಭಯವಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಕದ್ದು ಸಾಗಿಸುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ ಹಮಾಲರೇ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಲಾರಿಗೆ ಲೋಡು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಕಡೂರಿನ ಮರಳನ್ನೂ ಇವರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಿವಣ್ಣ ಈ ಹಮಾಲರ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ನಿಗ ಇಟ್ಟೇ ಇದ್ದ. ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಸಿ ಹತಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಊರು ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದ. ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಈ ಹಮಾಲರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ದಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರೊಡನೆ ಹಮಾಲರು, "ಡಾಕ್ಟರು ಮ್ಯಾಲಿನೋರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಿಪೋರ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ," ಎಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಶಿವಣ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ಬಡಿದಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಮಾಲರಿಗೆ ಈ ಯಾವ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರಳನ್ನೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಎಂದೇ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆ ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಂತೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನ್ನು ಕಾಣಲು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅರವರ ಸೇಸ, ರೈಟರ್ ಓಬ್ರಿನ್ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದು ಒಂದು ಆಶಾ ಕಿರಣದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅವನು ಅಸ್ಫರ್‌ಗೆ ಹಮಾಲರನ್ನು ಸಾಯಬಡಿಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಭಾರೀ ಕರುಣೆ ಇರುವವನಂತೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಹಮಾಲರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಊರು ಬಿಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿಬಿಡುವುದು ಎಂದು ಅವನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಣ್ಣ ಇಷ್ಟೊಂದು ತವಕದಿಂದಿರಲು ಮೂಲ ಕಾರಣ ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಪೋಲಾದ ಹಣ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ್ದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟೊಂದನ್ನು ಯಾರು ನುಂಗಿದ್ದರೋ ಏನೋ! ಅಂತೂ ಶಿವಣ್ಣ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲಾ ದೋಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಹಮಾಲರನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನುಳಿದರೆ ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈಗ ಆ ಹಣವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಉಳಿದುದು ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗ. ಯಾರನ್ನೋ ಕೊಂದೋ ದೇಶಾಂತರ ಕಳಿಸಿಯೋ ನಾಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ಆ ಕಳ್ಳತನ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಬಿಡುವುದು.

ಹಮಾಲರ ರಂಗ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ, "ರಹಮಾನಣ್ಣಾ, ಅಸ್ಫರ್ ಸಾಬು ನಿನ್ನನ್ನೇನೋ ಜಾತಿವಸ್ತ ಅಂತಲಾದರೂ ಬಿಡಬಹುದೇನೋ! ನನ್ನ ಮಾತ್ರ ಉಳಸಾಕಿಲ್ಲ ರಹಮಾನಣ್ಣಾ," ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ರಹಮಾನ್ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ ಆತ. ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇರದ ಯಾವುದೋ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ತಾವು ಯಜ್ಞಪಶುಗಳಾಗಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ತಾವು ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಇಯಾಲಳ ಕೊಲೆ ತಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು. ಆದರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ. ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹೋಗಿ ಬಿಡೋಣ ಎಂದುಕೊಂಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಡೆ ಬಂದರು ಅವರಿಬ್ಬರೂ.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದಾಗ ಕುಬಿ ಮತ್ತು ರಾಮರಾಯರಿಬ್ಬರೂ ಮೈ ಸೀದು ಹೋಗಿದ್ದ ಲೋರಿಯ ಬಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸುರಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮ ಬೆವರು ಸುರಿಯತೊಡಗಿತ್ತು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ. ಲೋರಿಯ ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಸಲೈನ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋರಿ ಇನ್ನೇನು ಈಗಲೋ ಆಗಲೋ ಎನ್ನುವಂತಿದ್ದನು. ಹಮಾಲರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಕುಬಿ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿಯೇ "ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ಹಮಾಲರು ಊರಿನಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭೈರಾಪುರವಾಸಿಗಳು ಈ ಸಾರಿ ಚಕಿತರಾದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅರವರು ಭಾರಿ ದಂಗೆ ಎದ್ದು ಊರು ಮುತ್ತುತ್ತಾರೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಹಬ್ಬಿ ಹೋಟೆಲು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚತೊಡಗಿದರು.

ಶಿವಣ್ಣ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನ್ನು, "ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ, ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಅವರನ್ನು," ಎಂದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದ.

"ನಾವೇನು ಮಾಡಿದೆವೆನ್ನೋದನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡೋದಕ್ಕಾಗೋಲ್ಲ. ನೀನು ಆ ತರಲೇ ಡಾಕ್ಟರು ನನ್ನ ಮೇಲೇನೂ ರಿಪೋರ್ಟು ಮಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೋ!" ಎಂದು ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ. ಶಿವಣ್ಣನಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಸುಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಯೇ ಹಮಾಲರು ತಾವಾಗೇ ಓಡಿಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

೧೦

ಹಮಾಲರು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ನಿತಾಂತ ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಿತ್ತು.

ಲೋರಿಗೆ ಏನೂ ಗಾಯವಾಗದೆ ಕೇವಲ ಮೈ ಸುಟ್ಟುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಾನು

ಸಾಯುತ್ತೇನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ, ಸುಟ್ಟ ಗಾಯದಿಂದ ನೀರು ಇಳಿದಂತೆ ಇಳಿದಂತೆ ಆವನ ಚೈತನ್ಯ ಉಡುಗುತ್ತಾ ಅವಸಾನ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಾಗತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮಂದ ಮಂದವಾಗತೊಡಗಿತು. ಭ್ರಮಾಧೀನನಂತೆ ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದ. ಕುಬಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ರಾಮರಾಯನನ್ನು ರೋಗಿಯ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಇವನು ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋಗಿದ್ದ. ರಾಮರಾಯ ಇನ್ನು ಉಳಿಯಲಾರನೆಂದೆನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದು ರೋಗಿಗೆ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿತೋ ಏನೋ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ಆ ಬಂಡೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿಸ್ತಾನರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಂದಿದ್ದು! ಎಂದು ಹಲವರಿಯ ತೊಡಗಿದ.

ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ಹೃದಯಾಘಾತವಾದಂತಾಯ್ತು. ಈ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದವನಂತೆ ತತ್ತರಿಸಿ ಕುಬಿ ಬಳಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವರದಿ ಮಾಡಿದ.

ಕುಬಿ ಏನೋ ಒಂದು ಆಶಾಕಿರಣ ಕಂಡವನಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಲೋರಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಶೂನ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಇನ್ನೇನು ಹಾರಿಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಕುಬಿಯ ಎದುರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಮಲಗಿತ್ತು–ಲೋರಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ !–ರಾಮರಾಯನೇ ಹಾಗೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದನೋ !– ಅಥವಾ ಖೂನಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಏಕೆ ಖೂನಿ ಮಾಡಿದ ?–ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಬಿಡಿಸದಂತೆ, ನಂಬಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಉಳಿಸಿ ಇವನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ !!

ಈಗ ಇವನನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯಮಪಾಶದಿಂದ ಕಳಚಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರಿಸಿ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಕುಬಿ ಪೃಥಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಸಲೈನ್, ಹಿಮೋಗ್ಲೋಬಿನ್, ಆಮ್ಲಜನಕದ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಎಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋರಾಡತೊಡಗಿದ. ಹಮಾಲಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದೂ ಹೋಗಿದ್ದೂ ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಪ್ರಜ್ಞಾಗಮ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕುಬಿ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ಲೋರಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ತಂತಿದ್ದ. ರಾಮರಾಯನಿಗಂತೂ ನಾಡಿ ಸಹ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕುಬಿ ಅವನ ಎದೆ ನೀವಿ ಉಸಿರಾಟವನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೋರಮಿನ್ ಇಂಜಕ್ಷನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಸವಾಲನ್ನು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇದಿರಿಸಿದ.

ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಬಿಯ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ವಾಮಾಚಾರದಂತೆ, ಶಾಕ್ತರು ಕಾಪಾಲಿಗಳು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಣದೊಡನೆ ನಡೆಸುವ ಕರ್ಮಗಳಂತೆ ಕಂಡವು. ಕುಬಿ ಅಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅವನ ಗುಮಾನಿ ಮತ್ತೂ ಪೃಥವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಸುಮಾರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭೂತ ಆವಾಹನೆಯಾದ ಹೆಣದಂತೆ ರೋಗಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಪಿಟಿಪಿಟಿ ಎನ್ನತೊಡಗಿದ. ಕುಬಿ ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಮರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ರಾಮರಾಯ ಯಾಕೆ ಕೊಂದೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನ ? ಯಾಕೆ ಕೊಂದೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನ ? ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವುದು, ಬಾಯಿಯ ಬಳಿ ಕಿವಿಯಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದು, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮರಾಯನ ಧ್ವನಿ ಆ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯಂತೆ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. " ಹ್ಞಾ ಹೇಳು ಹ್ಞಾ " ಎಂದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ರಾಮರಾಯ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರೋ ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಕುಬಿಗೆ. ರಾಮರಾಯ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡುದರ ಒಟ್ಟು ಸಾರಾಂಶ ಇಷ್ಟು—ಮುಟ್ಟಾಗದ ಹುಡುಗೆಯರನ್ನು ಕೂಡಿದರೆ ಹೆಂಗಸರ ರೋಗ ಹೋಗುತ್ತದೆ—ಎಂದು.

" ಅದು ಸರಿ ! ಏಕೆ ಕೊಂದೆ ? ಏಕೆ ಕೊಂದೆ ? " ರಾಮರಾಯ ಶಕುನ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ರೋಗಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಯ್ತು.

ಕುಬಿ ಹೊರಬಂದ. ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಕವಿದಿತ್ತು. ಪ್ರವಾದಿಯಂತೆ ಮುಂಬರುವ ನಾಳೆಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದ. " ಲೋರಿ ಬಹುಶಃ ಮೈನೆರೆಯದ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಸಂಭೋಗಿಸಿದರೆ ಮೇಹರೋಗ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿರಲೆಂದೋ, ಅಥವಾ ಇವಳೂ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದವಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಪ್ರಜ್ಞಾಶೂನ್ಯಳಾದಾಗ ಸತ್ತೇಹೋದಳೆಂದೋ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ ! "

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರದಿಂದ ಹಮಾಲರಿಗೆ ವಿಮೋಚನೆ. ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಅಮರಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಪೀಡೆ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಧೂಪದ ಮರದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಜನ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಂಡೆ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳವಾಗಿ ಜನ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದ ಅದು ಅಲ್ಲೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ಆ ಹಮಾಲರ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ. ಕೊಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಚೆಗೂ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಏನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಯ್ತೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಕುಬಿ.

೧೧

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಲೋರಿಯ ವಾರ್ತೆ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿತು. ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರೇ ಅರವರ ಸೇಸನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರವರ ಕೇರಿಯವರೆಲ್ಲಾ ಏಕಾಏಕಿ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಸಶಸ್ತ್ರ ಧಾಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಕುಬಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸತೊಡಗಿದವು. ಆದರೆ ಭೈರಾಪುರದ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿನೀರಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಲೋರಿ ಪುಟ್ಟ ಸುಂದರಿ ಇಯಾಲಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಂದ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವಳು ಇವರು ಬಂಡೆ ಒಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ರಣವಾಗಿ ಬಂದು ಬಡಿದಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನದ ವರೆಗೂ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕಿಡಿ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡದೆ ಇವರನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಇನ್ನೇನು ಕಾರಣ?

ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಸತ್ತ ಲೋರಿಯ ಹೆಣದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದರು. ಮಹಾ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರು ಎಂದರೆ ದೈಯ್ಯ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ ತಗ್ಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ!

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಲೋಚಿಸಿ ಜನ ಧೂಪದ ಮರದ ಬಂಡೆಯನ್ನೂ ಕುಬಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕುಬಿ ತಾನು ಯಾವುದನ್ನು ನಂಬದೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದನೋ ಅದನ್ನೇ ಗೂಢವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಲೂ ಬಂದುದು ಕಾಲಪುರುಷನ ಅಪಹಾಸ್ಯ. ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಂಗ್ಯ.

ತುಕ್ಕೋಜಿ

ಗುರುಗಳ್ಳಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದಿತಾದರೂ ಇಡೀ ಅಖಂಡ ಭಾರತದ ವಿಕಾಸದೊಂದಿಗೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆದು ಸಣ್ಣ ಪೇಟೆಯಾಯ್ತು. ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಬಸ್‌ನಿಲ್ದಾಣ, ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್, ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು, ಒಂದು ಗುಡಾರದ ಸಿನೆಮಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲಂತೂ ಅದೊಂದು ಪೇಟೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುರೂಪವಾದ ಜಾಗವಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಈ ಧೂಳು ಗುಜು ಗುಜು ಗಲಾಟೆಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಚರಿತ್ರಾರ್ಹದ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಹಾಸನ ಮಂಗಳೂರಿನ ರೈಲುಮಾರ್ಗ ಗುರುಗಳ್ಳಿ ಮುಖಾಂತರವೇ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯ್ತು. ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೈಲು ಸೇತುವೆ, ಗುರುಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳ ನಡುವೆ ಈ ನಾಗರೀಕತೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರಮಿಸುವ ಅನೇಕರೂ ಇದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಭವನದ ಹೋಟೆಲು ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಅದ್ವಿತೀಯ ಮಸಾಲೆದೋಸೆ, ರವೆಇಡ್ಲಿ, ಗುಲಾಬ್ ಜಾಮೂನುಗಳಿಂದ ಆ ಊರಿನವರ ಹಾಗೂ ಹಾಸುಪಾಸಿನವರ ಜಿಹ್ವಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ರುಚಿ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾಫಿ ತಯ್ಯಾರಿಕೆ ಕಾಫಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸ್ಪೆಷಲ್ ಕಾಫಿ, ಡೀಲಕ್ಸ್ ಕಾಫಿ, ಸೂಪರ್ ಡೀಲಕ್ಸ್ ಕಾಫಿವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಸ್ಟೂಡೆಂಟ್ ಹೇರ್‌ಕಟಿಂಗ್ ಸಲೂನಿನ ಭಂಡಾರಿ ಕೃಷ್ಣ ಫಿಲಂಫೇರ್, ವೀಕ್ಲಿ, ಟೈಂಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮುಂತಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತರಿಸಿ ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಕುಳಿತು ಕಾಯುವವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಳ್ಳಿಗರ ಕಾಡು ಕೂದಲನ್ನು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಶೈಲಿಗೆ ತೀಡಿ ತಿದ್ದಿ ಬಾಚಣಿಗೆ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಂಕಿಯನ್ನಾದರೂ ಕೇಶಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಟೈಲರ್ ತುಕ್ಕೋಜಿಯದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾದುದೆ. ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ವರುಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿ ಚೀಟಿ ಬಟ್ಟೆಯ ರೆಡಿಮೇಡು ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಚ್ಚಾ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು

ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಳತೆ ಅಭಿರುಚಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಲಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡುವ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಶಿಸ್ತನ್ನೂ ಕಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದೇನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಗುರುತರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು ಸಿನೆಮಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವು ಎನ್ನುವುದೇನೋ ನಿಜ ! ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಕೆಲಸಗಾರಿಕೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಮನೆತನವೇ ದರ್ಜಿಯದು. ಅವನ ತಂದೆ ಹಾಸನದ ಹೆಸರಾಂತ ಬಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ಆದರೆ ಮದುವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಂದೆಗೆ ಅವಿಧೇಯನಾಗಿ ಅನೇಕ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ವಿಧವೆಯೊಬ್ಬರ ಮಗಳಾದ ಸರೋಜಳನ್ನು ಹಠದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪೇಟೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲದ ಬಡವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನೇನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಹೊಲಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಅವನಿಗೆ ಅಭಯ ಹಸ್ತದಂತೆ ಇತ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಬಳಿ ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗಿಯರೂ ಸದಾ ಬರುವ ಖಾಯಂ ಗಿರಾಕಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು ಆ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರ ಮೈಯ್ಯ ಓರೆಕೋರೆಗಳ ಉದ್ದಗಲ ಅಳತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೊಳೆದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆಂದರೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಚರ್ಮದಂತೆ ಅವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿದವು. ಕೆಲಸದ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಆದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕನನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೆಲಸದ ಮಟ್ಟ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಯ. ಇನ್ನೊಂದು ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ತಾಳ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆತ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಸರೋಜ ಇಬ್ಬರೇ ಕುಳಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಬರೇ ಕಾಜ ಹೊಲಿಯುವುದು ಗುಂಡಿ ಹೊಲಿಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸರೋಜಳಿಗೆ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ಕೆಲಸ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇವನು ಬಣ್ಣದ ಸ್ಪೋಪಿನಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗೀರು ಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ನೇರಕ್ಕೆ ಸರೋಜ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಂದೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕಾಯ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದು ಸರೋಜ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಠೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲಸದ

ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸರಸ ಮಂದಹಾಸಗಳಿಲ್ಲದೆ ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಕೆಲಸ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಏಕಾಗ್ರತೆ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆ ಯನ್ನೂ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜಳನ್ನು ಅದೃಷ್ಟ ದೇವತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದನು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪೇಟೆಯಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಹಿಡಿದು ಅಂಗಡಿ ತೆರೆದಾಗ ತುಕ್ಕೋಜಿಯು ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ರನೂ ನಿರ್ಬಲನೂ ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕೆಲಸ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳು ಎಂಥ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಮಡಿಸಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮನದಲ್ಲೇ ಉದ್ದಗಲಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಬಣ್ಣದ ಸೋಪಿನಿಂದ ಗೆರೆಗಳನ್ನೆಳೆದನೆಂದರೆ ಸರೋಜ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯೋಚಿಸದೆ ಕತ್ತರಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸೂಟುಗಳನ್ನು ಮದು ವೆಗೆ ತಯ್ಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಬೇಸಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಬಿಡುವೆಂಬುದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅನೇಕವೇಳೆ ಮದುವೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗ ದಂತೆ ರಾತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೂರದೂರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಖ್ಯಾತಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಮದುವೆ ಸೂಟು ಎಂದರೆ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಹೊಲಿಗೆ ಮಜೂರಿ ಕೊಡಲು ಜನ ತಯ್ಯಾರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜರು ಆಶಿಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದ ಹಣವೂ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಕಯ್ಯಳತೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ತಂದೆ ಮನೆಯವರೂ ಕೂಡ ಈಗೀಗ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಟು ಧೋರಣೆ ಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜರಿಗೆ ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಯ್ತು. ತವರಿನವರೂ ಮಾವನ ಮನೆ ಕಡೆಯವರೂ ಮೊದಲಿನ ತಿರಸ್ಕಾರ ತೊರೆದರೂ ಕೂಡ ಸರೋಜಳಿಗೇಕೆ ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿಯತೊಡಗಿದರು. "ನೀನು ಈ ತಿಂಗಳು ಮೈಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆಯಾ ?" ಎಂದು ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗ ಸರು ಸರೋಜಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಪ್ರಾಣ ತಿನ್ನತೊಡಗಿದರು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ದಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ತಾನೂ ಓರ್ವ ಮನುಷ್ಯ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಈಗ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಗುರುಗಳ್ಳಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ಜನ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಲೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಮನೆಗಳು ಏಳತೊಡಗಿದವು. ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಒಂದು ಮಗುವಾದಾಗ ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅವನ ಮಗ ಕೃಷ್ಣೋಜಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಿರದ ಮೇರೆ ಮೀರಿತು.

ಕೃಷ್ಣೋಜಿ ಅಥವಾ ಕಿಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೂ ಸರೋಜಳಿಗೂ ಮಹಾ ಸಂತಸವಾಯ್ತು. ಸರೋಜಳಿಗಂತೂ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ತಾನು ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಂಜೆಯೇ ? ಎಂಬ ಗುಮಾನಿಯೊಂದು ಕಾಡತೊಡಗಿತ್ತು.

ಇದರೊಡನೆ ಮಾವನ ಮನೆಯವರ ಕೊಂಕು, ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವ ಸಮಯ ಬರುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಭಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸರೋಜಳನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಜನನ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವಿರಾಮ ಹಾಕಿತ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಭಾರಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ "ಹ್ಹೆ ಹ್ಹೆ ಹ್ಹೆ" ಎಂದು ದೇಶಾವರಿ ನಗೆಯನ್ನು ನಗುತ್ತಾ ಕಪಟ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ ಶುಭಾಶಯ ಕೋರಿದವರಿಗೆ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಸಿದ್ದ.

ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಜನನ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಇವರಿಬ್ಬರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಮೊದಮೊದಲು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಿಟ್ಟು ಸದಾ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಚೀಪುತ್ತಾ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜತೆಗೆ ತನಗೆ ಒದಗಿದ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ತುಕ್ಕೋಜಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೆವರದೆ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಿಟ್ಟು ಕೊಂಚ ಬೆಳೆದನಂತರ ತೊಟ್ಟಿಲು ಬಿಟ್ಟು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತೆವಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಬರೀ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುತ್ತಾ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಿದ್ದ ಈ ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜೀವವಾಗಿ ಮಾನವನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೋಜಿಗಪಟ್ಟರು. ಆ ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರೀತಿಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಇದರಿಂದ ಮಿಗಿಲಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸರೋಜ ಕಿಟ್ಟುವಿನತ್ತ ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಹಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿಧಾನವಾಗತೊಡಗಿತು. ಒರಿಯ ಅತ್ತು ಕೂಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಗಲಾಟೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೊಲಿಗೆ ದಾರ ಪೂರ್ತಿ ಉಂಡೆಯಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗೋಜಲು ಗೋಜಲಾಗಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಕೈಗೆ ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೊ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಅದನ್ನು ಗೋಜಲು ಬಿಡಿಸಿ ಸುತ್ತೋಣೆಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಬಟ್ಟೆಚೂರುಗಳಿದ್ದ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದನು. ದಾರದ ಉಂಡೆ ಹಾಳಾದುದರಿಂದ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದೇನೂ ಬೇಸರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಾರದ ಉಂಡೆ ಕತ್ತರಿ ಬಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಡಕೂಡದೆಂದು ಜಾಗ್ರತೆವಹಿಸತೊಡಗಿದನು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಮಗ ಕೃಷ್ಣೋಜಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಗಲೇ ರೈಲ ರಸ್ತೆಯ ನಕಾಸೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಸರ್ವೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಏಕೆಂದರೆ

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಬಳಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ನಾಜೂಕಾದ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಗಜಕಡ್ಡಿ ಇತ್ತು. ಯಾವುದೋ ದಾರದ ಕಂಪೆನಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆಂದು ಅದನ್ನು ತಯ್ಯಾರಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಯಾವ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಏನೋ ಅಂತೂ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅದು "ಳ" ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಲು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಅದನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅದು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗಜಕಡ್ಡಿ ಹಾಳಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸಂಕಟಪಟ್ಟನು. ಸರೋಜಳನ್ನು ಕರೆದು "ನೋಡು ಎಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಮಗ. ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆ ಗಜಕಡ್ಡಿ ಮುರಿದು ಹೋಯ್ತಲ್ಲ!" ಎಂದು ರೇಗಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಅಪ್ರತಿಭನಾಗುವಂತೆ "ನೋಡಿದಿರಾ ನಿಮ್ಮ ಕತ್ತರಿ ಸೂಜಿ ಇಂಚುಪಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಇಡಬೇಡಿರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದರೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ ಗಜಕಡ್ಡಿ ಹಾಳಾದರೆ ಹಾಳಾಗಲಿ. ಸೂಜಿ ಬ್ಲೇಡುಗಳನ್ನೇನಾದರೂ ನುಂಗಿದರೆ ಏನು ಗತಿ" ಎಂದು ತಿರುಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಯನ್ನೇ ದಬಾಯಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಇನ್ನು ಅಸಮಾಧಾನವಾಯ್ತು. "ಎಲಾ ಇವಳ ಜಂಭವೆ!" ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡನು.

ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಇದು ಮರೆತೇಹೋಯ್ತು. "ಬ್ಲೇಡು ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ನುಂಗಿದರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸರೋಜಳ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ತಥ್ಯವಿದೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಕೋಪವೂ ಶಮನವಾಯ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಗುರುತರ ಅಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಸರೋಜಳು ಕೆಲಸದ ಭರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ಕುಗ್ಗಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನೆನೆಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅಳತೆ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೊಲಿದೇಬಿಟ್ಟನು. ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ಅವು ಕೈಮಗ್ಗದ ಬಟ್ಟೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಗಿರಾಕಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ವಾರದ ತರುವಾಯ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ವಾಪಸ್ಸಾದರು. ಆ ಉಡುಪುಗಳು ಅಸಹನೀಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಕುಗ್ಗಿದ್ದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಶರಟು ಕುಪ್ಪಸದಂತೆ ಅದರ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಆತನು ಬಂದವನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ "ಇದೇನು ಮಾರಾಯರೆ ಇದು ಹೀಗಾಗಿ ಹೋಯ್ತಲ್ಲಾ ಆ" ಎಂದು ಹೆಡ್ಡು ಹೆಡ್ಡಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಎದುರು ನಿಂತರು. ಗಂಟೆನೊಳಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾಂಸದ ಮೂಟೆಯಂತೆ ಆತನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಕ್ಕೋಜಿ, "ಅದನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ ಅದು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಲೂಮ್ ಬಟ್ಟೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾಗಾಗಿದೆ. ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದ. ಆ ಗಿರಾಕಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ

ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟು ಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿತಂದಿದ್ದ ಹಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡುಹೋದನು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಈ ಸಾರಿ ಕೊಂಚ ಕೋಪ ಬಂತು ಸರೋಜಳ ಮೇಲೆ. ಸರೋಜ ಅದನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಸರೋಜಳನ್ನು ಕರೆದು "ನಿನ್ನಿಂದ ಆದ ಅನಾಹುತ ನೋಡು!" ಎಂದು ರೇಗಾಡಿದ. "ಹೀಗಾದರೆ ನಾನು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಊರು ಬಿಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದೂ ವಾಪಸ್ಸಾ ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಎಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ?" ಎಂದು ಹಾರಾಡಿದ. ಸರೋಜಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. "ಕೆಲಸದ ಭರದಲ್ಲಿ ಮರೆತುಹೋಯ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಬಟ್ಟೆ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕದೆ ನೀವು ಹೊಲಿದು ಕೊಡೋದಿಲ್ಲವೇ—ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ರೇಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ" ಎಂದಳು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಆ ರೀತಿ ನೆನೆಸದೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಪೆನಿಯವರೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಕಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಟೆರಿ ಲಿನ್, ನೈಲಾನ್, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲೆಂದೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಬೇಸರವಾಗಿ "ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳ್ತಾ ಕೂರೋದಕ್ಕೆ ಆಗೋಲ್ಲ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿಡು" ಎಂದ. ಸರೋಜಳಿಗೆ ಈ ಧೋರಣೆ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಆಳು ಮಾಡುವ ಚಾಕರಿಯ ತರಹೆ ಎಂದು ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಕಂಪೆನಿಯವರು ಎಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿಯೇ ಎಕೆ ಕಳಿಸ ಬಾರದೋ ಎಂದೂ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೇಸರ ಬರಲು ಕಾರಣ, ಅವನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯಲು ತಯ್ಯಾರಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಹೊಲಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಹೊಲಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೊಲಿಯುವುದೆಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವ ನಿಗೆ ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವಾಪಸಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಹೊಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಬಿಚ್ಚಿ ಆದಷ್ಟು ಅಳತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಹಲವಾರು ಸೂಟುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ತಾಳ್ಮೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಕೆಲಸದ ಮಧ್ಯೆ ತೆವಳಿಕೊಂಡೇ ಬಂದು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಮೇಲೂ ಉಗ್ರವಾಗಿ ರೇಗಿದನು. ಅಂತೂ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮೊದಲಿನದಾಗಿತ್ತು.

ಕಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಬೆಳೆದು ಅಂಬೆಗಾಲಿನ ಹಂತ ತಲುಪುವುದರ ಒಳಗೆ ಹಟ ತಂಟೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿದವು. ಮೊದಲಿನಂತೆ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸರೋಜಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ತಾಳ್ಮೆ ಸಂಯಮಗಳೂ ಇದರೊಡನೆ ಕಡಿಮೆ

ಯಾಗತೊಡಗಿದುವು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಮತ್ತು ಸರೋಜಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ವೈಮನಸ್ಯಗಳೂ ವಿವರಣೆಗೆ ಅತೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ನೇರ ಜೀವನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಥೆಂಥದೋ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳು ಇದಿರಾದವು.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದಾಗ ಸರೋಜಳಿಗೆ ಅವನ ಅರ್ಪಣ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತನಗಾಗಿ ಅಸಮಾನ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಈಗ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ತನ್ನ ಬಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ತನ್ನನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಗನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಬಾಲಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ತುಂಟಾಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸ ಬಂದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಏನೋ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ "ಹ್ಞು ಹ್ಞು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅಸಹನೆಯಿಂದ "ಅದೇನು ಬೇಗ ಹೇಳಬಾರದೇ" ಎಂದೂ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ ವಿಷಮಿಸುವಂತಾಗಲು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಘಟನೆ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಬ್ಬ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಉಲ್ಬಣಿಸಿತ್ತು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಯಾರದೋ ಅಳತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಸರೋಜ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಂದು "ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಮಸಿಕುಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಳತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಳಿ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ತುಕ್ಕೋಜಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೂಡಲೇ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯ್ತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅನಾಹುತ ಖಾತರಿ ಇತ್ತು. ಬಂದ ಗಿರಾಕಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಅಳತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಅಳತೆಟೇಪನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಸುತ್ತ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೆರಡು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದರ ಬದಲು ಕಾಲು ಝಾಡಿಸುತ್ತಾ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗೆಂದು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದನು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ರಚ್ಚೆಹಿಡಿದು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಅರ್ಧ ಅಳತೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಾಕಿಗೆ ಬೇಸರ ಬರತೊಡಗಿತು. ಅವರನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಸರೋಜಳನ್ನು ಕರೆದನು. ಸರೋಜಳ ಮಾತಿಲ್ಲ! ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರೋಜ ಬಂದಳು.

" ಏನೇ ಎಲ್ಲೀ ಹೋಗಿದ್ದೆ ನಿನಗೇನು ಜ್ಞಾನ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಕಂತ್ರಿ ದರ್ಜಿ ಅಂತ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ತಗೊಂಡರೆ ಆಮೇಲೆ ನಾಯೀನೂ ಸುಳಿಯೋಲ್ಲ. ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಿದ್ದಾಗಲೇ ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗೋದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕ್ತಿದೆಯೋ ಮಗೂನ ಆಡಿಸೋದೋ. ನಿನಗೇನು ಹಡೆದು ಹಡೆದು ಇಲ್ಲಿ ತಗೊಂಡು ಬಂದು ದೂಡಿ ಬಿಡ್ತೀಯ " ಎಂದು ಕರಕರ ಕೂಗಿದ ತುಕ್ಕೋಜಿ.

ಸರೋಜಳಿಗೆ ಕೋಪ ದುಃಖ ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂತು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಕಕ್ಕಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲೂ ಆಕೆಗೆ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಸದ ಭರದಲ್ಲಿ. ಈಗ ವಿಪರೀತ ಅವಸರ ವಾಗಿತ್ತು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಎದುರು ಯಾರೋ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಬೇರೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರದೆ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದಿದ್ದಳು.

" ನೀವು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷಾನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿ, ಸದಾ ದುಡಿಯೋದು ! ಹೊಲಿಯೋದು! ಅಂತ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಯಾಕೆ ಮಕ್ಕಳು ಯಾಕೆ ನಿಮಗೆ. ಒಂದು ಮಾತಿಲ್ಲ ಒಂದು ಕತೆ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಾಯನ್ನೂ ಹೊಲಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೇದಂತ ಕಾಣ್ತದೆ " ಎಂದು ಸರೋಜಳೂ ರೇಗಿದಳು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರೇ ರೈಲುರಸ್ತೆ ಎಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರು ಬಂದಿದ್ದರು. ದಿನವೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಜೋಡಿಜೋಡಿಯಾಗಿ ವಿರಾಮವಾಗಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಸರೋಜ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ದುಡಿಯುವ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ರೇಜಿಗೆಯಾಗತೊಡಗಿತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. " ಥತ್ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಹೆಂಗಸು" ಎಂದು ಅವಳು ಕೇಳುವಂತೆ ಗೊಣಗಿದ. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಒಂದುತರದ ಧ್ಯೇಯವಾದಿಯೂ ಹಠದ ಮನುಷ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಸರೋಜಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅವಳೊಂದು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಜಂತು ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕ್ಷುದ್ರ ಹೆಂಗಸಿಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಧ್ಯೇಯ ಆದರ್ಶಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಸರೋಜ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಈಚೀಚೆಗೆ ಅನುಮಾನ ಬರತೊಡಗಿತು. ಮಗುವಾದಮೇಲೆ ಸರೋಜಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಂಗಸಿನಲ್ಲೂ ಇರುವ ನ್ಯೂನತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಾಣ ತೊಡಗಿತ್ತು.

ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಸೀತಮ್ಮನವರು ಮಗನ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗನಿಗೆ ಸೂಟು ಹೊಲಿಸಿಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಜಬರದಸ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದು ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದುದು ಹೊಲಿಯ ಹಾಕಲು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಬಳಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಬಂದಾಗ. ಈ ವಿಷಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರೋಜಳೆದುರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ

ಮಾಡಿದಾಗ ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ಗಂಡು ಹಡೆದುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಮರ್ಯಾದೆ ಬೇಡವೆ ? ಆಸ್ತಿ ಬೇಡ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಡ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆಯೂ ಬೇಡವೆ ? ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದ್ದಳು. " ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತು ಪಟ್ಟ ಬವಣೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಮರೆತೇ ಹೋಯ್ತು " ಎಂದು ತುಕ್ಕೋಜಿ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದ. ಸರೋಜಳಿಗೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ತನಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿತ್ತೇ ಹೊರತು, ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಧ್ಯೇಯಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಕೊಂಚವೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತನಗಿಂತಲೂ ಆ ಧ್ಯೇಯ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ತಾನು ಆ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯ ಉಪಕರಣ ಮಾತ್ರ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಸರೋಜ ತನ್ನನ್ನು ತಾನಲ್ಲದ ಯಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಗುಮಾನಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಒಬ್ಬನೇ ಸೂಟಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಕಿಟ್ಟು ಹಠ ಮಾಡುತ್ತಾ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸರೋಜ ಬೇಕೆಂದೇ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲು ತಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಕತ್ತೆತ್ತದೆ ಕೆಲಸ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಅಳಲಿ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ "ಲೇ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಕೂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೇ ?" ಎಂದು ಸಿಡುಕಿದಾಗ ಸರೋಜ ಸರಸರ ಬಂದು ಚಕಿತಳಾದವಳಂತೆ " ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಿ ಅವನನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲಾಗೋದಿಲ್ಲವೆ ? " ಎಂದು ರೇಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗೂ ತುಕ್ಕೋಜಿಯಷ್ಟೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಕಿಟ್ಟು ತಂಟೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆನಂತರ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಕೇಳಿದರೆ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳ ವಿವರ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಿಧಾನವಾಗಿ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಸರೋಜ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸುವುದೋ ಅಥವಾ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವಳ ಆಸೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪಳಗಿಸುವುದೋ ಏನೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೊಂಡುತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಏನೇ ಗಲಭೆಯಾಗಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸತೊಡಗಿದ. ಕಿಟ್ಟುವಿನ ತಂಟೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಸರೋಜ ಗದರಿಸಿದಾಗ "ಈತರ ಬಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೋ ನೀನು ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಹಡೆದಿದ್ದು !" ಎಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಉಪಟಳ ತಡೆಯಲಾರದೆ ನಾಲ್ಕು ಬಿಗಿದಾಗ "ಏನು ಪಾಪ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ !" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಸರೋಜ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಸ್ವಂತ ದುರಂತ ಈರೀತಿ ಸಾಗುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಕಿಟ್ಟುವಿನೊಡನೆ ಊರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವೂ ಆಯ್ತು. ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಲು ಕಲ್ಲು ಸಿಮೆಂಟುಗಳ ಬೆಟ್ಟವೇ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಶೇಖರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಾಗರೀಕತೆಯ ವಿಕಾಸದ ವೇಗ ಕುಗ್ಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರವರ ವಿಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಂಡಾರಿ, ಹೋಟೆಲು ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ಟೈಲರು ತುಕ್ಕೋಜಿ, ಡಾಕ್ಟರು ನರೇಂದ್ರ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜರ ವೈಮನಸ್ಯ ಅಸ್ತ್ರಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯೂಹ ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹಗಳ ಸಮರದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಕೆಲಸಗಾರಿಕೆ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿತು. ಮೊದಮೊದಲು ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದೆ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಾಯ್ತು. ಏನೇನೋ ಹೇಳಿ ಇಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಜ ಹೊಲಿಯುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ. ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ ನಾಳಿದ್ದು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸತೊಡಗಿದ. ಕೆಲವರು ಮದುವೆ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯ ಹಾಕಿದವರಂತೂ ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸಿ ಬೇಗ ಕೊಡಿರೆಂದು ಅಂಗಾಲಾಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ, ಇಲ್ಲ ಕತ್ತರಿಸಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ತುಕ್ಕೋಜಿ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ನೆನೆದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಸರೋಜಳ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಜೀವನದ ಸಿಕ್ಕುಗಳು ದಟ್ಟವಾದಂತೆ ಅವನ ಕೆಲಸಗಾರಿಕೆ ತಡವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರದ ಗಂಭೀರ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಗಿರಾಕಿಗಳ ಇಂಗಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತಯ್ಯಾರಿಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಉಡುಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗ ಒಂದೊಂದೇ ದೂರುಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ತೋಳು ಉದ್ದವಾಯಿತು. ಭುಜದ ಅಳತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಷ್ಟೇ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಥವಾ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅಳತೆ ಸರಿಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ದೂರುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆಯ ತರಕ್ಕೇ ತಿರುಗಿತು. ಯಾವ ರೀತಿಯ ಊನವೆಂದು ಪತ್ತೆಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಏಳುವ ನೆರಿಗೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ ಅದೆಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಅಥವಾ ಹೊಲಿಗೆ ಓಡಿಸುವಾಗ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದುದೋ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವನದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಂತೆಯೇ ಇವೂ ಸಹ ಅಮೂರ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈ ರೀತಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ತರುವವರಿಗೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ " ಎಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ

ನೋಡೋಣ !" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಕಿಸಿ "ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ! ನೀವು ಹೇಳಿದುದು ಈ ನೆರಿಗೆ ತಾನೇ ಬಟ್ಟೆ ಇನ್ನು ಹೊಸದು ನೋಡಿ. ಎರಡು ಒಗೆತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಬರುತ್ತೆ !" ಎಂದು ನೆರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಜಗ್ಗಿಸಿ "ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಈವಾಗ !" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಗಲೂ ನೆರಿಗೆ ಬಂದರೆ "ಅದು ನೀವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಗ್ಗುತ್ತೀರಲ್ಲಾ ಆವಾಗ ಬರುವುದು ಅಷ್ಟೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂತೃಪ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಹೊಲಿಗೆ ತೊಡೆ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗಿ ನೆರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬಂದರೆ ಕೊಂಚ ನಿಮ್ಮ ನಡಿಗೆ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಡೀಲ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಲ್ಟನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಶರೀರ ರಚನೆ ನಡಿಗೆ ಕ್ರಮದ ಮೇಲೇ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಬ್ಬಳು ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗಿಯಂತೂ ಕುಪ್ಪುಸ ವಾಪಸು ಮಾಡಿ ಏನು ತೊಂದರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾರದೆ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ "ಹಳೆಯ ಬ್ಲೌಸನ್ನು ಕೊಂಚ ನೋಡಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಡಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಬ್ಲೌಸನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಆಕೆಯ ಎದೆ ಗಂಡಸರ ಎದೆಗಿಂತ ಸಪಾಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಕೆಲವು ಬೀದಿ ಕಾಮಣ್ಣಗಳು ಟೆನ್ನಿಸ್ ಕೋರ್ಟ್ ಎಂದೂ ಕೂಗಿದ್ದರು. ಮೊದಲಾದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಬ್ಲೌಸನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟನೆಂದರೆ ಆ ಬ್ಲೌಸನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಎಂಥ ಜೋಲು ಮೊಲೆಯವಳೂ ಹದಿನಾರರ ಹರಯದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಳಗೆ ಬ್ರೇಸಿಯರ್ಸ್ ಸಹಾ ಹಾಕುವ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಗಿರಾಕಿಗಳೆದುರು ತನ್ನ ಉಡುಪುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ತಾರೀಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಾದರೂ ಅವನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಂದಮತಿ ಏನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಊನವಿರುವುದು ಅವನಿಗೂ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಏನೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಅಭಿರುಚಿ, ಶರೀರ ಸೌಷ್ಠವ ನಡಿಗೆಯ ಠೀವಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದಂತೆ ತಿಳಿದುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗೇಕೋ ಜನಗಳಲ್ಲೇ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ತುಂಬಿರುವಂತೆಯೂ ತನ್ನ ಉಡುಪುಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಸಾಹಸ ಪಡುವಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಕಿಟ್ಟು ಅಂಬೆಗಾಲಿನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡತೊಡಗಿದನು. ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ತುಂಟಾಟಿಕೆ ಈಗ ನೆಲದಿಂದ ಮೂರಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿತು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜ ಇಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತಿಕೂಲಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಷ್ಟೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಮನೆ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಅಧ್ವಾನದ ಗೂಡಿನಂತಾಯ್ತು.

ಇದೇ ಅಧ್ವಾನ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ಸಣ್ಣಪೇಟೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸತೊಡಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ವಿನೋದಪೂರ್ಣ ದುರಂತವಾಗಿತ್ತು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕಾಲರನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಅಂಗಿ ಕಾಲರುಗಳು ಈಗ ಹಿಂದುಗಡೆ ಛತ್ರಿ ನೇತು ಹಾಕಿರುವಂತೆ ಜೋಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಭುಜಗಳು ಇಳಿಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಸರಿಯಾದ ಅಳತೆ ಇಟ್ಟು ಹೊಲಿದರೂ ಬುಷ್‌ಕೋಟುಗಳು ಲಾಂಕೋಟಿನಂತೆಯೂ ಪ್ಯಾಂಟುಗಳು ಪೈಜಾಮದಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೆಡಲು ಹೋಗಿ ಅವನು ಇಡೀ ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ಪೇಟೆಯ ಶೀವಿಯನ್ನೇ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ಕೆಡಿಸತೊಡಗಿನು.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಈ ಅಸಹನೀಯ ಉಡುಪುಗಳ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ನ್ಯೂನತೆ ಏನೆಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಉಡುಪುಗಳ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾಗದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಎಳೆ ದೇಹದ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಬಿಗಿಯುವುದೋ ಕೊಯ್ಯುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದು ಸುಮ್ಮನೆ ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಜೀವಿಯ ಆತ್ಮಗಮ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೇ ವಿನಹ ಏನು ತಿಪ್ಪರ್‌ಲಾಗ ಹಾಕಿದರೂ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು "ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೊಂಚ ಹಿಡಿದು ಹೊಲಿಯಿರಿ ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಗಲ ಇಡಿ" ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟು ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅನುಭವಿಸಲಾರದ ಆದರೂ ಅರಿಯಲಾರದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾದ ಸಂಶಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಅವರ ದೇಹ ರಚನೆ ಅವರು ಓಡಾಡುವ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಶೀವಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಉಡುಪುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ತರದ ಅಂಗ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೊಲಿದ ಅಂಗಿಗಳ ಹಿಂದುಗಡೆ ಜೋಲುವ ಕಾಲರನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಣಿಸುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಟೈ ಕಟ್ಟಲು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಬಿಗಿ ಬಂದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಗುರುಗಳ್ಳಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗೀಗ ಭುಜ ಕುಣಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡುವವರೂ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಪ್ಯಾಂಟುಗಳ ಅದೃಶ್ಯ ನ್ಯೂನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರ ನಡೆಯುವ ಶೈಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಚಮ್ಮಾರರ ರಾಮನಿಗೆ ಎಡಪಾದದ ಅಟ್ಟೆ ಸವೆದ ಗಿರಾಕಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗ ತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವರು ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಣಿಸುವವರು ಭಂಡಾರಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸಿಡುಕಿದರು. ಎಕೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಓರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಹಠ

ಯೋಗದಂತೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಾಯತಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರೀಕತೆಯ ನಡಿಗೆಯ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಗುರುಗಳ್ಳಿಗೆ ಈ ನಡುವೆ ಒಂದು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಬೃಹದ್ ಯಂತ್ರ ಒಂದು ಬಂದಿತು. ರೈಲು ರಸ್ತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೋ ಸೇತುವೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೋ ಅದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಕೆಲಸವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಂತೂ ಅದರ ತಲೆ ಯಾವುದು ! ಕಾಲು ಯಾವುದು ! ಯಂತ್ರ ಸಮುದಾಯದ ಯಾವ ಜಾತಿ ಗೋತ್ರ ಗಳಿಗೆ ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದು ಗಡೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ದೀಪಗಳಿದ್ದವು. ಅದರ ಚಾಲಕ ಮರ ಹತ್ತಿ ದಂತೆ ಅದರ ಏಣಿ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ನಳ್ಳಿಯಂತೆ ಗುರುಗಳ್ಳಿಯ ಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ತೆವಳಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆಗತಾನೆ ಓಡಾಟವನ್ನು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟು ಮನೆಯ ಎದುರು ಕುಳಿತು ಒಂದೇ ಸಮನೆ “ನಾನೂ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಉಪಟಳದಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶಮನ ದೊರೆಯತೊಡಗಿತು ಸರೋಜ ಹಾಗೂ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ.

ಒಂದು ದಿನ ತುಕ್ಕೋಜಿ, ಸರೋಜ ಇಬ್ಬರೂ ಏನೋ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರ ಬೇಕಾದರೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಿಟ್ಟು ಅತ್ತಂತೆ ಆಯ್ತು. ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹಣಿಕಿ ನೋಡಿದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಗಿರಾಕಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನಂತೆ ಅವನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತರವಾಗಿ ನೀಳವಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಮುಖ ಕೆಂಪು ಧೂಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಬಂದ ಭಂಗಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಿರ್ಭೀತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯಾವುದೋ ಸಂದೇಶ ಒಂದನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಅವಧೂತನಂತೆ ಅವನು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜ ರಿಗೆ ಹತ್ತಿರಾದನು.

ಬಂದಾತ “ಈ ಮಗು ಯಾರದ್ದು” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ನಮ್ಮದೇ ! ಯಾಕೆ ? ಏನಾಯ್ತು ?” ತುಕ್ಕೋಜಿ ಕೇಳಿದ.

“ನೋಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಮಗು ನನ್ನ ಕ್ರಾಲರಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆದು ಗಾಜು ಒಡೆದಿದೆ”

“ನೀವು ಯಾರು”

“ಇಲ್ಲಿ ರೈಲು ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಲರ್ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದರ ಡ್ರೈವರ್ ನಾನು. ಮಕ್ಕಳು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆಯು ವುದು ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕಲಿಸಬಾರದು. ಜೊತೆಗೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಬೇರೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ

ಟುಬಿವುದೂ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಈಗ ಕಲಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ ನಾಳೆ ದೊಡ್ಡವನಾದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ! ”

ತುಕ್ಕೋಜಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಲಿಯುತ್ತಾ “ ಸರೋಜ ನೋಡು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಗಿಡವಾಗಿ ಬಗ್ಗದ್ದು ಮರವಾಗಿ ಬಗ್ಗೋದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ನಮ್ಮ ಹಣೆ ಬರಹ, ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ನಮಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ” ಎಂದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮನಿಂದೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ.

ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಈ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ಹಳೆಯ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸರೋಜ ಳಿಗೆ ತಲೆಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುವಂತಾಯ್ತು. ಆ ಹೊಸ ಅಪರಿಚಿತನೆದುರು ಮಾತನಾಡು ವುದು ಸರಿಯಲ್ಲೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿದಳು. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯ್ತು ! ನೋಡಿ ದಾಗ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಎಂದೋ ಹೊರಟು ಹೋದಂತಿತ್ತು.

ದಿನ ಕಳೆದವು ಕಿಟ್ಟು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಆಟವುಟ ಮುಂದು ವರಿಸಿದ್ದನು. ಒಂದೆರಡು ಸಾರಿ ಸರೋಜ ಒಳಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಬಯ್ದು ಅನಂತರ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಕಿಟ್ಟು ಹೊರಗಿದ್ದಾಗ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಾವಿಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಂದಾಗಿನ ದಿನಗಳು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಗಿರಾಕಿಯೊಬ್ಬ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಜತೆ ಜೋರಾಗಿ ಜಗಳ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಕಾಲೇಜಿನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ. ಅವನು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಎಲ್ಲ ಹೊಲಿಗೆಗಳೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದುವಂತೆ. ತುಕ್ಕೋಜಿಯ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಾಬಿನ್ ತೊಂದರೆ ಉದ್ಭವವಾದುದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಹೊಲಿಗೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲೂ ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಯ್ಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿದ. ಈ ಬಗೆಯ ತಪ್ಪುಗಳ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ದರ್ಜಿ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೇದು ಎಂದು ಗಿರಾಕಿ ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೋದನು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಈ ಬಾರಿ ಹತಾಶ ನಾದನು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೋತು ಹೋದಂತೆನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ವಾಹನ ಬಂದು ನಿಂತ ಸದ್ದಾಯ್ತು. ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಾಲರ್ ಕಡೆಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೆಸೆದು ಕಿಟ್ಟು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಕ್ರಾಲರ್ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಡ್ರೈವರ್ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿದಿಳಿದು ಬಂದನು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಆ ಕ್ರಾಲರು ನಿಲ್ಲು ತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೋಪದಿಂದ “ ಥತ್ ದಾರಿ ಹೋಕರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಜಗಳವಾಡು ವಂತಾಯ್ತು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈ ಗತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸರೋಜಳಿಗೆ ಬಯ್ದನು.

ಸರೋಜ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಯ್ಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ದಾರಿಹೋಕರೆದುರೂ

ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯ್ತಲ್ಲಾ ಎಂದು ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಡ್ರೈವರನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಯಂತ್ರದಷ್ಟೇ ಉದ್ದವಾದ ನೀಳ ಮನುಷ್ಯನ ವದನದಲ್ಲಿ ಕೋಪವಾಗಲಿ ಅಸಹನೆಯಾಗಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಅವರ್ಣನೀಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡಿತು. "ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ? ಮಕ್ಕಳು ಇಂಥ ದುಷ್ಟ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ ಯೋಚಿಸಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜಳಿಗೆ ಎನನ್ನೊ ಹೇಳಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದ. ಸರೋಜ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು "ನೋಡೋ ಕಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ತಗೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ತುಂಟಾಟಿಕೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಯ್ಯಾಕೆ ಹೊಡೆದೆ ಹೇಳು? ಎಂದು ಗದರಿದಳು. 'ಊಹ್ಞೂ' ಎಂದು ಕಿಟ್ಟು ಅಸ್ವಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದನು". "ಯಾಕೆ ಊಹ್ಞೂ ಅಂತೀಯ ಮೊದಲು ಇವನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡಿ ಇಲ್ಲಿಂದ" ಎಂದು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಹೇಳಿದ. "ಹೌದು ಹೌದು ದಿನಾ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮಿಷನ್ನಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೀತಾನೆ ಈಗ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡ್ತು ತ್ತೇನೆ ಇವನನ್ನು" ಎಂದು ಡ್ರೈವರ್ ಬೆದರಿಸುವವನಂತೆ ಗದರಿದನು. ಡ್ರೈವರ್ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಗ್ಗಿದ. ಕಿಟ್ಟು ಕೊಂಚ ಗಾಬರಿಯಾದ. ಅವನು ಹೆದರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸರೋಜಳಿಗೂ ತುಕ್ಕೋಜಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯ್ತು. ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಇವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು "ಇಲ್ಲ ಇವನು ನಮಗೆ ಬೇಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇವನನ್ನು. ಇವನಿಂದ ನನಗೆ ಬಯ್ಗುಳ ತಿಂದು ತಿಂದು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ" ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಬವಣೆಯನ್ನು ಉದ್ಗರಿಸಿದಳು ಸರೋಜ. ತುಕ್ಕೋಜಿಗೂ ಇದು ತಾಕಿತೇನೋ "ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ನಮಗಂತೂ ಬ್ಯಾಡಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಈ ಮಗು" ಎಂದು ಗೊಣಗಿದ. "ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇಡಾಂದ ಮೇಲೆ, ಸರಿ ಬಾಪ್ಪ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ನೀನು ಮಾಡಿದ ತುಂಟಿ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಬಿದ್ದಾರೆ." ಎಂದು ಆ ನೀಳ ಮುಖದ ಡ್ರೈವರ್ ಬಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು. ಕಿಟ್ಟು ಭೀತಿಯಿಂದ ಅಳುಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಡ್ರೈವರ್ ತನ್ನ ಕ್ರಾಲರಿಗೆ ಸಮೀಪಗತನಾದ. ಕಿಟ್ಟು "ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಬೇಕೂ" ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ ಗಟ್ಟಿಮನದಲ್ಲಿ ಸರೋಜ ಮತ್ತು ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕರುಳು ಚುರ್ ಎಂದರೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಎದುರು ತಮ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಡ್ರೈವರ್ ಕ್ರಾಲರ್ ಹತ್ತಿ ಒಳಗಡೆ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ. ಕೊಂಚ ದೂರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೆದರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಕೊಂಡರು ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರೂ. ಡ್ರೈವರ್ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದ.

ಕ್ರಾಲರ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಮಾಡಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೊ ಬಿಟ್ಟನು. ಕ್ರಾಲರ್ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವೇಗವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆದು ರಸ್ತೆಯ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಕಿಟ್ಟುವಿನ ಕೂಗು ನಿಂತು ಹೋಯ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜ ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿರ್ನಿಮೇಷರಾಗಿ ಕ್ರಾಲರ್ ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿದರು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕಾರು ಕಸದ ಚೂರುಗಳು ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಣ ಭಣ ಬಿಸಿಲು ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ವಾತಾವರಣವೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿತ್ತು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಗುಮಾನಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಕಿಟ್ಟುವಿನೆದುರು ನಾಟಕವಾಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಹೋಗಿ ನಾವೇ ವಂಚಿತರಾದೆವು! ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು.—ಇಲ್ಲ ಕಿಟ್ಟು ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಆ ಡ್ರೈವರ್ ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ವಾಹನದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ!!!—

ಇಬ್ಬರನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಗೋಚರ ಭಯ ಒಯ್ಯನೆ ಸುತ್ತ ತೊಡಗಿತು. ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ತಾವು ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಂದು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಡ್ರೈವರ್ ಆ ರೀತಿ ಹೇಳದೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿಯೇ ಹೇಳಿದ ಎಂದು ಗುಮಾನಿ ಆರಂಭವಾಯ್ತು! ಅಥವಾ ತಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಆಡಿದುದನ್ನು ಅವನು ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡನೆ! —

ತಮ್ಮ ಅಸಹನೀಯ ಮೌನವನ್ನು ಭಯಂಕರ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬೇಕೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆಗೆಲ್ಲ ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಯಾವುದೋ ಯಂತ್ರದ ಸದ್ದಾದಂತಾಗಿ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಏಳೆಂಟು ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರೂ ಬಹುವಾಗಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸರೋಜಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಸೇತುವೆಗೆ ನರಬಲಿ ಬೇಕಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ವದಂತಿಯೊಂದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸ್ತ್ರೀಸಹಜ ಭಯದಿಂದ ರುಮ್ಮನೆ ನಡುಗಿದಳು. ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಉರುಳತೊಡಗಿತು. ತುಕ್ಕೋಜಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದೇ ಮರೆಯುವಂಥ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿ ಉಂಟಾಯ್ತು. ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಾವಹೇಳನ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಹೋಗಿ ತಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣೆ ಒದಗಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ನಾಚಿಕೆ, ಅದರೊಡನೆಯೇ ಆತ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೇನು ಬಂದು ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ.

ಗುಡುಗುಡು ಸದ್ದು ಯಾವುದೋ ಹತ್ತಿರಾಯ್ತು. ಸರೋಜ ಸಟ್ಟನೆ ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಅವಳಿ

ಗೊದಗಿದ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಾರಿ ಸರೋಜಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತೆ ಗರಗರಗರ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸಿ ಹೊರಟೇಹೋಯ್ತು.

ತುಕ್ಕೋಜಿ ಸರೋಜ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸದ್ದು ಹತ್ತಿರಾದಂತೆ ಸಂದಿದ್ದ ಭೀತಿ ಭ್ರಾಂತಿಗಳು ಮತ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆವರಿಸತೊಡಗಿದವು. ಒಂದೊಂದು ಸದ್ದು ಹತ್ತಿರಾದಂತೆಯೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ಉದ್ವೇಗ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಗಳು ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾರೋ ಬಸ್ಸೋ ಒಯ್ಯನೆ ಇವರ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ಮತ್ತೆ ಸಹನಾತೀತ ಭೀತಿ ನಿರಾಶೆಗಳು ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರೂ ಈ ತುಯ್ದಾಟ ಏರಿಳಿತಗಳ ಹೆದ್ದೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತೂಗಾಡಿ ತೂಗಾಡಿ ಬಳಲಿ ಹೋದರು.

ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಗಳದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಮುಯ್ಯಿತೀರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಬ್ಬರೂ ಈ ಕೂಡಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಸರೋಜ ಕೂಡಲೇ ರೈಲುವೆ ಎಂಜನಿಯರ್ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಕ್ರಾಲರ್ ಡ್ರೈವರನ ಇತ್ಯೋಪರಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ತುಕ್ಕೋಜಿ ಪೋಲಿಸು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಡ್ರೈವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ.

ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಮತ್ತೆ ಸದ್ದು. ಒಂದು ಲಾರಿಯೂ ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಬಸ್ಸೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಧೂಳಿನ ದಟ್ಟ ಮುಗಿಲನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದವು. ಆ ಧೂಳಿನಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಮರೀಚಿಕೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ಆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಕ್ರಾಲರ್ ಫಕ್ಕನೆ ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಯ್ತು.

ನೀಳವಾದ ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖದ ಡ್ರೈವರ್ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕ್ರಾಲರಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದ. ಅದೇ ನಿರ್ಭೀತ ದೃಢ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಾ ಅದೇ ನಗೆಮೊಗದೊಡನೆ ಬಂದು ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಇಳಿಸಿದ. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಅನಂತವಾದ ಸಹನೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಕಂಡರು. ಸರೋಜ ತುಕ್ಕೋಜಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮನ್ನಾವರಿಸಿದ್ದ ಭ್ರಾಂತಿ ಸಂದೇಹಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಪರೀತ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಡ್ರೈವರ್ ಎಲ್ಲ ಅರಿತವನಂತೆ " ಬರುತ್ತೇನೆ " ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ

"ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್" ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಸರನ್ನು ನಮ್ಮ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾಸ್ತರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓದಿದರು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಆ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕಿತರಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಹಾಜರಿ ಹೇಳಲು ಏಳಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಆಶಾ ಭಂಗವಾಯ್ತು. ಮಾಸ್ತರು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ ಹಾಗೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಇಡಿಯ ಕ್ಲಾಸಿನ ರಿಜಿಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ಅದೊಂದೇ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಹೆಸರು ಇದ್ದುದು. ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೇ ಇನ್ಯಾವ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಯವರೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸ್ನೇಹಿತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಸಲ್ಮಾನನೊಬ್ಬ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಆಪ್ತನೋ, ಸ್ನೇಹಿತನೋ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪ ನೆಗೆ ಮೀರಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ನೊಬ್ಬ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿರುವನೆಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಕುತೂಹಲಕರ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಮುಸ್ತಾಫಾ ಏಕೋ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ! ದಿನವೂ ಮಾಸ್ತರು ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು ನಾವೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವುದು ನಡೆದೇಇತ್ತು. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಯಾರು ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಊಹಾ ಪೋಹಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹುಡುಗರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರನೇಕರು ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಊರಿ ನಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರೆಂದರೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೂಢ ಜೀವಿಗಳೆಂಬ ಭಾವನೆ. ಅವರ ಕಸುಬುಗಳೂ ಕೂಡ ಅವರ ಗೂಢತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವುದು, ಕುರಿ ಕಡಿದು ಮಾಂಸ ಮಾರುವುದು, ಕಲಾಯದ ಕೆಲಸ ಇಂಥ ಯಾವು ಯಾವುದೋ ಅಪರಿಚಿತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೇ ಹಲವು

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಬ್ಬಗಳೂ ಕೂಡ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೆಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕರಿಯ ಬುರ್ಖಾಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಹೆಂಗಸರ ಜೊತೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮಸೀದಿಗೋ ಅಥವಾ ಸ್ಮಶಾನದ ಬಳಿ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೋ ಹೊರಟರೆ ನಾವು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತ ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಜೀವನಕ್ರಮ, ನಂಬುಗೆಗಳು ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಭಾಷೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದುವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೇಸ್ತರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ "ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್" ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಘಜನಿ ಮಹಮೂದನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದವರಂತೆ ಚಕಿತರಾಗಿ ನಾವು ನೋಡಿದ್ದು.

ಮುಸಲ್ಮಾನನೊಬ್ಬ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ಅಪರಿಚಿತನಾಗಲು ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೂ ಹಿಂದುಗಳಿಗೂ ಮೊಹರಂ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಮು ಹೊಡೆದಾಟ. ಪ್ರತಿ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸಲೆಂದೇ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕೋಮು ದ್ವೇಷವು ನಮ್ಮೂರಿನ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಅಂತರ್ಗತ ಅಂಶವಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು.

"ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್" ಎಂದು ಪ್ರತಿದಿನ ಹಾಜರಿ ಕೂಗಿದಾಗಲೂ ಕೇವಲ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ ಇರುವ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಕೇವಲ ಹಿಂದೂಗಳೇ ಇದ್ದ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೆ ಇರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೂ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹಾಜರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಮುಂಜಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನಂತೆ ಎಂದೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರೇ ಬರಿಯ ಹಿಂದುಗಳಿರುವ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ವಿವೇಕ ಹೇಳಿದರೆಂದೂ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಊಹಾಪೋಹಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರು ಹಬ್ಬಿಸಿದರು.

"ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್"

"ಎಸ್ ಸಾರ್."

ಒಂದು ದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಸ್ತರು ಕೂಗಿದಾಗ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಬಂತು. ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಸ್ತರು ಹೆಸರು ಕೂಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉತ್ತರ ಬಂದ ಮೂಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ದುರು ದುರು ನೋಡಿದರು. ಅವರೊಡನೆ ಇಡಿಯ ತರಗತಿಯೇ ಸದ್ದು ಬಂದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿತು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡೇ

ಇರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ದಡಬಡ ಬೀಳಿಸುತ್ತ ಅತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು.

"ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್" ತರಗತಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಮುಖ ಎಲ್ಲ ನೀಟಾಗಿ ಕೆಂಪಗಿದ್ದ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾಚಿ ನೀರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಒಗಟು ಬಿಡಿಸಿದಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಆತ ಕರಾಳ ಘಜನಿ ಮಹಮೂದನ ಸಂತಾನವಾಗಿ ಕಾಣದೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಸ್ನೇಹಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಮುಗ್ಧ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದುದೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಬರ ಹುಡುಗ ಎಂದು ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೂ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಗೊತ್ತಾಗ ತೊಡಗಿದ. ಹುಡುಗರು " ಸಾಬಿ ಸಾವಾಸ ಬೇಡ" ವೆನ್ನುವಂತೆ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೂ ತಮಗೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮೊಳ ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಸ್ತಾಫಾನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಿರಿಕಿರಿಗಳು ಆರಂಭವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಆಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಆಡಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗಾಗಿ ಅವನ ಆಟದ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆ ಎಲ್ಲಾ ಉಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಸಂಪತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಮಾಸ್ತರ ಬಳಿ ದೂರನ್ನೆತ್ತಿದ್ದ.

ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಪತ್ರಯವಾಯಿತು. ಚೆಂಡನ್ನು ಬೌಲ್ ಮಾಡಲು ಕೈಗೆ ಹಿಡಿತ ಸಿಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾ ಕೈಗೆ ಉಗಿದುಕೊಂಡನಂತೆ. ಮಿಕ್ಕ ಆಟಗಾರರಿಗೆ ಅವನು ಜಾತಿಕೆಡಿಸಲು ಹೂಡಿದ ಕುತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡು ಅವರಾರು ಚೆಂಡನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಗಲಾಟೆಮಾಡಿ ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಮಾಸ್ತರ ಬಳಿ ದೂರು ಒಯ್ದರು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮಗಾದ ದೊಡ್ಡ ಕಿರಿಕಿರಿ ಎಂದರೆ ಮುಸ್ತಾಫಾ ತಲೆಗೆ ಉದ್ದನಾದ ಫೆಜ್ ಟೋಪಿಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅದರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುವ ಒಂದು ಕುಚ್ಚು ಇತ್ತು. ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾದ ಅವನು ಈ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕುಚ್ಚಿನ ಟೋಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದುದು ನಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಟೋಪಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾದ ಕಾರಣ ಇವನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯಲು ಇದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದೆವು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಕರಾರು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರಾದೆವು. ಅವನ ಹಿಂದು

ಗಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ಹುಡುಗರು ಎದ್ದು ನಿಂತು "ಸಾರ್" ಎಂದು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾಸ್ತರನ್ನು ಕರೆದರು. ಮಾಸ್ತರು ಇತ್ತ ತಿರುಗಿದಾಗ "ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಟೋಪಿ ನಮಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ ಸಾರ್, ಬೋರ್ಡ್ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಟೋಪಿ ತೆಗೆಸಿ" ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು. ಮಾಸ್ತರು ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಟೋಪಿ ತೆಗೆಯುವಂತೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮುಸ್ತಾಫಾ "ನೀವು ಟೋಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ ನಾನೇಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ?" ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದ. ಚರಿತ್ರೆ ಮಾಸ್ತರು ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಪಿಳ್ಳಿ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಟೋಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಳೆದ ಅನೇಕ ದಶಕಗಳಿಂದ ಅವರು ಟೋಪಿ ಧರಿಸಿ ಧರಿಸಿ ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಎಲುಬಿನ ತಲೆ ಬುರುಡೆಯಷ್ಟು ಬಿಳಿಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಈಗ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಟೋಪಿ ಧರಿಸದೆ ವಿಧಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಟೋಪಿ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. "ಟೋಪಿ ಗೀಪಿ ತೆಗೆಯೋಲ್ಲ. ನಾನು ಬಿಡಿ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್" ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತ. ಏನೇನು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಹ ಅವನು ತೆಗೆಯಲೇಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಸ್ತರು ಪಾಠ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕುಳಿತರು. ಪದೇ ಪದೇ ಕೋಮು ಗಲಭೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಡನೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಜಗಳ ತೆಗೆಯಲು ಮಾಸ್ತರು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಸ್ತಾಫಾ, "ನಾನು ಬಿಡಿ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್' " ಎಂದುಕೊಂಡು ಯಾರಿಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ ಕುಳಿತ. ಹುಡುಗಿಯರೆದುರು ಅವಮಾನಿತನಾಗಲು ಅವನು ತಯ್ಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವೂ ಸಹ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ, ಯಾರೋ ನಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸಿನ ದೊಂಬಿಯನ್ನು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಯುವಕ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಓಡೋಡಿ ಬಂದರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಟೋಪಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂತಲೂ ಟೋಪಿ ತೆಗೆಯಲಾಗದೆಂದರೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಬೇಕೆಂತಲೂ ತೀರ್ಮಾನಕೊಟ್ಟರು. ಮುಸ್ತಾಫಾನೂ ನಾವೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಸ್ತರಿಗೆ "ಏನ್ರಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕೊಂಚ ಗುಡ್ ಹ್ಯೂಮರಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲೇನ್ರಿ" ಎಂದು ಜೋರು ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾಸ್ತರು ಹೆಡ್ಡು ಹೆಡ್ಡಾಗಿ "ಹೆಹೆಹೆ" ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯ್ತು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮರೆತು ಅಸೂಯೆ ಅಹಂಕಾರಗಳ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದೆವು

ಮುಸ್ತಾಫಾ ಕೂಡ ಆ ಟೋಪಿ ತೆಗೆಯದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಮತೀಯೂ ಕಾರಣ ವನ್ನೂ ನೀಡದೆ ಕೇವಲ ಹಮ್ಮಿಗಾಗಿಯೇ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದನು. ಇತರರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಅಂಶವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಶಂಕಿಸಬಹುದಿತ್ತಾದರೂ, ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನಾವಾಯ್ತು ! ನಮ್ಮ ಹಠವಾಯ್ತು ! ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು.

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥವಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಇದ ರಿಂದೇನೂ ತೃಪ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ರಾಜಿಯೇ ಹೊರತು ಗೆದ್ದಂತೇನೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ! ಮುಸ್ತಾಫಾನೂ ಕೂಡ "ನಾನು ಬಿಡಿ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್" ಎಂದು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದ. ಈ ಜಗಳದನಂತರ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಪಕ್ಕ ಅಥವ ಮೊಳ ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಭ್ಯಾಸ ನಿಂತುಹೋಯ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಟೋಪಿ ಬಗ್ಗೆಯ ನಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೇ ನಿಂತಿತು.

ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೂ ನಮಗೂ ಕೊಂಚ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಎಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಗೆದ್ದೆವೆಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮುಸ್ತಾಫ ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮರೆತೆವೆಂದಾಗಲೀ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಏನಾದರೂ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾದಾಗ "ತುರುಕ ಬಡ್ಡೀಮಗ" ಎಂದಾ ಗಲಿ "ಕಂತ್ರಿಸಾಬಿ" ಎಂದಾಗಲಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮುಸ್ತಾಫಾನೂ ಸಹ ಕನ್ನಡ ವನ್ನು ಉರ್ದು ಉಚ್ಚರಣೆಯಂತೆ ತಿರುಚಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ತನ್ನ ಜಾತಿ ಮೇಲ್ಮೆ ಗಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು.

ಒಂದು ದಿನ ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೂ ಗೋಲ್ ಕೀಪರ್ ಶಂಕರನಿಗೂ ಜಗಳವು ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಏನೋ ?

ಏನೋ ?

ನಿನ್ನದೇನೋ

ನಿನ್ನದೇನೋ

ನೀಯಾವನೋ

ನೀನು ಯಾವೋನೋ

ಎಂದು ಕೈಕೈ ಮಿಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ದೂಡಾಡತೊಡಗಿದರು.

"ಯಾಕೋ ಮೈ ಮುಟ್ಟುತೀಯಾ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ನನಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿದ್ದನಾ."

"ಅಪ್ಪನ ಸುದ್ದೀ ಎತ್ತಿದರೆ ಚಪ್ಲೀ ಏಟು".

"ಯಾಕೋ ಮೈ ಮುಟ್ಟುತ್ತೀಯಾ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣ ಕೊಡ್ತೀಯಾ".

"ಏನೋ ನೀನೂ ತಾನೂ ಅಂತೀಯಾ ಟೇಕ್ ರೆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಗಿವ್

" ಹೋಗೊ ಹೋಗೋತ್ತೇರಿ. ಜಗಳದಲ್ಲಿ ರೆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ ಕೊಶ್ಚನ್ ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ ".

ಇದೇತರ ಕರಪರ ಕರಪರ ಕೋಳಿ ಜಗಳ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ರಾಮನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಮೂಗು ಹಾಕಿದ.

" ಲೋ ಶಂಕರ ಏನೋ ಅದು ".

'' ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ " ಎಂದು ಕೋಪದ ಭರದಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಅರಚಿದ.

" ಏನೆಂದೆ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಮೈಮುಟ್ಟು. ಫೀಲ್ಡಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ನೋಡು ".

" ಮುಚ್ಕೋಬಾಯಿ ಫೀಲ್ಡು ಇವರಪ್ಪನದು ".

" ನೀನು ಈವತ್ತು ಅವನ ಮೈ ಮುಟ್ಟು. ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಹೂತಾಕುತ್ತೇನೆ " ಎಂದು ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಕಟ್ಟಾ ರೋಫ್ ತೆಗೆದ.

ಶಂಕರ ತೆಗೆದು ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿಸಿದ. ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಹೊಡೆದಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಶಂಕರ ಕೊಂಚ ಬಲವಾಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಮುಗ್ಧ ತರ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯ ಸವಾಲಿನಿಂದಾಗಿ ಶಂಕರ ಹೊಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಹೊಡೆಯುವುದು ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಸರದಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಶಂಕರ ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೇ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯು ತನಗೇ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದವನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ " ಏನು ? ನೀನು ಅವನ ಮೈ ಮುಟ್ಟೋದಂದರೇನು ? ನೀನೇನು ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಿದ್ದೀಯೇನೋ ? ಅವನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಗ್ರಾಚಾರ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಹಜಾಮ !" ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ. ಶಂಕರ ''ನೀನು ಅದೇನು ಕಡೀತೀ ನೋಡೇಬಿಡ್ತೀನಿ ಕಳ್ಳಯ್ಯಂಗಾರಿ " ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಿಗಿದ. ಎರಡು ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಿಂದ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ.

ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರೂ ಜಗಳದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿದೆವು.

" ಶಂಕರನಿಗೆ ಕೊಬ್ಬು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನನ್ಮಗನ ನೆಣ ಇಳಿಸುತ್ತೇನೆ ನಡಿಯೋ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹೊಡೀಲಿ ಇವನು ನೋಡೇಬಿಡ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾನನ್ನು ಶಂಕರನ ಕಡೆಗೆ ದೂಡಿದ. ಅವನು ದೂಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶಂಕರ ಮುಸ್ತಾಫಾನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಬಿಗಿದ. ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ " ಅರೆ ಶಂಕರ ತಡಿಯೋ " ಎಂದು ಏನೋ ಹೇಳಲು ಹೋದ. ಆದರೆ ಶಂಕರ " ಈ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಕಟ್ಟಾರೋಫು ಇಳಿಸುತ್ತೀನಿ ! ಬರಲಿ ನನ್ನ ತಂಟೆಗೆ !" ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಅಂಗಿ

ಜಗ್ಗಿ ಏರು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದ. ಈ ಜಗಳದ ಭರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಫೆಜ್‌ಟೋಪಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯ್ತು. ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನನ್ನೂ ಶಂಕರನನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದೆವು. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ " ಈ ಸಾರಿ ಹೊಡೀಲಿ ನೋಡೋಣ ಶಂಕರನ ಹೆಣ ಬೀಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಡಿಯೋ ನೋಡೇಬಿಡ್ತೇನೆ " ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಶಂಕರನ ಕಡೆಗೆ ಮುಸ್ತಾಫಾನನ್ನು ತರುಬತೊಡಗಿದ. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಈ ಸಾರಿ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯ ಬಲಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಯಜ್ಞಪಶುವಾಗಲು ತಯ್ಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಿಗೆ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೇ ವಾಲಿದ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗದ ಹೂತಾಕುವುದು ಹೆಣ ತೆಗೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರತೀಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕುಹಾ ಶಯನ ಮೇಲಿದ್ದ ನಂಬುಗೆ ನಶಿಸತೊಡಗಿತು. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದು ದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಕೋಪದಿಂದ " ಹೆದರಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಪುಕ್ಕಲ ನನ್ನಮಗ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಅಂತೆ ಥತ್ " ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಮೇಲೇ ಎರಗಿದ. ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ವೈರಿಗಳಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿ ಯಾಯ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕಾಂಗಿ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿ ಜಗಳವಾಡುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸೇ ಇಳಿದುಹೋಯ್ತು. " ನನ್ನ ಟೋಪಿ ಎಲ್ರೋ?" ಎಂದು ಹುಡುಕಿದ. ಜಗಳದ ಭರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಟೋಪಿಯನ್ನು ತುಳಿದು ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದು ಇನ್ನು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರದಂತಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕುಚ್ಚಿನ ಫೆಜ್ ಟೋಪಿಗಾದ ಗತಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಯ್ತು ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ. ಗೊಳೋ ಎಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಏನೇನೋ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೊರಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಟೋಪಿ ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಮುಸ್ತಾಫಾ ಮನೆ ಕಡೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಒಂದು ವಾರದ ಕಾಲ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಶಂಕರ ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಾಲೇಜಿನ ಕಡೆಗೆ ಸುಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಸಾಬರ ಕೇರಿಯಿಂದ ಜನ ತಂದು ಹೊಡೆಸುತ್ತಾನಂತೆ ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ ಅವರಿಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರದೆ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಿ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು.

ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್ ಆ ಜಗಳವಾದಂದಿನಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚೂಪಾಗಿ ಗೋಪುರಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಕುಚ್ಚಿನ ಫೆಜ್ ಟೋಪಿಯು ಈಗ ಕಾಣತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ''ಆಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಟೋಪಿ ಹಾಳಾದರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಕಿ

ಕೊಳ್ಳಬಾರದು" ಎಂದು ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಮಾಸ್ತರು ಮನಸ್ತಾಪ ಬೆಳೆಯದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರು.

ಈ ನಡುವೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಊರೊಳಗೆ ಮಹಾ ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಚಂದಾ ಎತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರಿ ಗಣಪತಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದರು. ದಿನವೂ ಜನಜಂಗುಳಿ ನೆರೆದು ಸಂಗೀತ ಸಮಾರಂಭ, ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಒಯ್ದು ಹೊಳೆಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ದಿನ ಹತ್ತಿರಾದಂತೆ, ಹತ್ತಿರಾದಂತೆ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಪುಕ ಪುಕ ಎನ್ನತೊಡಗಿತು. ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸುವಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹಿಂದುಗಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೋಡುವುದೂ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

ಉತ್ಸವದ ದಿನ ಬಂತು. ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ದು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಆ ದಿನ ಆ ಪ್ರಯುಕ್ತ ರಜ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾಗಣಪತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಬಳಿಯೇ ಹುಡುಗಿಯರ ಕಡೆಗೆ ಓರೆ ನೋಟ ಬೀರುತ್ತ, ಠೀವಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗಿಯರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಗಣ ಪತಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮಸೀದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕಾದರೇ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಕತ್ತಲಾಗತೊಡಗಿತು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಮಸೀದಿಯ ಸರ್ಕಲ್ಲಿನ ಬಳಿ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ನಿಂತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಹೊಡೆದಾಟದ ತಮಾಷೆ ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದರೆ ಕಾಲು ಕೀಳಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೆವು.

ಮಹಾಗಣಪತಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಾಣಿಗರ ಕೇರಿಯ, ಹಳ್ಳದ ಕೇರಿಯ ಪಯಿಲ್ವಾನರುಗಳು ಗಣಪತಿಗೆ ಜಯಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋ ಕೋಪವೋ ಯಾವ ಭಾವವಾದರೂ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಭೂತ ಹಿಡಿದವರಂತೆ ಜಯಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೊಂಟದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಚೈನು, ಚೂರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಗುಸು ಗುಸು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೋದ ಬಾರಿ ಮಸೀದಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಮೆರವಣಿಗೆಯ

ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಒಂದು ಕೋಮು ಗಲಭೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಮಸೀದಿಯ ಬಳಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಹೋ ಎಂದು ಜನ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ನುಗ್ಗಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವರಾಗಲೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ ಏನೋ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರು ಜನರನ್ನು ನುಗ್ಗಾಡ ಬೇಡಿರೆಂದು ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಾ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕರು ತುಳಿದಾಟದಲ್ಲಿ ಗಾಯ ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಜಾತಿ ಕುಲ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತುಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಡೆದಾಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಗಲಭೆಯೋ ಗಲಭೆ. ಗಣ ಪತಿಯನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಒಳದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದರೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅಡ್ಡಿಮಾಡಿದರೆಂದು ತೆಗಳುತ್ತಾ ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದೆವು.

ಆದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಾರ್ತೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಕುಂಬಾರ ಕೇರಿಯವನೊಬ್ಬ ಕುಡಿದು ಪಂಜು ಹಿಡಿದು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಗಣಪತಿಯ ಮುಂದೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಪಂಜಿನ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ತಾಗಿಸಿದ ನಂತೆ. ಬಸವನ ಥಡಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತೆ ಜನಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ನುಗ್ಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚರಿಯ ಸುದ್ದಿ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಆ ಬಸವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರ ಥಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿಗೆ ತಂದ ನಂತೆ. ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೂ ಸುಟ್ಟಗಾಯಗಳು ಕೊಂಚ ಆಗಿ ಅವನೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯ್ತು.

ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆನಂದ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪ್ರಶಂಸೆ ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಯ್ತು. ಉರಿಯುವ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಆತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಂತೂ "ಒಳ್ಳೇ ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಕಣೋ" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಂದುಕೊಂಡರು.

ಈ ಘಟನೆಯನಂತರ ಮುಸ್ತಾಫಾನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಸಿಗತೊಡಗಿದವು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆದರ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಆಟದಲ್ಲೂ ಅವನು ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು.

೩

ಕಾಲೇಜಿನ ಯಾನಿಯನ್ ಡೇ ಮಾಡಲು ಕೆಲಸ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳೂ ಪಂದ್ಯಗಳೂ ನಡೆದವು.

ಚರ್ಚಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಹೆಸರನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ತಾಫಾ ವೀಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಲಾಜಿಕ್ ಮಾಸ್ತರು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು "ಜಮಾಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹುಸೇನ್" ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಮುಸ್ತಾಫಾ ಕಂಗಾಲಾದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಚುರುಕಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ "ನಾನು ಮಾತನಾಡೋದಿಲ್ಲ ಸಾರ್" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು "ಇರಲಿ ಬಾರಯ್ಯಾ ಏನೋ ತಿಳಿದಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾಡು" ಎಂದರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಂಕರ, ಅನಂತ ಎಲ್ಲರೂ "ಹೋಗೊ ಹೋಗೋ" ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ಕಾಟ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮುಸ್ತಾಫಾ ವೇದಿಕೆ ಹತ್ತಿ ಮೈಕ್ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಲು ನಿಂತ. ಎದುರಿಗೆ ನೂರಾರು ಮುಖಗಳು. ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಈ ಕೋನದಿಂದ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಎಂದೂ ನೋಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯೊಳಗೇ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ. ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಷಯವೂ ತಲೆಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವೇನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಗಲಿಬಿಲಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆ ಹತ್ತಿ ಬಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾ ನಿಂತಿದ್ದ.

"ಸಾರ್ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಸಾರ್" ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಅಂಗಲಾಚಿದ. ಎದುರಿನ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ದನಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೊಳಗಿತು. ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪೆಲ್ಲಾ ಹೋ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಜನ "ಡೇರ್ ಡೆವಿಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ" ಎಂದು ಕೂಗತೊಡಗಿದರು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಲಿಬಿಲಿಯಿಂದ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವನ ಸಂಕಟ ನೋಡಲಾರದೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು. "ಯಾವೋನೋ ಅವನು ನನ್ನ ಹೆಸರು ಬರೆಸಿದವನು!" ಎಂದು ರೇಗುತ್ತಾ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಇಳಿದು ಬಂದ.

ಮಾರನೆ ದಿನ ಟ್ಯಾಲೆಂಟ್ಸ್ ಡೇ. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಜಾದೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಒಂದಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಚರ್ಚಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಅಧ್ವಾನದಿಂದ ನಮಗೆ ಅವನು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಕಾತರ ಇತ್ತು. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಜಾದೂಗಾರರ ನೆರಿಗೆ ನೆರಿಗೆಯ ಪೇಟ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಉದ್ದ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕನಂತೆ ರಂಗಕ್ಕಿಳಿದ. ಜೊತೆಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಶೀನನೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದ.

ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಒಂದೊಂದೆ ಜಾದೂ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅದರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಗಾಜಿನ ಚೂರನ್ನು ತಿಂದು ನೀರು

ಕುಡಿದು, ಸಹಾಯಕನ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ, ತೋರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಸಿದ. ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಸುಲಿದರೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು ಹೋಳು ಹೋಳಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಖಾಲಿ ಟೋಪಿಯೊಳಗಿಂದ ಕರವಸ್ತ್ರ, ಕಡಲೆಪುರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಜಾದೂಗಾರಿಕೆಗೆ ತಲೆದೂಗಿದರು. ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಅವನಿಗೇ ಎಂದು ಖಾತರಿಯಾಯ್ತು.

ಎಲ್ಲ ಆದನಂತರ ಮುಸ್ತಾಫಾ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ವಿನೋದದ ದನಿಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದ. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದ. ಆಮೇಲೆ "ಗೆಳೆಯರೆ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕೇವಲ ಕೈ ಚಳಕ. ಆದರೆ ಇದು ಅಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಇದು ಅಸಲೀ ಜಾದೂ! ನಮ್ಮ ಜಾತೀಲಿ ತಲಿಸ್ಮಾನ್ ಅಂತಾರೆ. ಮಂತ್ರ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ. ನಮ್ಮ ತಾತನ ತಾತ ಮೆಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಫೆಜ್ ಟೋಪಿಯನ್ನು, ಜೊತೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಫಕೀರನ ಬಳಿ ಈ ತಲಿಸ್ಮಾನ್ ಅನ್ನೂ ಕಲಿತು ಬಂದನಂತೆ. ಇದು ಅಸಲಿ ಜಾದೂ. ನೋಡಿ ಈ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಈ ಕರವಸ್ತ್ರದೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕರವಸ್ತ್ರದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಟ್ಟು ಸುತ್ತಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೋ ಪವಾಡ ಒಂದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಮುಸ್ತಾಫಾ ಎದುರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯನ್ನು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕರೆದ. ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ತವಕದಿಂದ ವೇದಿಕೆ ಹತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶೀನ ತಂದಿಟ್ಟ ಸ್ಟೂಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಸ್ತಾಫಾನೂ ಶೀನನೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಏನೋ ಕುತಂತ್ರ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಮುಸ್ತಾಫಾ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಗೆ ಕರವಸ್ತ್ರ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಕೊಟ್ಟ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಇದು ನಿಜವಾದ ಮೊಟ್ಟೆಯೇ ಎಂದು ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಶ್ರುತ ಪಡಿಸಿದ.

"ನೋಡಿ ಇದು ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ, ತಲಿಸ್ಮಾನ್ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಯ ಮಾಡ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಮುಸ್ತಾಫಾ ಹೇಳಿ, ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ರಾಮನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯ ಹೊಸ ಉಲ್ಲನ್ ಕೋಟಿನ ಮೇಲು ಜೇಬಿನೊಳಗೆ ಇಟ್ಟ. ಎಂಥೆಂಥದೋ ಮಣ ಮಣ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕೈ ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆದು ಜೇಬಿನ ಸುತ್ತಾ ಕೈ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಈಗ ನೋಡಿ, ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಖಾಲಿ

ಖಾಲಿ"ಎಂದು,ಅದು ಖಾಲಿಯಾಗಿರುವದನ್ನು ಸಭಿಕರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ, ಜೇಬನ್ನು ಅಂಗೈಯ್ಯಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ತಟ್ಟಿದ. ಜೇಬಿನೊಳಗಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಲರಕ್ ಎಂದುದು ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆದರೂ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ತಲಿಸ್ಮಾನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡೀತೇನೊ ಎಂದು ಸುನ್ಮುನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಯ ಗಬ್ಬು ನಾತದ ಲೋಳಿಯು ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯ ಉಲ್ಲನ್ ಕೋಟಿನ ಮೇಲು ಜೇಬಿನಿಂದ ಇಳಿಯತೊಡಗಿತು. ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಗೆ ಇದೇನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ತಾಫಾ ಸಭಿಕರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ "ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ತಲಿಸ್ಮಾನ್ ಶಕ್ತಿಯು ನನ್ನ ಫೆಜ್ ಟೋಪಿಯ ಜೊತೆಗೇ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೊಟ್ಟೆ ಮಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಮನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಹೋಗಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಇಡೀ ಸಭೆಗೆ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಕುಚೋದ್ಯ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಹೋ ಎಂದು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗತೊಡಗಿದರು. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಯು ಅವ ಮಾನದ ಗೌರೀಶಂಕರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಂತೆ ಆ ಸ್ಟೂಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಅವನಿಗೆ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯ ವಾಸನೆಯ ಲೋಳಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೂಲಿನಿಂದ ನೆಗೆದು ಹಾರಿ ಆಚೆಗೆ ಓಡಿದ. ಮುಸ್ತಾಫಾನೂ ಶೀನನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ತಮ್ಮ ಸರಕನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಓಡಿದರು.

"ಸಾಬಣ್ಣ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಜಾತಿ ಕೆಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ" ಎಂದು ಹಲ ವರು ಕುಚೋದ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಯೌವನದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿ ಆ ಗಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರುತ್ತಾ ಬಹುದೂರ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಮುಸ್ತಾಫಾ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ ಕೋಟನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ.

ತಬರನ ಕಥೆ

ತಬರಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂದು ಪಡುಗೆರೆಯ ಜನ ಮಾತಾಡಿ ಕೊಂಡರು. ಇಡೀ ಪಡುಗೆರೆಯ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇದ್ದ ಹುಚ್ಚರಲ್ಲಿ ತಬರ ಸೆಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತ್ಮೈದನೆಯವನಾಗಿದ್ದನು.

ಪಡುಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹುಚ್ಚರಾದರೆ ಯಾರೂ ಅಪ್ರತಿಭರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಹುಚ್ಚರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಒಂದು ದಿನ ಹುಚ್ಚರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೂ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿಯೂ ಹುಚ್ಚರಾಗಿದ್ದರು. ಜನ ಇವರ ಹುಚ್ಚನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹುಚ್ಚರಾದನಂತರ 'ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ' ಎಂದು ಕರುಣೆ ತೋರಿ ಸಮಾಜದ ಸ್ವೀಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹುಚ್ಚರಿಗೆ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ತಬರಸೆಟ್ಟಿ ಪಡುಗೆರೆ ಊರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನು ಸರಕಾರಿ ನೌಕರನಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಿಯಮ ಶಿಸ್ತು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ, ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹಸಿ ಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆಲುಕುತ್ತಿದ್ದ ಪಡುಗೆರೆಯ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಿಲ್ವ ಒಬ್ಬರಾದರೆ ತಬರಸೆಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಯಾರೊಡನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸುಳ್ಳೋ ನಿಜವೋ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬ ರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಬರ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯ ವಸೂಲಿ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನಿಗೆ ಕೋಡು ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತರಕಾರಿ, ಮೀನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡುಗೆರೆಗೆ ಒಯ್ಯಲು ತಂದವರು ಸುಂಕದೊಡನೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗೊಮ್ಮೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂಥದೋ ಆಂದೋಳನ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ. ಯುದ್ಧದ ಕಾವು ಆರುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಬಿಸಿ ಏರತೊಡಗಿತು. ತಬರ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಗತಾನೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪಿ ಅಥವಾ ಅಪ್ಪಮ್ಮ ಎಂಬ ಓರ್ವ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಬರ ಮದುವೆಯಾದ. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತು ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ

ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧಿ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಸರು ಆಗ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತಬರನಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಯಾಕೆ ಈ ಹೋರಾಟ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ನಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ಚಳುವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ತಬರ ದೇಶಭಕ್ತನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರಿಯರ ನಡುವೆ ವಿಕಾರಗಳಂತೆ ತಿರುಗಾಡುವ ಈ ಬಿಳಿಯರು ಏಕೆ ತಮ್ಮ ಜನಗಳ ನಡುವೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂತೂ ಗಾಂಧಿವಾದದಲ್ಲೂ ಏನೋ ಒಂದು ಸತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ಕರ ನಿರಾಕರಣೆ, ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ತಬರನಿಗೆ ಪೀಕಲಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆತನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದ ಸೂಚಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಪರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸುಂಕ ಕೊಡದೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಜನ ಓಡಾಡಿದರೆ ತಬರ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಬರ ಗಾಬರಿಯಾದ. "ಈ ಗಾಂಧಿ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ" ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡ. ಏನೇನೋ ಮಾಡಿ ಪಡುಗೆರೆಯ ಸರ್ಕೀಟು ಹೌಸಿನ ಮೇಟಿ ಕೆಲಸ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ಪಾರಾದ. ಬಿಳಿಯ ದೊರೆಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಇವರ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೀರಾ ಸನಿಹದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ತಬರನಿಗೆ, ಅವರೂ ಕೂಡ ನೋಡಲು ಬೇರೆ ತರಹೆ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮಂಥ ಮಾನವರೇ ಎಂದು ಅರಿವಾಯ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬಿಸಿ ಏರತೊಡಗಿತು. ಯಾರು ಯಾರೋ ದೊಡ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಗಾಂಧಿ ಜೊತೆ ಲಡಾಯಿ ಸೇರಿದರಂತೆ ಎಂದು ವಾರ್ತೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಲಾಠೀಚಾರ್ಜು, ಗೋಲಿಬಾರು, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ ನಡೆದೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ತಬರನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಟೆಲಿಫೋನ್ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಾಂಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಸಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಬಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಏರಿ ಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕುಗಳವರೆಗೂ ಹೋಯ್ತು. ತಬರನಿಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಏನೋ ಒಂದು ತರದ ಅಳುಕು ಆರಂಭವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರೊಡನೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕೀಟು ಬಂಗಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಬಟ್ಲರುಗಳನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಬರನನ್ನು ತೀರಾ ತುಚ್ಛವಾಗಿಯೂ ಗುಮಾನಿಯಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಬರನಿಗೆ

ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಿರಿಕಿರಿಯ ವಿಷಯವಾಯ್ತು. ಅಪ್ಪಿ ತಬರನ ಬೇಸರ ನೋಡಲಾರದೆ ತಬರನಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಕಛೇರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದಳು.

ತಬರ ತಾಲೂಕು ಆಫೀಸಿಗೆ ಜವಾನನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಯ್ತು. ಬಿಳಿಯರ ಕೆಂಪು ಮುಖಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಭಾರತೀಯ ದೇಶ ಬಾಂಧವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ತಾಲೂಕು ಆಫೀಸಿನ ಜೊತೆಗೆ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ಕಾಫಿ ಬೋರ್ಡು, ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ತಲೆ ಎತ್ತತೊಡಗಿದುವು ಪಡುಗೆರೆಯಲ್ಲಿ.

ತಬರ ಯಾವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮನುಷ್ಯ, ಯಾವ ಸಂಬಳದ ಏನು ಹುದ್ದೆ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿರಂತರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೋ ಅನೇಕ ಕಡೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ನೌಕರನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯ್ತು. ಪಡುಗೆರೆಯ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ನೌಕರನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ಆ ಹುದ್ದೆಯ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳು ತಬರನಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳೇ ಕಳೆದಿತ್ತು. ತಬರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದ. ತಬರನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಲಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲತೆಯ ಯಾವುದೇ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಬರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಚಿಂತೆ ಆತಂಕಗಳು ಎದ್ದರೂ, ಅವನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅಸಂಬದ್ಧತೆಗಳಿದ್ದರೂ, ಅದು ಯಾವುದೇ ಉನ್ಮಾದ ಮೂಲವಾಗಿರದೆ, ಪಡುಗೆರೆಯ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದುದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ತಬರನಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಡಿಪೋ ಬಳಿ ಕಾಫಿ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗ ವಹಿಸಲಾಯ್ತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷಗಳು ಸಂದಿದ್ದವು. ಗಾಂಧಿ ಕೇವಲ ನೆನಪಾಗಿದ್ದ.

ತಬರ ಸುಂಕ ವಸೂಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾದ ದಿನವೇ ಕಾಫಿ ಬೀಜದ ಡಿಪೋ ಮೇನೇಜರು ಕಾಫಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು "ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್" ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸುಂಕ ವಿನಾಯಿತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಕರಾರು ಹಾಕಿದ. ಸರಿ ಹಕ್ಕು ಉಂಟೆಂದೂ ಇಲ್ಲೆಂದೂ ಡಿಪೋ ಮೇನೇಜರಿಗೂ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರಿಗೂ ವಿವಾದ ಆರಂಭವಾಯ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಊರೊಳಗಿನ ಕಾಫಿ ಪುಡಿ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ರಾಮಣ್ಣ ತನ್ನ ಕಾಫಿಗೆ ಡಿಪೋದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊಂಡು ತಂದಾಗ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಸುಂಕ ವಸೂಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ತಕರಾರು ಎತ್ತಿದ. ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಗಾರರು ಸುಂಕ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ತಬರ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ. ಗಾಂಧಿ ಸತ್ತರೂ ಅವನ ಚಳುವಳಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ತಬರ ಈ ವಾಗ್ವಾದದ ನಡುವೆ

ಒಂದೆರಡು ಜನಕ್ಕೆ ಸುಂಕದ ರಸೀತಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಈ ವಿವಾದ ದಿಂದಾಗಿ ಸುಂಕ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರು ತಬರನಿಗೆ "ನೀನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದರೆ ರಸೀತಿ ಏಕೆ ಬರೆದೆಯೋ? ನೀನೇ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಕೊಡು" ಎಂದು ಅವನಿಗೇ ಜುಲ್ಮಾನೆ ವಿಧಿಸಿದರು. ತಬರನ ಸಂಬಳದ ಅರುವತ್ತು ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರೆದ ರಸೀತಿಗಳ ಹಣದ ಮೊತ್ತ ಮುನ್ನೂರರುತ್ತುರೂಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ತನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಅವನೇ ಶಪಿಸಿದನು.

ತಬರನ ಹೆಂಡತಿ ಅಪ್ಪಿ ತಬರನ ನಿವೃತ್ತಿ ಸಮಯದ ವೇಳೆಗೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸೊರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ತಬರ "ಪಾಪ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೊರಗು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳದೇನು ತಪ್ಪು. ಮುಖ್ಯ ದೇವರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ದೇವರು ಪುರುಸೊತ್ತನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ" ಎಂದು ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಯಾರೊ ತಬರನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಮಾನಿ ಹಾಕಿದರು. ಅಪ್ಪಿಗೆ ಯಾರೋ ಆಗದವರು ಮದ್ದು ಹಾಕಿರಬಹುದೆಂದು. ತಬರ ಅವಳಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೆ ಬೀಜ ನೆನೆಸಿ, ಕೈಗೆ ನುಗ್ಗೆ ರಸ ಒರೆಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮದ್ದು ತೆಗೆಯುವ ಜುಬೇದ ಬೀಬೀಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪಿಗೆ ಔಷಧಿ ಮಾಡಿದ.

ಜುಬೇದ ಬೀಬಿ ವಾಂತಿಗೂ ಭೇದಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ವಾಂತಿಯೊಳಗಿನ ಎಂಥ ದನ್ನೋ ಬೆದಕಿ ಇದೇ ಮದ್ದು ಎಂದು ತೋರಿದಳು. ಏನೇನೋ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು "ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸು. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮುಖ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ರಂಗೇರುತ್ತದೆ ನೋಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅಪ್ಪಿಯ ಮುಖ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಾಗಷ್ಟೇ ರಂಗೇರಿತ್ತು. ಚೂರ್ಣ ಮುಗಿದರೂ ಅಪ್ಪಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸುಖ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ತಬರ ಅಪ್ಪಿಯ ರೋಗ ಪತ್ತೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳ ಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಇರುವೆ ಮುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದ. ಏನೋ ಮೂತ್ರ ದೋಷ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಊಹೆ.

ತಬರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಯನ್ನು ತಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆಯೆ? ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅವಳಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಈ ವಿಷಯ ತಬರನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ತಬರ ಡಾಕ್ಟರು ಸಿಲ್ವರವರ ಬಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದಾಗ ಅವಳು

ಮೊದಲಿಗೇ ಅವಳಿಗೆ ಡಯಾಬೆಟಿಸ್ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ನಂತರ ಅವರ ಅನುಮಾನ ನಿಜವಾಯ್ತು.

" ಇದೇನಯ್ಯಾ ಬರೇ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗ ಇದು. ರಾಜ ರೋಗ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಜನ ಪರಂಗಿ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂತು ಇದು ? ನಿನಗೂ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗೋ ಯೋಗ ಇರಬಹುದೋ " ಎಂದು ವಿನೋದ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ತಬರ ಹೆಂಡತಿಗೆ " ನೋಡೇ ನಿನಗೆ ರಾಜರಿಗೆ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗ ಬಂದಿದೆಯಂತೆ. ಪರಂಗಿಯೋರ ಪಟ್ಟ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬರೋ ಖಾಯಿಲೆ ನಾದ್ರು ಬಂತಲ್ಲ ಅದೇ ಸಂತೋಷ " ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಸಿಲ್ವರವರೂ ತಬರನೂ ಏನೇನೋ ಪರಂಗಿಯವರ ರೋಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವರು ನಡೆಸಿದ ದರ್ಬಾರಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಮಾತಾಡಿದರು. ಅಪ್ಪಿಗೆ ಅವೊಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ತಬರ " ಈ ರೋಗದಿಂದ ಹಣ ಬರೋದಿರಲಿ ಇರೋ ಹಣವೂ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಗತಿ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ " ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಯೋಚಿಸಿದ. ಪಡುಗೆರೆಯ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಕಾಲಾವಧಿ ಮುಗಿದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಮಂಡಳಿ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ತಹಶೀಲ್ದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ತಬರನಿಗೆ ಅವನು ಎರಡು ಮೂರು ರಶೀತಿಗಳ ಹಣ ಪಾವತಿ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಈ ಕೂಡಲೇ ಕಟ್ಟತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಬಳ ತಡೆಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ತಾಲೂಕು ಕಛೇರಿಯಿಂದ ನೋಟಿಸ್ ಬಂದಿತು. ತಬರ ತಹಶೀಲ್ದಾರರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ತಬರನ ಅಹವಾಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ತಬರ ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಣವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದೂ, ಈಗ ತಬರ ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಣವೆಂದು ನಮೂದಿಸಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಬರ ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತು ರೂ.ಗಳನ್ನು ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಖಾತರಿಯಾಯ್ತು.

ತಬರ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ವಿಪರೀತ ಅವಮಾನದಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡನು. ತಾನು ಆ ರೀತಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವನೆಂದೂ, ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಹೇಬರ ಕೈಕೆಳಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆನೆಂಬ ಪಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಚಾಕರಿ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೂ, ಆಗಿನ ಆಫೀಸರುಗಳ ಜಬರು

ದಸ್ತು ನಿಯತ್ತು ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ. " ಬೇಕಾದರೆ ಡಾಕ್ಟರು ಸಿಲ್ವರವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಮುದುಕ ಹೇಳೋದು ಸುಳ್ಳೋ ನಿಜಾನೋ " ಎಂದ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರಿಗೆ ಈ ಮುದುಕನ ಹಳೆಕತೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜಿ ಕಾಲಮುಗಳು, ರುಜುಗಳು, ತಕರಾರುಗಳು, ನೋಟೀಸುಗಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಆ ತಹಶೀಲ್ದಾರನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಯಾವ ಅರ್ಜಿಯ ಕಾಲಮಿಗೂ ತುಂಬಿಸಲಾರದ ಈ ಮುದುಕನ ನೆನಪು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಿತ್ತು ? ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿಯೆ ತಬರ ತನಗರಿಯದಂತೆ ಸದ್ಯದ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಜರೆದಿದ್ದ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಏನು ಮಾಡಿದರೋ ಏನೋ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಬರನ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು.

ತಬರನ ಬಳಿ ಹಣವಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಓಷಧಿ ಕೊಡಿಸಲೂ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಕೊಂಚ ಹಣ ಮಾಡಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ರಾಗಿ ಗಂಜಿಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದನು.

ಪೆನ್‌ಶನ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಕೇಳಿನೋಡು ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ತಬರ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಬಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಓಡಿದ. ತಹಶೀಲ್ದಾರ " ಅರ್ಜಿ ಕೊಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರೀತೀನಿ " ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಅರ್ಜಿಗಳೊಳಗೆ ಹುದುಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಚುನಾವಣೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಓಡಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಬಂಟಪ್ಪನೆಂಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ " ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಪೆನ್‌ಶನ್ ಇಲ್ಲ, ಬಾ ನೋಡನ, ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣ ಎಂದ." ಆತನಿಗೆ ಅಂತೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ತಬರ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿದ್ದ.

ಬಂಟಪ್ಪನೊಡನೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರರ ಬಳಿಗೆ ತಬರ ಹೋದಾಗ ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಹೇಳಿದರು, " ತಬರ ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡು ಸ್ಕೀಮಿಗೆ ಸೇರಿದವನೋ ಪೆನ್‌ಶನ್ ಸ್ಕೀಮಿಗೆ ಸೇರಿದವನೊ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ " ಎಂದು.

ತಬರನಿಗೆ ಬಂಟಪ್ಪ ಎಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡು ಸ್ಕೀಮಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾದರೆ ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ಸಾವಿರ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಬಂಟಪ್ಪನ ಮಾತಿನಿಂದ ತಬರನಿಗೆ ಖುಷಿಯಾಯ್ತು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ರಾಜ ರೋಗವೇ ಇರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಣಬರುವ ಯೋಗ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಬೇಗ ಹಣ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಂಡತಿಯ ಖಾಯಿಲೆಯನ್ನಾದರೂ ವಾಸಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆ ಮಿನುಗತೊಡಗಿತು.

ತಬರ ಪಿಂಚಣಿ ಹಣ ಬರುವುದೆಂದು ಯಾರು ಯಾರ ಬಳಿಯೋ ಪುಡಿಸಾಲ

ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ದಿನಾ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಆಫೀಸು ಕಾಯತೊಡಗಿದ. ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಾ ಹೋಯ್ತು. ತಬರ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹೋಗೋದು ತಾನೆ ಸಕ್ರೆರೋಗ, ಅಂದರೆ ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೋದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಎಂದು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಳು.

ಅಪ್ಪಿ ಏನೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಡವಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತಬರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಯಾವುದೋ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅರೆದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಂಟುತ್ತಾ ನಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದಿನ ತಬರ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದ. ತಾಲೂಕು ಕಛೇರಿಯ ಗುಮಾಸ್ತನೊಬ್ಬ ಮೇಲಿನ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಬಂದಿದೆ ಎಂದೂ ತಬರನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡು ಬರಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ತಬರನಿಗೆ ಅವನು ಯಾವ ಯಾವ ಸರಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದನೊ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆ ಕೆಲಸದ ಭೀಕರತೆಯನ್ನರಿಯದೆ ತಬರ ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರ ರೂಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದ್ದ.

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ " ಸಿಲ್ವ ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂಥದೋ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಒಂದು ಚಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಯಾಗ್ತದಂತೆ. ನೋಡನ ನಿನ್ನ ನಸೀಬಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ " ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರವನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದ.

" ಸ್ವಾಮೀ ಒಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ನನ್ನ ಹಣ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಅನ್ನ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ–ಎಂದು ತನ್ನ ಕ್ಲೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಣ್ಣು ಹೊತ್ತ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತತೊಡಗಿದ. ಒಂದೊಂದೇ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟಿನೊಂದಿಗ ತಬರನ ಫೈಲು " ಬಿಲ್ಡ್ ಅಪ್ " ಆಗತೊಡಗಿತು. ಹೋದ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಗತಕಾಲದ ನೆನಪನ್ನೂ ದೊರೆಗಳ ಆಡಳಿತದ ನೀತಿಯನ್ನೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಲಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಗಿತ್ತು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪುರಸಭೆಯ ಚುನಾವಣಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಬಂಟಪ್ಪ ತಬರನ ಹಣ ಬರುವುದು ತಡವಾದರೆ, ಅವನ ಚಾರ್ಜನ್ನೂ ತಾನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ತಬರನಿಗೆ ತಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಜಿಮಾಡಿ ಹಾಕುವವರು ಯಾರೆಂಬುದೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಪ್ಪಿಯ ಕಾಲು ಬೆರಳಿನ ಗಾಯ ಮಾಯದೆ ಈಗ ಆಕೆ ಎದ್ದು ಓಡಾಡು

ವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಒಯ್ದಾಗ ಅವರು ಅವಳ ಕಾಲು ಬೆರಳಿಗೆ ಗ್ಯಾಂಗ್ರಿನ್ ಆಗಿದೆಯೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ತಬರ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ‘ ಇವರ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ ಒಂದು ಬೆರಳಿಗೆ ಗಾಯ ಆದರೆ ಕಾಲನ್ನೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ. ತಲೆಗೆ ಏಟಾದರೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡಲಿ ’ ಎಂದು, ಪಂಡಿತರ ಬಳಿ ಇದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಔಷಧವಿದೆಯೇ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಅಪ್ಪಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ.

ತಬರನ ಫೈಲು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಹಂತ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಓಡಾಟವನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಾಲೂಕು ಆಫೀಸಿನ ಜವಾನರು ಮತ್ತು ಇತರ ಗುಮಾಸ್ತರುಗಳು ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆ, ಧನ ಪಿಶಾಚಿ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು.

ತಬರ ಪಡುಗೆರೆಯ ಲೇವಾದೇವಿ ಸುಬ್ಬುಶೆಟ್ಟರ ಬಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ “ ನನಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಹಣ ಬರೋದಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಹಣಕೊಡಿರಿ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಏನೇನೂ ಹುಶಾರಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು “ ಅಯ್ಯೋ ಸರಕಾರದ ಹಣ, ಸ್ಮಶಾನದ ಹೆಣ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಕಣೋ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಇರಲಿ ನೀನು ಸಾಯೋದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತದೇನು ನೋಡಿಕೊ, ” ಎಂದು ಶಕುನ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಬರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನ ಸಪ್ಪೆ ಮುಖ ನೋಡಲಾರದೆ “ ಹೋಗಲಿ ಹಿಡಿ. ಮುದುಕ ” ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ ಬಂದರು. ಆ ನಾಲ್ಕು ರೂಗಳಿಗೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂಬ ಲೋಭ ತಬರನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ ದೇವ್ರಾಣೆ ಸ್ವಾಮಿ. ನಾನು ಬೀಡಿಗೆ ಬಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಬಂದಿಲ್ಲ. ನಾಕು ರೂಪಾಯಿ ತಗೊಂಡು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿದ. ತಬರನಿಗೆ ಶೆಟ್ಟರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಸತ್ಯ ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಫೈಲಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹುಣ್ಣು ಸಂಧ್ಯ ಹೂಡಿದಂತಿತ್ತು. ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಹುಣ್ಣು ಪಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಿ ನೋವಿನಿಂದ ನರಳತೊಡಗಿದಳು.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ತಬರನ ಫೈಲನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆಂದಿದ್ದರು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಬರ ಹೋದಾಗ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ರೇಗಿ “ ನಿನ್ನೆ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಈ ದಿನ ಬರಲು ಫೈಲು ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ ? ಬೆಂಗಳೂರಿನವರೆಗೆ ಅದು ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕು ” ಎಂದು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಬಂಟಪ್ಪ “ ಆದುದಾಗಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಬಿಡೋಣ ಬಾ. ನೀನೊಂದು ನಯಾಪೈಸೆ ಕರ್ಚು ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳು

ತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಠಾರದವರ ಓಟು ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು" ಎಂದು ಅಂದ.

ತಬರ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅಪ್ಪಿಗೆ ಗಂಜಿ ಹಾಕುವವರೂ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಫೈಲು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ನೋಡಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಬಂಟಪ್ಪ, ತಬರ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡರು.

ತಬರ, ಬಂಟಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಡಿ. ಸಿ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದರು. ತಬರನ ಫೈಲಿನ ಇತ್ಯೋಪರಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಗುಮಾಸ್ತ "ನೀವ್ಯಾಕ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ಥ್ರೂ ದಿ ಪ್ರಾಪರ್ ಛಾನಲ್ ಬರಬೇಕು ಅವೆಲ್ಲಾ" ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿದ. "ನಡೆಯಿರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ" ಎಂದು ಜವಾನ ಅಟ್ಟಿದ.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಮುಖ್ಯ ಗುಮಾಸ್ತ ಜವಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ತಬರನೊಬ್ಬನನ್ನೆ ಕರೆಸಿ "ಬಂಟಪ್ಪನಂಥ ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡಕೂಡದೆಂದೂ, ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರವಾದುದರಿಂದ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಇರೋದರಿಂದ ಫೈಲು ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ತಡವಾಗಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ತಬರನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ತಟ್ಟಿದ.

ಬಂಟಪ್ಪನೊಡನೆ ತಬರ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಸುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ "ವಿಷ ಕುಡಿದು ಜೀವ ತೆಕೋತೀನಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ತಬರ ಕಂಗಾಲಾದ. "ಇನ್ನೇನು ತನ್ನ ಫೈಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪಾಸಾಗಿ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆಂದೂ, ಎಷ್ಟು ಹಣ ಕರ್ಚಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಒಯ್ದು ಔಷಧಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದೂ" ಹೇಳಿ ಸಂತೈಸಲೆತ್ನಿಸಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅಪ್ಪಿಯನ್ನು ತಬರ, ಬಂಟಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಯ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರು ಅಪ್ಪಿಯ ಕಾಲನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಕಲೇಶಪುರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದೂ ಅವಳ ಕಾಲನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಂಡಿಯ ಕೀಲಿನ ಬಳಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಬದುಕಲಾರಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ತಬರ ವಾಪಸು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಆಫೀಸು ಜವಾನ ಜವರ ಸಿಕ್ಕು ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ "ನಿನ್ನ ಫೈಲು ಬಂದಿದೆ" ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಅಪ್ಪಿಯ ಜೀವ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯಾವುದೋ ಕ್ಷೀಣ ಆಸೆ ತಬರನನ್ನು ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ತಬರನ ಫೈಲು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಯಾವನೋ ಗುಮಾಸ್ತ ಏನೊ ಒಂದು ತಕರಾರು

ಹಾಕಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಶಾನುಭೋಗರು, ಪಟೇಲರದೂ "ತಬರ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮನಿವಾಸಿ" ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ಬೇಕು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಬರನ ಹೆಂಡತಿ "ಉರಿ ತಡೆಯಲಾಗೋಲ್ಲ. ಔಷಧಿ ಬೇಡ, ಏನೂ ಬೇಡ ನಾಕಾಣೆ ಪಾಷಾಣ ತಂದುಕೊಡಿ" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅತಿಕ್ರೂರ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದರೆ ತಬರನ ಬಳಿ ಅಂದು ನಾಲ್ಕಾಣೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ತಬರನಿಗೆ "ಛೆ ದೊರೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನಿತ್ತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಸಲೀಸು ಜನ–ಖುಷಿ ಯಾದರೆ ಇನಾಮು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು" ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಿನಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳು ನಮ್ಮವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕಿಂತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. "ಕಂತ್ರಿ ಸೂಳೇ ಮಕ್ಕಳು. ರಾಜ್ಯ ಆಳ್ತಾರಂತೆ. ಕೊಡೋಕೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ತಗೊಳೋಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಿಕಾರ್ಡು ಬೇಕಂತೆ, ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ಬೇಕಂತೆ" ಎಂದು ಸ್ವದೇಶಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜರಿದ.

ಫೈಲು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೂ, ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೇ ಅನೇಕ ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸೆಟ್ಟರು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯ ತಬರನಿಗೆ ಹೊಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಆಸೆಯೂ ಹಣ ದೊರೆಯುವ ಆಸೆಯೊಡನೆಯೇ ಕರಗಿ ಹೋಯ್ತು.

ಕೆಲವು ದಿನದ ನಂತರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ತಬರನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು. ತಬರ ಹೋದಾಗ ಅವನ ಮುಖ ಯಾವುದೋ ಅನಂತ ಯಾತನೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕಂಠ ಗದ್ಗದವಾಗಿತ್ತು.

ತಬರನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಮುಖ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಕೇಳಿ ದರು. "ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಪೊಲೀಸು ರಿಪೋರ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಆ ನಕ್ಸಲ್ ಬಾರಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಬಂಟಪ್ಪನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಡಿ.ಸಿ. ಆಫೀಸಿ ನಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದಿಯಂತೆ" ಎಂದು ಬಯ್ದಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ "ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿದರೆ ನನಗೂ ಕನಿಕರ ಬರುತ್ತೆ. ದೇವರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಒಂದು ಫೇವರ್‌ಬಲ್ ರಿಪೋರ್ಟು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಡು" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ತಬರನಿಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ ಮೂಡಿತು. "ನನ್ನ ಫಂಡು ದುಡ್ಡು ಎಲ್ಲಾ ಬರಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ತಹ ಶೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ತಬರನ ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ ಕಂಡಂತಾಯ್ತು.

ತಬರನಿಗೆ ಮಾನವರನ್ನು ಪೊಲೀಸು, ಆಫೀಸು, ಶಾನುಭೋಗ–ಪಟೇಲ, ಜವಾನ ಮುಂತಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಎಂಥೆಂತದೋ ಗೀಚಿದ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಅಂತರಾತ್ಮನಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಯ ಅರ್ಥಹೀನ ವ್ಯೂಹದ ಅರಿವು ನಿಧಾನವಾಗಿ

ಆಗತೊಡಗಿತು. ಮಾನವನನ್ನೂ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನೂ ಕರಕರ ಜಗಿದು ಅಗಿದು ಉಗಿಯುತ್ತಾ ಇರುವ ಒಂದು ಸೈತಾನ ವ್ಯೂಹ ಕಂಡಿತು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು ಒಣ ಮೀನಿನಂತೆ ಒಣಗಿಸಿ ಫೈಲಿನೊಳಗೆ ಮಡಿಚಿಡುವ ದೆವ್ವವಾದ ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಫೈಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಂಥೆಂತದೋ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತ. ನುಗ ನುರಿಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮಗಳು ಡೆಸ್ಕಿನಿಂದ ಡೆಸ್ಕಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟದ ಫೈಲಿನೊಳಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈ ರೌರವ ನರಕದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಬರನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ತಟತಟ ನೀರು ಉರುಳ ತೊಡಗಿತು. ತನಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ, ತನ್ನಂಥದೇ ಜೀವವಾದ ತಹಶೀಲ್ದಾರನಿಗಾಗಿ, ಜವಾನ ಜವರನಿಗಾಗಿ ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂದಿತು.

ಜವಾನ ತಬರನ ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಚೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ. ಆದರೂ ತಬರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯಾಗಲೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು. ಜವರ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಇದ್ದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಇದ್ದ.

ತಬರ ಹೇಗೋ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಕಲೇಶಪುರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಯ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ತಬರನಿಗೆ ಹಳೆಯ ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿ ಎಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ತರಬೇಕೆಂದೂ, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ನೌಕರನು ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನೂ ತರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ತಬರ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಆಕೆಗೆ ನೋವಿನಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೊರೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ತಬರ ಮಾಂಸದಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಟುಕ ಯೂಸುಫ್‌ನನ್ನು ಕೇಳಿದ, "ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಲನ್ನು ಮಂಡಿಯ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಕಡಿದುಕೊಡುತ್ತೀಯಾ" ಎಂದು.

ಕಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ಕುರಿಯ ತಲೆಗಳು ಆಕಾಶದತ್ತ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಯಂಕರ ಖಾಲಿ ನೋಟ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು.

"ಏನೊ ಹೆಣ್ತಿ ಕಾಲು ಕಡಿಸಿ ಸಾರು ಮಾಡ್ತೀಯೇನೋ?" ಎಂದು ಯೂಸುಫ್ ನಕ್ಕ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಹ್ಹೆಹ್ಹೆಹ್ಹೆ ಎಂದು ಅವನೊಡನೆ ನಕ್ಕರು.

ಹಸಿಮಾಂಸ ತಿಂದು ಕೊಬ್ಬಿದ್ದ ನಾಯಿಯೊಂದು ಲಟಲಟ ಎಂದು ನಲ್ಲಿ ಮೂಳೆ ಅಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನೇತು ಹಾಕಿದ ಕುರಿಗಳ ಮಾಂಸ ಶರೀರದಿಂದ ಕೆಂಪಗೆ ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಬಡಕಲು ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಬಲ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ನೊಣ ಓಡಿಸಲು.

ತಬರನಿಗೆ ಒಂದು ಗುಮಾನಿ ಮೂಡಿತು. ತಾನು ಎಂದೋ ತೀರಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇತ ಪ್ರಪಂಚ ಒಂದರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು.

ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ತಬರ ನಗುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಪಡುಗೆರೆಯ ಜನ ತಬರ

ನಿಗೂ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅನಂತರ ಅವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಾಗುತ್ತದೆಂದು.

ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭೀಕರ ವಿರಾಡ್ರೂಪ ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದೋ ಅರಿಯದ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯದ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಬರನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಎಲ್ಲರೂ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಭಾಷಣ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಬರ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಎಲ್ಲ ಅವನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕರು.

ತಬರನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದವರು ತಹಶೀಲ್ದಾರರು. ತಬರ ಬರೆದ ಕೊನೆಯ ರಸೀತಿಗಳ ಬಾಕಿ ಮುನ್ನೂರು ರೂ. ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಸಬರನ ರುಜು ತೆಗೆದು ಅವನ ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡ್‌ನಿಂದ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದಿದ್ದ ಆತ. ನಡತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರಿಪೋರ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ಅವನಿಂದ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣ ಅವನು ತಿಂದು ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಇದು ಆದುದೆಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದ.

ತಬರನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುವುದೊಂದು ಬಾಕಿಯಾಗಿತ್ತು.

೧೯೭೩

ತ್ಯಕ್ತ

ನಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬೇಸಿಗೆ ರಜ ಆರಂಭವಾಗಿ ಹಲವಾರು ವಾರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಬಹಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಮಳೆಗಾಲ ಆರಂಭವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲು, ನೀಲಿ ಆಕಾಶ, ಶುಭ್ರ ದಿಗಂತಗಳು ಎಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಆಗಸದಾದ್ಯಂತ ಮೋಡಗಳು ತುಂಬಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜಿಮಿಗುಡುವ ಕೆಸರು ಕವಿದು ಮಳೆಯ ಮುಸುಗಿನೊಳಗೆ ದೂರದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿದು ನಿಂತಿದ್ದುವು. ಬಂದವನೆ ನೇರ ಅಜ್ಜಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಊಟಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಊಟದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆ. ಕಿಟಕಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಕೆಳಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಗಾಳಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಮಾವ ಕಾಫಿಗೆ ಬಂದರು. ಅತ್ತೆ ಕಾಫಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ "ಅಲ್ಲ" ಎಂದು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಗಂಟಲೆತ್ತಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟ "ಪೇಪರ್ ಬಂತ್ ಪೇಪರ್. ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಪೇಪರ್ರು" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿ, ನಾನು "ತಗೊಂಡು ಬಾರೋ" ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ. ಕಿಟ್ಟ ತಗೊಂಡು ಬಂದು ಕೊಟ್ಟವನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು "ಏನಿದೆ ಪೇಪರಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳಿ ಅಣ್ಣಾ" ಎಂದ. "ಲೋ ! ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಮೇಲಾಗಲಿ. ಹೋಗು, ಹೋಗು ಈಗ ಆಡಿಕೊ ಹೋಗು" ಎಂದು ಮಾವ ಕಿಟ್ಟಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ತಕ್ಷಣ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾವ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವರು, ಆದಕ್ಕೇ ಕಿಟ್ಟಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿರುವರು, ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು.

"ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ ನಿನಗೇನು ನಿನ್ನ ಸಂಭಂದದೋರೆಲ್ಲಾ ಬೇಡವಾದರೇನಯ್ಯ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಇದೊಂದು ಉತ್ತರಿಸಲಾರದಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಪೇಪರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತೆ. ಎಡಗಡೆ ಕಾಲಮ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ್ತೆ : ಯಾರನ್ನೋ ಕೊಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಗುಮಾನಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿಸಿದಾಗ ಅಪರಾಧಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಪೋಲಿಸರು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಎಸಗಿದ್ದರಂತೆ. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅಪರಾಧಿ ನಿರಪರಾಧಿ ಎಂದು ರುಜುವಾತಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಆಗ ಆತ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಸಿರಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕೊಲೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿದನಂತೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಯೇ ಅವಮಾನ ತಡೆಯಲಾರದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿದಳೆಂದು ಅಪರಾದಿಯೂ, ಪೋಲೀಸರು ಆಕೆಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ,

ಈತನೇ ಆಕೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಭಾವಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕೊಂದನೆಂದು ಪೋಲೀಸರೂ ಮತ್ತೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿದ್ದರು.

"ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ ಮೊನ್ನೆ ಸೊಳ್ಳೆಬೈಲು ಬಿಳಿಯಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಬಂದಿದ್ದರು."

"ಓಹೋ, ಯಾಕೆ?".

"ಯಾಕೋ ಕೊಂಚ ದುಡ್ಡು ಬೇಕಿತ್ತಂತೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ಬಂದಿದ್ದರು. ಹಾಗೇ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು. ಏನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಕಂಪ್ಲೇಂಟಲ್ಲೋ."

"ಏನದು ?"

"ಏನಂತೆ. ಅಲ್ಲೋ ನೀನು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೊ ಆ ಮೂಡಿಗೆರೆ ಕಡೆ ಯಾರದೋ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರ್‍ತೀಯಂತೆ. ಏನಯ್ಯಾ ನಿನ್ನದು ಸಮಾಚಾರ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿ ಬೇರೆ ಇದಾಳಂತೆ. ಬಂದವನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಹ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರ ಹೇಳ್ತಾನೆ ಕೇಳು ಎಂದರು."

"ಅವರೇನು ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೇದಕ್ಕೇ ಹೇಳೋದಲ್ಲೇನೊ! ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ನಾವೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಕಣಯ್ಯ. ವಯೋಧರ್ಮ ಹಾಳಾದ್ದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೆ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಹುಶಾರಾಗಿರಬೇಕು ಕಣಯ್ಯ".

''ಅವರು ಬೇರೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಸಹ ಅಲ್ಲವಂತೆ. ಯಾಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದೀಯಾ" ಎಂದೆಲ್ಲಾ ನಾನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು.

ಏನೋ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಹಾಗೇ ಬೇಸರವಾಯ್ತು. ನೂರೆಂಟು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏನನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಅಸಹ್ಯವಾಯ್ತು. ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆದುದನ್ನು ವಿಶದ ಪಡಿಸುತ್ತ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಶರಣಾಗು ವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುಮಾಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಾನು. ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶೂನ್ಯತೆ. ಹಾಗೇ ಪೇಪರಿನ ಪುಟಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದೆ. ಮಾವ ಕಾಫಿಕುಡಿದು ಲೋಟ ಇಟ್ಟು ಹೋದರು. ನಾನು ಮೂಲೆಗೇ ಒರಗಿಕೊಂಡೆ.

"ಓ ಹೇಮಂತ ಬಂದ ಹೇಮಂತ ಬಂದ" ಎಂದು ಕಿಟ್ಟಿ ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. "ಏನಯ್ಯ ಸೋಮು ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ಏನು ಕತೆ. ಸ್ಟೇಶನ್ ದಾರೀಲೇ ನಮ್ಮನೆ ಇರೋವಾಗ ಹಣಿಕಿ ಒಂದು ಮಾತು ತಿಳಿಸಬಾರದಿತ್ತೇನಯ್ಯಾ ?" ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಹೇಮಂತ ಒಳಗೆ ಬಂದ.

"ಎಲೋ ಹಾರುವಾ, ನಿನಗೆ ಶೂದ್ರರ ಊಟದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರೋದಿಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರಯ್ಯ" ಎಂದು ಹೇಮಂತನ್ನ ಕಿಚಾಯಿಸಿದೆ.

"ಹಾಗಂತ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಯ್ತೋ. ಈ ಶಾಸನ ಮಾಡೋ ಹಕ್ಕು ಪಾಲಿಸೋ ಹಕ್ಕು ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರೋದು. ಅದಿರಲಯ್ಯ ನೀನು ಈಗೇನು ಹೊರಗೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬರ್‍ತೀಯೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲೇ ಗುಮ್ಮನ ಗುಸಕನ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿರ್‍ತೀಯೋ ಹೇಳು."

"ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೋ ಹೇಮ?"

"ನೀನು ಆಚೆಗೆ ಬಾರಯ್ಯ ಗೋಪಿ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೆರಡು ಇಡ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತುರುಕಿದರೆ ಆಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹ ಆವೇಶ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂದ.

ನಾನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರಗೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ಬೆಳಕು ಮಂಕಾಗಿತ್ತು. ಗಾಳಿ ಥಂಡಿಯಾಗಿತ್ತು. "ನೋಡ ಕವಿದಿದೆಯಲ್ಲೊ, ಮಳೆ–ಗಿಳೆ ಏನಾದರೂ ಜಾಡಿಸುತ್ತದೋ ಏನೋ ಕಣೋ" ಎಂದೆ.

"ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಒಂದು ಲೋಟ ಒಳಗೆ ಹೋದರೆ ಹೃದಯ ಗರಂ ಆಗುತ್ತದಯ್ಯ."

"ಏನು ಮಹಾ ಇಲ್ಲದ್ದೊಂದು ಸಂಭವಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಯ್ಯಾ, ಏನು ಈ ಕ್ಷಣವೋ ಮರು ಕ್ಷಣವೋ ಪವಾಡ ಒಂದು ಆಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸುತ್ತೀರಯ್ಯ ಬುರ್‍ನಾಸುಗಳು".

"ನೀ ಯಾಕೋ ಬೌದ್ಧರ ತರ ಶೂನ್ಯವಾದಿ ಆಗ್ತಿರೋ ಹಾಗಿದೆ ಕಳೆದ ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ"

"ಅದೇನು ವಾದಿಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ. ಆದರೆ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಪರೀತ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸಬೇಡಯ್ಯಾ, ಜೀವನ ಅಷ್ಟೊಂದಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯವಲ್ಲ."

"ಸರಿ ತೆಗೆದೆಯಲ್ಲಾ ಒಣವೇದಾಂತ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತೂಂದರೆ ಒಂದು ನಮೂನೆ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲಯ್ಯ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಷಯಾನು ಇಲ್ಲೇನೋ. ನಿನಗೆ ಆಗಿದ್ದೇನಪ್ಪಾ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೇಜಾರಾಗೋದಕ್ಕೆ? ನಿಮ್ಮತ್ತೆ ಮಾವ ಏನಾದರೂ ಅಂದರೋ! ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರೋ ಅಥವಾ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ ಎಂದರೋ! ಏನು ಕಂಡಿಯಯ್ಯಾ ಅಂಥ ದುರಂತಾನ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಸರ ಬರಿಸಿ ಹೆದರಿಸೋ ದುರಾತ್ಮ ಆಗಿದೀಯಲ್ಲಾ!"

"ನೋಡು ಹೇಮ, ಈ ಜೀವನಾನ ದುರಂತ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ನಿರ್ಧರಿಸ ಹೊರಟಾಗ ಜೀವನಾನುಭವ ಎಲ್ಲ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಬಿಡತ್ತೆ, ಏನನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸೋಕ್ಕೆ ಆಗೋಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ದುರಂತ ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತೆ ಕಣೋ".

"ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ ತಾವು ವೇದಾಂತ-ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ. ನಾವು ಬರ್‍ತೀವಿ, ಕೊಂಚ ಕಾಫಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ" ಎಂದು ಹೇಮಂತ ಎದ್ದ. ನನಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ರೌರವ ರೋಷ ಬಂತು. ಎಲ್ಲರೂ ಪಿಟೀಲು ಬಾರಿಸುವ 'ನೀರೋ' ಗಳಾಗಿ ಕಂಡರು. ನಾನು ಸೋಮಾರಿಯಂತೆ ಮೂಲೆಯ

ಲ್ಲೊ್ಲರಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವನು ಚಂಗನೆ ಎದ್ದು ಅವನ ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು "ಬಡ್ಡೀಮಗನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ. ಈವತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ವೈರಿ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಕಾಫಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ನನ್ನ ಯೋಚನೆ, ನಾನು ಹೇಳೋದನ್ನಕೇಳಿ ತಿಳುಕೋ" ಎಂದು ಹುಲಿ ಅಮರಿದಂತೆ ಅಮರಿದೆ.

"ಏನಾಗಿದೆಯಯ್ಯಾ ನಿನಗೆ ? ಕುಡಿಗಿಡಿದಿದಿಯೋ. ಥೂ ಇಷ್ಟುದಿನ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೇಲಿ ನಡೀತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರವರ. ಈಗ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆಯೇನಯ್ಯಾ."

"ನೋಡು ಹೇಮ, ನಾ ಹೇಳೋದು ಒಣ ವೇದಾಂತವಾದರೆ ಒಣ ವೇದಾಂತ. ಪ್ರವರ ಆದರೆ ಪ್ರವರ. ಕೊರೆತ ಆದರೆ ಕೊರೆತ. ಏನಾದರೂ ಕರಿ. ನಿನ್ನಾಣೆ ಬೋಳೀಮಗನೆ ಕುಕ್ಕರ ಬಡಿ ಇಲ್ಲಿ. ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು ಕೂರಿಸ್ತಿದೀನಿ ಗೊತ್ತಾ, ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡಾ ಆಗಿ ಸಾಕಲಿ ಅಂತ ಇರೋ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಗಳಿಗೆ, ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೆಗಲಮೇಲಿನ ಭಾರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿ ಅನ್ನೋ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ, ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಲಹಲಿ ಅಂತ ಅನ್ನೋ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ, ಗೊತ್ತೇ ಆಗದ ಈ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿರೋದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು ಕಣೋ, ಈಡಿಯಟ್. ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೊಂದೇ ಅನ್ನು."

"ಯಾಕಯ್ಯಾ?"

"ಹಾಗಲ್ಲ, ಅಂತಿಟ್ಟುಕೋ. ಸಧ್ಯಕ್ಕೇನು ಕೊಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ನನಗೂ ಈ ಕೊಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರದ ಕಿಟ್ಟಿಗೂ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆ ಇಲ್ಲಾಂವರೆ ನಿನಗೆ ಏಷ್ಟೊಂದು ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಈ ಭೂತ ನಿನ್ನ ವಿವೇಚನೆಯೊಳಗೆ ತಲೆಹಾಕುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮಾತು, ಭಾಷೆ, ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ ಇದೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿ ಕಣಯ್ಯಾ. ಈ ತಿಳಿಯಿಂದ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚವೇ ಕೆಳಗಿಳೀತಾ ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಇತ್ಯರ್ಥಶಕ್ತಿ ಉಡುಗಿ ಉಡುಗಿ ನಡುಗ ತೊಡಗುತ್ತದಯ್ಯಾ. ಒಂದೊಂದೂ ಒಂದೊಂದು ಪರಸ್ಪರ ತದ್ವಿರುದ್ಧಗಳ ಮೊಟ್ಟೆ. ಎಲ್ಲ ಹೀಗೂ ಅಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲ, ಅನ್ನೋದು ಅಲ್ಲ."

"ಸೋಮೂ ಬಿಡಯ್ಯ ಯಾಕೆ ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ನೀನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಹಸಿಯೋಲ್ಲವೆ ! ಊಟ ಮಾಡೋಲ್ಲವೇ !",

"ಇದನ್ನೆಕಣೋ ಹೇಳ್ತಿರೋದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಕೇಳಿಕೋ ಬೇಕಾದ್ದು. ಎಲ್ಲವೂ ಭಯಾನಕ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳಿಂದ ತದ್ವಿರುದ್ಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೇ ಅಂತ. ಈಗ ನೋಡು ಈ ಪತ್ರಿಕೇಲಿ ವರದಿಯಾಗಿರೋ ಸುದ್ದಿಯನ್ನ. ಈ ಅಪರಾಧಿ ಹೆಂಡತೀನ ಆಕೆಯ ಇಷ್ಟದ ವಿರುದ್ಧ, ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧ, ಇತ್ಯರ್ಥದ ವಿರುದ್ಧ ಅತ್ಯಾ ಚಾರ ಮಾಡಿದಾರೆ ಅಂದುಕೋ, ಆದರೂ ಅವಳು ಬಸಿರಾದಳೋ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾಕೆ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು, ಏನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೇನು, ಎಂದ್ಯ

ಕೊಂಡು ಜೀವ ತನ್ನದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನೀನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ ಅನ್ನು"....

"ಹ್ಞೂ"

"ಅದಕ್ಕೊಂದು ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಅದರೊಳಗೇ ಹುದುಗಿದೆ." ಈ ಮನುಷ್ಯ "ಥೂ ಈ ಬದುಕು ಸಲ್ಲ" ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಾವಿಹಾರಿಯೋ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡೋ ಸತ್ತು ಈ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬಹುದೂ ಅನ್ನು. ಅಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಈ ಜೀವನ ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾದುದೆಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ.

"ಹ್ಞೂ"

ಹಾಗೆಂದುಕೊಂಡೇ ಅನ್ನು ಮೊನ್ನೆ ದಾಸ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಏನೋ ವಿಪರೀತ ಡಯಾಬಿಟಿಸ್ ಆಗಿ ಕಾಲು ಕೊಳೆತು ಗ್ಯಾಂಗ್ರಿನ್ ಆಗಿ 'ಬದುಕಿಸೀ ಬದುಕಿಸೀ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಸತ್ತರಲ್ಲಾ, ಆಗ ಬದುಕಿಸಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆ ಅಲ್ಲೇನು, ಹಾಗೂ ಸತ್ತರಲ್ಲ ಈಗೇನಂತೀ !

"ಅಯ್ಯಾ ದುರಂತದ ಪ್ರವಾದಿ, ಏನಾಗಿದೆ ಸೋಮು ನಿನಗೆ ? ಅವಳ್ಯಾವಳನ್ನೋ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳ್ತಿದ್ದಿಯಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಯ್ಯಾ ಹೋದಳು ಅವಳು ? ಖುಷಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಕಳೆಯೋದನ್ನೇಕಯ್ಯಾ ಕಳೆದುಕೊಳ್ತೀ. ಏನೇನೋ ಉದಾಹರಣೆ ತಗೊಂಡು ಯಾಕೆ ಕೊರಗುತ್ತೀಯ. ಈಗ ನಿನಗಾಗಿರೋದು ಏನು ಹೇಳು."

"ನಾ ಏಕೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒದರಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ತಾನೇ ನಿನ್ನದು. ನಾನು, ನೀನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬರಹಗಾರನಲ್ಲೇನಯ್ಯಾ ! ಅದಕ್ಕೆ. ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ಇತ್ಯರ್ಥ ಶಕ್ತಿಯ ಈಚಿಗಿನದು. ಬಂದೆ, ತಿಂದೆ, ನಡೆದೆ, ಕುಳಿತೆ, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನವ ನಿರ್ಧರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ನಂತರ ಬಂದವು. ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡೋದೆಂದರೆ, ಈಗನನ್ನೆದೆಯೊಳಗಿನ ಅಖಾಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರೋ ಕುಸ್ತಿ ನಾನು ವರ್ಸಸ್ ನಾನೇ. ಈ ದುರಂತ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ನಿರ್ಧರಿಸಕ್ಕಾಗದ ದುರಂತದಿಂದ ಪಾರಾಗೋಕ್ಕಿರೋದು ಒಂದೇ ದಾರಿ."

"ಏನದು ?"

"ಬರೆಯೋದು, ಸೃಷ್ಟಿಸೋದು."

"ಓಹೋ"

"ಹ್ಞೂ"

'ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗವಿದೆ''

'ಏನದು"

'ಗೋಪೀ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಫೀ ಕುಡಿಯೋದು"

"ಹೇಮಾ ಇಷ್ಟೊತ್ತನಕಾ ನಿನ್ನೆದುರು ನಾನು ಬೊಗಳಿದ್ದು ಕೋಣನೆದುರು ಬಾರಿಸಿದ ಕಿನ್ನರಿ ಆಯ್ತಲ್ಲೋ."

"ಹೇಗಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಇತ್ಯರ್ಥಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಹೀಗೆ"

"ನಿನ್ನಮಾತಿನ ಚಾತುರ್ಯ ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನ ಲೇವಡಿಮಾಡ್ತಿದೆ ಅಷ್ಟೆ".

"ಏನು ಲೇವಡಿ, ಹೇಗೆ ಹೇಳು ?"

"ಹೋಗಯ್ಯಾ ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ''.

"ಇದೇಮಾತನ್ನ ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಹೇಳಿಬಿಡಬಹುದಲ್ಲ ಸೋಮು".

"ನೀನು ಹೀಗೇಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೆದುರು ನಾನು ಹೇಳೋ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ".

"ಆಗಲಯ್ಯಾ ಎಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಳಗೇ ಇಟ್ಟುಕೋ ನಾನು ಬರ್ತೀನಿ".

"ಅರೆ ಇದೇನೋ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟೆಯೇನೋ".

"ಹೌದು".

"ಹಾಗಂದೇ ಅಂತ ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೋಬೇಡ".

"ಛೇ ಛೇ .. ...."

ಹೇಮಂತ ಹೋಗೇಬಿಟ್ಟ. ಕಾಫಿ-ಕುಡಿಯೋದಕ್ಕಾಗೇ ಹೋದ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಏಕೋ ನನ್ನ ಮಾತೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಧಾಟಿಯೇ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. "ಇದಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯೇ ಹೊಣೆ. ಭಾಷೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೀಗಾಗಲು ಯಾರು ಹೊಣೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನ ಸಫಲ ಮಾಡೋದು; ಈ ಏನೆಂದರೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಹೇಗೆ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅರ್ಥವಾಗದ್ದನ್ನ ತಿಳಿಯೋದು ನನ್ನ ಕೈಮೀರಿದ್ದು. ಹೇಳಿದವನ, ಕೇಳಿದವನ ಜಂಟಿ ಪ್ರಯತ್ನ" ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಡಿಗೆ-ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೊಂಚ ಆಯಾಸವೆನಿಸಿ ತುಗುರಿಕೆ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಮಾವ ಅಂದಿದ್ದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಾರ್ತೆ, ಒಂದು ಗುಸಗುಸ ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರಿಂದ, ಅಜ್ಜಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲರಿಂದ .ಅಪರಿಚಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು! ಏನೋ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಒಂದುರೀತಿ ನಿಗಾಮಡಗುವವರ" ಕಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಹಳಬನಾಗೇ ಉಳಿದೂ ಹೇಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊಸಬನಾದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದ ತುಣುಕು ತಲೆಯೊಳಗೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ದೆಶೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಏನೋ ಅದನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಹೇಗೆ; ಉಪ

ಯೋಗಿಸಿದರೂ ಅದು ಇತರರಿಗೆ ತಾಗುವುದು ಹೇಗೆ. ಬೋಧಿಸತ್ವನ ಕತೆಯನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿ ಜೀವನವೇ ನಶ್ವರ, ಭಗವಂತನೇ ಶಾಶ್ವತ ಎಂದೆಲ್ಲ ಬೋಧಿಸಿ ಹರೆಯದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಚಕ್ಕಂದಕ್ಕೆ ಸಾಲುಮರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಹುಡುಕಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಈ ಇಂತಹವರೇ ನೂರೆಂಟು ಜನ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನನ್ನ ಪರಮಾರ್ಥ-ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಲುಪ ಬೇಕೆ? ಛೀ ! ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೀವನ, ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ ಎಲ್ಲ ಎಂಥ ನಿಕಟ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಹೊರಗಡೆ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಆಳು ಲಿಂಗ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. "ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಸದ ವೇದನೆಯೊಂದು ಇವರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಈ ಅಧಮರೇ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ಬೆಳೆಸಿದ ಭಾಷೆ ಹುಸಿಮದ್ದಿನಂತೆ ಪುಸ್ಸನ್ನುತ್ತದಲ್ಲಾ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಈಗ ಇವರಿಗೆ ಮುಂದೇನಾಗಬಹುದೊ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೇ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಕ್ಯಾಸಾಂಡ್ರಾಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಮುಂದೇನಾಗುತ್ತೇ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಇತರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಟ್ರ್ಯಾಜಡಿ ಏನೆಂದರೆ ನಾ ಹೇಳೋದು ಇತರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಿರೋದು. ಅಲ್ಲವಾ-ಎಂದುಕೊಂಡೆ," ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಹೊಗಳಿ ಕೊಂಡಂತಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವೆನಿಸಿತು.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಊಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಬ್ಬು ಬೆಳಕು. ನೆಲ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. "ಅವ್ವಾ ಪಾತ್ರೆ ಕೊಡ್ತೀರಾ" ಎಂದು ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕುವ ಹೆಂಗಸು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕೂಗಿದಳು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ "ಅಲ್ಲೇ ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎಂದರೆ ಅವರು ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಅಡಿಗೆ–ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದುಗಳು ಅಡಿಗೆ–ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದವು. ಕೂಡಲೇ "ಏ ಕಿಟ್ಟಿ, ಮುಟ್ಟಬೇಡ ಅದನ್ನು. ಸುಮ್ಮನಿರು ಕೈತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ" ಎಂದು ಅತ್ತೆ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಗದರಿಸಿದ್ದು ಕೇಳಿದಾಗ ಬಂದವನು ಕಿಟ್ಟಿಯೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಿತು.

"ಹೋಗಾಣಮ್ಮ" ಎಂದ ಕಿಟ್ಟಿ. ಅವನ ಕೀಟಲೆಯಿಂದ ಬೇಜಾರುಗೊಂಡ ಅತ್ತೆ, "ಕತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ?" ಎಂದು ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದರು.

"ಹ್ಞೂ ಹೋಗಾಣಮ್ಮ"

"ಬೇಡ ಕಿಟ್ಟಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತ ಹೇಳೋ".

"ಹ್ಞೂ ಹೋಗಾಣಮ್ಮ"

"ಇಂತಲ್ಲಿಗೇ ಅಂತ ಹೇಳೋ".

"ಇಂತಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಾಣಮ್ಮ"

"ಅದೇ ಯಂತಲ್ಲಿಗೇ ಅಂತ ಹೇಳೋ".

"ಅದೇ ಇಂತಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಾಣಮ್ಮ".

"ನಿನ್ನಜ್ಜನ ತಲೆ ಇಂತಲ್ಲಿಗೇ ಅಂದರೆ. ನಡಿ ಆಚೆಗೆ" ಎಂದು ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವರಮ್ಮ ಅವನ ಹಠ ಉಪಟಳ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಡಿಗೆ-ಮನೆಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಓಡಿಸಿದರು. ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಆರು ವರುಷ. ಹಠ, ಉಪಟಳ, ತಂಟೆ ತಕರಾರು, ಏನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನಿರಂತರ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಮಿನುಗುವ ಕಣ್ಣು, ಸಿಂಡಮೂಗು, ಮೊಂಡ ಕ್ರಾಪು, ಎರಡುಕೈಯನ್ನೂ ಜೇಬೊಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದವನಿಗೆ ಊಟದ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು ಕಂಡೆ.

ತಕ್ಷಣ ಅವನ ಅಳು, ಹಠ ಎಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ, ಅವನಮ್ಮ ಹೊಡೆದಿದ್ದು ಮರೆತೇ ಹೋಗಿ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬದಲಾಗಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು "ಆಗ ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ ಕತೆ ಹೇಳ್ತೀನಂದಿದ್ದಿರಲ್ಲಾ ಈಗ ಹೇಳಿ" ಎಂದು ಗಂಟುಬಿದ್ದ.

ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ? ಯಾವ ಕತೆ? ಯಾವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದು? ನನಗೊಂದು ಕೊಂಚವೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ "ಯಾವಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಯೊ?" ಎಂದುಕೇಳಿದೆ. "ಈಗ ಸಂಗದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.... ಈಗ ಮುಂಚೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ...." ಎಂದು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಯಾವ ದಾಖಲೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸದೆ ಕಿಬ್ಬದಿಯ ಕೀಲು ಮುರಿಯತೊಡಗಿದ. ನನಗೆ ರೇಗಿತು, ಎಲಾ! ಇವನು ಸಣ್ಣವನಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನನ್ನಪಾಡಿಗೆ ನಾನು ತಣ್ಣಗೆ ಮಲಗಿರೋದಕ್ಕೆ ಬಿಡದಿರಲು ಇವನಿಗೇನು ಹಕ್ಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಇರಲಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮನದೊಳಗೇ ಅಂದುಕೊಂಡು.

"ಲೋ ಒಂದೂರು...." ಎಂದೆ

ಜೇಬಿನಿಂದ ಕೈತೆಗೆದು ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತಾ ಆರಾಮಾಗಿ ಕಿಟ್ಟಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

"ಹ್ಞೂ ಅನ್ನಬೇಕಪ್ಪ ರಾಯರೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಥೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರೋದೆ ಇಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾ?" ಎಂದೆ.

"ಓಯಸ್, ಹೇಳಿ ಹೂಂ ಅಂತೀನಿ"

"ಆ ಉರಲ್ಲೊಂದು ದೊಡ್ಡಮನೆ...."

"ಹ್ಞೂಂ"

"ಆ ಮನೇಲಿ ಹೀಗೆ ಕತ್ತಲು ಕತ್ತಲು ಇರೋ ಒಂದುಕೋಣೆ...."

"ಹ್ಞೂಂ"

"ಆ ಕೋಣೇಲಿ ಒಂದು ದೋಡ್ಡ ಗೂಬೆ-ಗುಮ್ಮ...."

"ಹ್ಞೂ ಉಹು"

"ಯಾಕೆ ಉಹು?"

"ಹುಂ ಆ ಕತೆ ಏನೂ ಬೇಡ"

"ಯಾಕೆ ಬೇಡಯ್ಯ? ನೀ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಅದೇ .. ಆ ಗೂಬೆ-ಗುಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ಕೆಂಪನೆ ಕಣ್ಣು...."

"ಹ್ಞೂ"

"ಒಂದು ಚೂಪಾದ್ದು ಕೊಕ್ಕು…"

"ತಡೀರಿ"

"ಯಾಕೋ ?"

"ಆ ಗುಮ್ಮ ಬೇಕಾದರೆ ಇಂಥಾ ಕಿಟಕೀಲೂ ನುಗ್ಗುತ್ತೆ ?" ಎಂದು ಪಕ್ಕದ ಕಿಟಕಿ ತೋರಿಸಿದ.

"ಓ ಬರದೆ ಏನು ! ಸುಖವಾಗಿ ಬರುತ್ತೆ" ಎಂದೆ.

"ಸೋಮಣ್ಣಾ, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಅಜ್ಜೀ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಪ್ಪಾ" ಎಂದವನೆ ಅಜ್ಜೀ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಿಟ್ಟ. ಮತ್ತೆ ಊಟದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತೆ. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಮೌನ. ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಏನೋ ಕುದಿಕುದಿದು ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನನಗೆ ಒಂದು ಥರಾ ಮಂಪರು ಮಂಪರು ಸೀ ನಿದ್ದೆ. ಕೊಂಚ ಕಣ್ಣು ತೂಗಿದರೆ ಸಾಕು; ಬಹಿರಂಗವೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೇ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ವಿಲೀನ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಿಳಿಯಾದ ಶುಭ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಹು ಮೇಲು ಮೇಲಿನದು. ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುವುದನ್ನೂ, ಒಲೆಯ ಕುದಿತವನ್ನೂ, ಆಳು—ಕಾಳುಗಳ ಓಡಾಟವನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಲೂ, ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರಾವಸ್ಥೆ ನನ್ನದು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಈ ನನ್ನ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಗೆ ತಡೆ ಒದಗಿತು. ಏನೋ ಗಲಭೆ, ಕಣ್ಣಾಸ್ನ ತೆರೆಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸುತ್ತಮುತ್ತೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಇಂಥದೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿ ಹೋದುವು.

"ಅಯ್ಯಯ್ಯಾ ಎಂಥಾ ತುಂಟ, ಹಾಕಿ ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟ. ಹಾಕು ಇನ್ನು ನಾಲಕ್ಕು, ಏನು ಉರಿ" ಎಂದು ನಮ್ಮಜ್ಜೀ ಧ್ವನಿ. ಯಾರೋ ಯಾರನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ತದುಕಿದರು. ಕಿಟ್ಟೀಯ ಕಿರಿಚಾಟ. ಕಿಟ್ಟಿ ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಉದಯಾಸ್ತಗಳಂತಹ ನಿಯಮ. ನನಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಥರ ಬದುಕಿನ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ನೇತು ಬೀಳುವ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರ ಬಂತು. "ಲೋ ಕಿಟ್ಟಿ ಬಾರೋ ಇಲ್ಲಿ" ಎಂದೆ. ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಅಜ್ಜಿ ಅಕ್ಕ ಅಮ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸೆರಗಿನ ಬೆಟಾಲಿಯನ್ನೇ ಬಂದಿತ್ತು. ನಾನು ಕರೆದ ಕೂಡಲೇ ಪರಚಿ ದೂಡಿ ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಎದುರಿಗೆ ಗಂಭೀರ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯ ಹಿರಿಯರು. ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪುಟಿಯುವ ಜೀವದ ಮಿಡಿ. ನನಗನ್ನಿಸಿತು: ಈ ಜೀವಿಯ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಯಾರು ಎಂದು.

"ಏನು ಮಾಡೋದು ಇವನಿಗೆ ಕೈಗಣ್ಣು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಹೊಡೆದಾಯ್ತು. ಬೈದಾಗೆಲ್ಲಾ ನಾಲಗೆಗೆ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಹಾಕಿಯಾಯ್ತು. ನನಗಂತೂ ಇವನನ್ನು ಏನು ಮಾಡೋದೋ ತಿಳಿಯೋಲ್ಲ" ಎಂದು ಅವನಮ್ಮ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಕಿಟ್ಟಿಗೆ "ಏನು ಮಾಡಿದೆಯೋ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅಜ್ಜಿಯೇ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಧಡಧಡ ಓಡಿ ಬಂದನಂತೆ. ಅಜ್ಜಿ ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ "ಊಟದ ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಗುಮ್ಮ ಇದೆ" ಎಂದನಂತೆ. ಅವನಕ್ಕ ನಾನು ಅಡಿಗೆ-ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಏನೋ ಸೋಮಣ್ಣನ್ನ ಗುಮ್ಮ ಎನ್ನುತ್ತೀಯೇನೋ ?" ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದರಂತೆ! "ಇಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೆ" ಎಂದನಂತೆ ಕಿಟ್ಟು. ಆಗ ಅಜ್ಜಿ "ಓಹೋ ಕೈಕಾಲು ಕಣ್ಣು ಮೂಗಿನ ಗುಮ್ಮ ತಾನೇ, ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಗುಮ್ಮ" ಎಂದು ಚುಡಾಯಿಸಿದರಂತೆ. ಕಿಟ್ಟು "ನನ್ನ ಗುಮ್ಮ ಎಂದರೆ ನೋಡಿ" ಎಂದ. ಆದರೂ ಅಜ್ಜಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಿಟ್ಟ ನೆಗೆದು ಅವರ ಬಾಕ್ಸ ಬಂದಿದ್ದ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿರುವಿದ. ಅವನಕ್ಕ ಅವನನ್ನು ಎಳೆದು ಹಾಕಿ ನಾಲ್ಕು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಗಿದರಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಧಡ ಧಡ ಓಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಗಜನಿಂಬೆ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದನಂತೆ. ಅಕ್ಕಿ ಊರೆಲ್ಲಾ ಕೆದರಿ ಹೋಗಿ ನಿಂಬೆಕಾಯಿ ಅಂಗಳದವರೆಗೂ ಉರುಳಾಡಿದವು.

ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಹತ್ತಾರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದವರು. ಈಗ ಏಕೋ ದಿಗ್ಮೂಢರಾಗಿದ್ದರು. ಕಿಟ್ಟನಯದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಿರುಕುಳ ಕಿತಾಪತಿ. ಈ ಜೀವಿಯ ಜೀವಿಸುವ ಛಲಕ್ಕೆ ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೆಣ್ಣಾಳಿಗೆ "ಕತ್ತೆಮುಂಡೆ" ಎಂದೂ, ಗಂಡಾಳಿಗೆ "ಹಲ್ಕ ಸುವರ್" ಎಂದೂ ಬೈದು ಪುಳಕಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅಮ್ಮ ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಈ ಕಡೆ ಎಡಗೈಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಬದುಕಿನ ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವ ಆಸೆ.

"ಯಾಕೋ ಅಜ್ಜಿಯ ತಂಟೆಗೆ ಹೋದೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

"ಅವರು ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಗುಮ್ಮಾಂದಿದ್ದು ?" ಎಂದ.

"ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಕೈಬೆರಳು ತಿರುವಿ ಬಿಡೋದೇನೋ ?"

"ಅವರು ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಗುಮ್ಮಾಂದಿದ್ದು ?"

"ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ಹಿಡಿದು ತಿರುವಿಬಿಡ್ತೀಯ! ಪ್ರಾಣಾನೇ ಹೋದರೆ? ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣ ಕೊಡ್ತೀಯೇನು ?"

"ಅವರು ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಗುಮ್ಮಾಂದಿದ್ದು" ಎಂದ.

ನನಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯ್ತು ಈ ಸಂಗತಿಗಿರುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ.

"ನೀನು ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಗುಮ್ಮ ಅಂದಿದ್ದು ?" ಎಂದು ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಅವರಕ್ಕ ಕೇಳಿದಳು.

"ನಾನನ್ನಲಿಲ್ಲ ಅವರೇ ಹೇಳಿದ್ದು" ಎಂದ ಕಿಟ್ಟ.

ನಾನು "ನಾನೆಲ್ಲೊ ಒಂದು ಗುಮ್ಮ ಊಟದ ಮನೇಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಲೇಲಿ ಒಂದು ಗೂಬೆ-ಗುಮ್ಮ ಇತ್ತೂ ಅಂಲೆ ಅಷ್ಟೆ."

"ಹೂಂ ಈ ಕಿಟಕೀಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಬರುತ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವ ?"

"ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಕತೇದು"

"ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಕತೇದೇ"

"ನನಗೆ ಬಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸು ಬಂತು. ಸುತ್ತ ನಿಂತ ವನಿತಾ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೊಯ್ದಾಟ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಲಾತ ಬಿಗಿದು ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸೋದು ಬಿಟ್ಟು ಇವನ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಆಧರಿಸಿರುವ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ತರ್ಕದ ಸರಣಿ ಇವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

"ಲೋ ಅಜ್ಜಿ ಸುಮ್ಮನಿರ್ತಾರಂತ ನಿನಗೆ ಭಾರೀ ಸಸಾರ ಆಗಿದೆ ಅಲ್ಲವಾ ?" ಎಂದೆ.

ಕಿಟ್ಟ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಖ ನೋಡಿದ.

"ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದ ಗೊತ್ತಾ ?" ಎಂದೆ.

"ಯಾವ ಊರಲ್ಲಿ ?"

"ಊರಗೀರಲ್ಲಿರಕ್ಕೇನು ಕತೆ ಹೇಳ್ತಿದೀನಂತ ತಿಳಿದಿದೆಯೇನೋ. ಯಾವೂರಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ, ಈ ಮನೇಲೇ"

"ಯಾರು ಅವನು ?"

"ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಇದ್ದ. ನಿನ್ನಣ್ಣ ಅವನು"

"ಹೌದಾ ?"

"ಹೌದು. ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ತಂಟೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೇ ಅಜ್ಜಿ ಅವನನ್ನ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

"ಹೌದೇನಮ್ಮಾ ?" ಎಂದು ಅವರಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದ. "ಹೌದು" ಎಂದರು. "ಹೂಂ ಸುಳ್ಳು" ಎಂದು "ಹೌದಾ ಅಜ್ಜಿ ?" ಎಂದು ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ. "ಹೌದು" ಎಂದರು ಅವರೂ. "ಸುಳ್ಳು" ಎಂದು "ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಪ್ಪಾ ಅವನು ?" ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಕೇಳಿದ.

"ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೋ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿಂತ, ನಿನ್ನಕ್ಕನಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿದ್ದ. ಭಾರೀತಂಟೆ ಮಾಡ್ತಿದ್ದ. ಅಜ್ಜಿ ಅವನನ್ನ ಕೊನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಯೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು."

"ಕಳಿಸಿದರೆ ನಾನು ಹೋಗೋದೇ ಇಲ್ಲ."

"ನೀನು ಭಾರೀ ತಂಟೆ ಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ಅಜ್ಜಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೀತಾರೆ. ಅವರು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಾತ್ರೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣಾಂದರೆ ಸಣ್ಣ. ಅದನ್ನ ನಿನ್ನ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತಿನ್ನಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ."

"ಆಮೇಲೆ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾ ?"

"ಹೂಂ ಬರುತ್ತೆ ಲಾತ! ನಿದ್ದೆ! ಭಾರೀ ನಿದ್ದೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೆ. ಆವಾಗ ಅವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಚೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಡ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ನೀನು ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ."

"ಹ್ಞೂ ಏನಿಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೇ ಸುಳ್ಳು" ಎಂದು ಅಳುಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

"ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಒಳ್ಳೇದೇ ಆಯ್ತು ತಂಟೆಮಾಡು" ಎಂದೆ.

"ಸೋಮಣ್ಣ ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ಹೆಸರೇನಪ್ಪಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

"ತ್ಯಕ್ತ ಪ್ರವಾದಿ" ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದಂಥ ಹೆಸರೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

"ಊ ಏನಿಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೇ ಸುಳ್ಳು. ನೀವು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳ್ತಿದೀರ. ಅಣ್ಣಾ ಬರಲಿ ಹೇಳಿ ನಿಮಗೆ ಮಾಡಿಸ್ತೀನಿ ತಡೀರಿ" ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದ.

ಅಜ್ಜಿ "ನೋಡಿದಿರಾ ನಾವು ಹೊಡೆದು ಬೈದು ಹೇಳಿದರೇನು ಬಂತು. ಸೋಮು ಮಾತಲ್ಲೆ ಹೇಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದ ನೋಡಿ" ಎಂದು ಹೆಂಗಸರೆದುರು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ನನಗೆ ನನ್ನೊಳಗೇ ಎದ್ದ ನೂರಾರು ಆಂದೋಳನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋದರು. ಕಾಲ ಸರಿಯಿತು. ಜಗಲಿಯಿಂದ ಯಾರೋ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿತು. ಹೇಮಂತನ ದನಿಯಂತೆ ಕೇಳಿತು. ಕತ್ತಲು ಸ್ನಿಗ್ಧವಾಗಿ ದೀಪ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು, ಕರಿಯ ಸರಳುಗಳು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಸರಳುಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಕಿಟಕಿಯಂತೆ ಊಟದ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಿಟ್ಟಿ ಹೆದರಿ ಓಡದೆ ಅಳುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದ, ಓಡುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ.

"ಅಣ್ಣಾ ಬರಲಿ ತಡಿ. ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡುಸ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಒರಲುತ್ತಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ನಾನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ. ಹೇಮಂತನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರುವುದು ತಡವಾಯ್ತೆಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೇಮಂತ ಬೇಸಿಗೆಯ ರಜೆಯಾದ್ಯಂತ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬೇಸಿಗೆಯ ರಜೆ ಎಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಬೇಜಾರಿನಿಂದ ಕಳೆಯಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಸೊಳ್ಳೆ ಬೈಲು ಬಿಳಿಯಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮನೆಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯ್ತು. "ಬಾ ಬಾ" ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಛಲ ನಡೆಯಿತೆಂಬ ಸಂತೋಷ ಒಂದನ್ನುಳಿದರೆ ಅವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನೂ ಕಾರಣ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನೆಗಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸತ್ಕಾರ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಕಾಣದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಪೈಪೋಟಿ ಮನೋಭಾವ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

"ಏನು ಸೋಮಣ್ಣ ಹೇಗಿದ್ದೀಯ ಈಗ?" ಎಂದು ಕುಶಲ ಕೇಳಿದರು. ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಧಪ್ಪಗೆ ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾಗಿ ನಾನೇ ಅವರೆದುರು ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಉತ್ತರ ಹೇಳುವ

ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅವರ ಮೇಲೂ, ಅವರ ಮಾತು ಕತೆ, ಆಚಾರಗಳ ಮೇಲೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇಲೂ ರೇಜಿಗೆಯಾಯ್ತು.

"ನೋಡಿ" ಎಂದೆ.

"ಮನೆ ಕಡೆ ಕ್ಷೇಮ ತಾನೆ ?" ಎಂದರು.

"ಹ್ಞೂ" ಎಂದೆ.

"ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ?"

"ಅಲ್ಲೂ ಸಹ."

"ಅಜ್ಜಿಗೆ ಏನೋ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ ?"

"ಹ್ಞೂ."

"ಎದೆ ನೋವಂತೆ ?"

"ಹೌದು."

"ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂತೀಯಾ ?"

"ಇಲ್ಲ, ಅವರೊಬ್ಬರು ಎದೆನೋವು ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತಲ್ಲ."

"ಹಾಗಂದರೆ ಹೇಗಯ್ಯಾ. ಕೇಳಬೇಕಾದ ಕುಶಲ ಕೇಳೋದು, ಹೇಳಬೇಕಾದನ್ನು ಹೇಳೋದೂ, ನಮ್ಮ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ನೀವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲೋ ಕನಸಿನಲ್ಲಿರೋವರ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡ್ತೀರಿ" ಎಂದರು. "ಇಲ್ಲಾ" ಎಂದೆ.

ಮಾತು ವಿಷಯ ಎರಡೂ ಬಹು ಬೇಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ದಿವಂಗತವಾಯ್ತು.

ಮೌನವಾಗಿ ಎದುರು ಕುಳಿತರೆ ಅದರಂಥ ಶಿಕ್ಷೆ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಮಾತು ತೆಗೆದರು :

"ಊಟಕ್ಕಿರ್ತಿ ತಾನೇ ?"

"ಆಗಲಿ."

"ಅಲ್ಲಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಬರ್ತೀನೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಂದಿದೀಯೇನೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ" ಎಂದರು.

"ಇಲ್ಲ" ಎಂದೆ.

ಯಾರದೋ ಮನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೊ-ಹೋಗುತ್ತೀನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಾ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೋಗಲಿದ್ದೇನೋ ಊಟಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಲು ಕೇಳಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನ ಅನಂತರ "ಊಟಕ್ಕೇಳಿ" ಎಂದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಕರೆದರು. ಎದ್ದು ಊಟ ಮಾಡಿದೆವು.

"ಬರಲೇ ?" ಎಂದೆ ಊಟವಾದ ನಂತರ. "ಬಸ್ ಸಿಗೋದು ಸಾಯಂಕಾಲ, ಕೊಂಚ ಮಲಗಿ ಹೋಗು" ಎಂದರು. "ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಮಲಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎದ್ದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಎಲ್ಲಾ ಇದೇ

ರೀತಿ, ಬಹಿರಂಗವೇ ಬರಿದಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಮಳೆ ಕೆಸರು ಕೊಚ್ಚೆ. ಮನೆಯೊಳಗೇ ಕುಳಿತೆ. ಮನದೊಳಗೇ ಹುದುಗಿದೆ. ಹೇಮಂತ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ತೀರಿಹೋದರು.

ಅವತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಎದೆ ನೋವು ಅತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಲೀಲಕ್ಕ ಮಾತ್ರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಮಾರ್ಫಿಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದರು. ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಿರೋ ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ಕಿಟ್ಟಿ ಮಾತ್ರ ಬಾಗಿಲ ಬದಿಯಿಂದ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಎದ್ದಾಗ ಇನ್ನೂ ಎದೆ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಕಣ್ಣನ್ನೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು "ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಬಂತೂ" ಎಂದರು. ಅನಂತರ ಕೊಂಚ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ದಿವಂಗತರಾದರು. ಸುತ್ತ ಅವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದರು. ನಾನೂ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಹಲವರು ಆಗಲೇ ಅಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮಿಕ್ಕವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೋ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವಂಗಿ 'ಅಮ್ಮ ಹೋದರು' ಎಂದು ವಾರ್ತೆ ಹರಡಿ, ಯಾರು ಯಾರೋ ಹಿರಣ್ಣಯ್ಯ ಗೌಡರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಸುಂದರೇಶ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಜನ ಬಂದರು. ಕಿಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲೆ ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಸಾಮ್ರಾಣಿಯ ಹೊಗೆ. ದೀಪದ ಬೆಳಕು, ಏನೇನೋ ಗಲಾಟೆ. ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಗಲಿಬಿಲಿ ಇವೆಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಚಟ್ಟದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹೊತ್ತೊಯ್ದರು. ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ಹೋದರು. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಊಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಯಾವು ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆ ಸೇರಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೇಮಂತ ಬಂದ.

"ಹೋ! ಏನೋ ಹೇಮಂತ, ಅವತ್ತಿಂದ ಪತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಯ್ಯಾ?" ಎಂದೆ.

"ಸೋಮೂ ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿಯವರು ತೀರಿಹೋದರಂತೆ. ನಮಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಅಜ್ಜಿಯವರಾಗೇ ಇದ್ದರು ಅವರು. ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಗ್ತಿದೆ ಕಣಯ್ಯ. ನಿನ್ನ ಸಂತಾಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಪಾಲುದಾರ ಎಂದು ಹೇಳೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ."

"ಹೇಮಾ ಅವತ್ತು ನಾನು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಮಾತು ಮನುಷ್ಯನ ಇತ್ಯರ್ಥ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಅಂತ ಆದರೆ ..."

"ಅಯ್ಯಾ ಕೊಂಚ ತಡಿ. ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನದೇ ಗೋಳಾಗಿದೆಯಲ್ಲ. ನೀನೋ! ನಿನ್ನ ಮಾತೋ ಥೂ......"

"ಹೇಮಾ ಒಂದು ಕೊಂಚ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರೋದಕ್ಕೆ ಆಗೋಲ್ಲವೇನೋ. ನಾನು ಮಾತನಾಡೋದು ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸೋದು. ಅಜ್ಜಿಯ ಮರಣ, ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ, ಜೀವನ ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ಹೇಮ.

ಮಾತಿನ ಆಚೆಗೆ ಸತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆ ನೋಡೋದಾದರೆ ನೀನೇ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದವನು. ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಜ್ಜೀ ಮರಣದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖ ವಾಗೋದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಯ್ಯ? ಹೇಳು."

"ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗ್ತಿದೆ."

"ಈ ನಿನ್ನ ಕೊಳಕು ತರ್ಕ ಸರಣಿಗೆ ನಾನೇನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮಾತನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಮಾತಿನ ಆಚೆಗೆ ಇರೋದರ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಆಕ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸೋನೆ ಈ ಅಲ್ಲೋಲ—ಕಲ್ಲೋಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರಿಯಾದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನ ನೋಡೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಯ್ಯ. ಮಾತಿನ ವರ್ತುಳದಾಚೆಗೆ ಇರೋದು ಎಷ್ಟಿದೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಎದೆಯೊಳಗೆ?"

"ಸ್ಸರಿಯಪ್ಪ, ಆಮೇಲೆ?"

"ಹೋಗೋ ಹೋಗೋ ಹೇಮು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತೇ ಹೇಸಿಗೆಯಾಗುತ್ತೆ. ಗೋಫೀ ಹೋಟೆಲ್ ಕಾಫಿ ಕುಡಿ ಹೋಗು."

"ನಾನು ಈಗ ಮೂರು ಗಂಟೆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತೀನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಈಗಲೇ ಹೇಳಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಬಂದೆ" ಎಂದ.

ಕೋಪದಿಂದ ನಾನು "ಸ್ಸರಿ" ಎಂದೆ. ಹೇಮಂತ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಹೇಮಂತ ಹೋದನಂತರ ಕೊಂಚ ಬೇಸರವಾಯ್ತು. ಮಾತಿನಾಚೆಗೆ ಏನಿದೆ ಬದನೆಕಾಯಿ, ಚಿತ್ತ ಭ್ರಮೆ ಅಥವಾ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳೋದು ಹೇಗೆ ಅಥವಾ ಹೇಳಿದರೆ ಮಾತಿನಾಚೆಗಿರೋದು ಹೇಗಾಯ್ತು. ಭಾಷೆ ಹೇಗೆ ಭಾಷಾತೀತ ವಾದುದನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತೆ? ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿದವು. ಇಂಥ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ತೊಳಲಬೇಕಾಯ್ತು ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಒಂದು ತೆರನಾದ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮೂಡಿತು.

ಕಿಟ್ಟಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು ಚಿನ್ಮಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು, "ಸೋಮಣ್ಣ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಯಾರೋ ಭೂ ಮಂತ್ರಗಾಳಿ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಅವತ್ತು ನಾನು ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಹೇಳಿದ ಕತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಕಿಟ್ಟೀ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ನಡೆದಿದ್ದು ಅವತ್ತು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ.

ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬಾರದೆಂದೆನಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಮಾತಿ ನಾಚೆಗಿನದು. ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು?–ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತಿನ ಈಚೆಗಿನದು, ಉತ್ತರ ಮಾತಿನಾಚೆಗಿನದು. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಒಳಗಿನಿಂದ ಯಾರೋ "ಅಯ್ಯೋ ಹೋದ್ಯಲ್ಲೇ....ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ಯಾರೆ ಈ ಮನೇಲಿ ಬಾ ಕುಳಿತುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳೋರು!" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ತರು. "ಕುತುಗಾ" ಎಂದು ಹೇಳೋರೊಬ್ಬರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೊಂದು ಅಂತ್ಯವಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಅಳುವಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ, ಉದ್ಗಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲ್ಮೈಯ್ಯ ಚಿರ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳೋಣವೆನ್ನಿಸಿತು.

"ಯಾರೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲೋ, ಅಜ್ಜಿ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಅವರನ್ನ ಬೆಂಕಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರ್ತಾರೆ" ಎಂದೆ.

"ಹಾಗಂದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರ?"

"ಹ್ಞೂ"

"ನೀವು ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳ್ತೀರಿ. ಅಣ್ಣಂಗೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ, ನೋಡಿ....ಬೇಡಾ...." ಎಂದ. "ಇಲ್ಲೋ ಅಣ್ಣನೂ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅಜ್ಜೀನ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು" ಎಂದೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು ಚಿನ್ಮಯಿ "ಅಜ್ಜೀನ ಸುಡ್ತಾರಂತೇ!" ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ಒಳಗೋಡಿದಳು.

ಕಿಟ್ಟಿ ಒಳಗೆ ಓಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ ಸಪ್ಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದೂರದ ಮೋಡಗಳನ್ನೇ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಬಹುಶಃ ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಆ ಭಾಷಾತೀತವಾದ, ಪರಿಹಾರಾತೀತವಾದ ಆದ್ಯಂತದಾಚೆಗಿನ ಆ ಅದೆ! "ಅಣ್ಣ ಬರಲಿ" ಎಂದೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಳಗಿನಿಂದ "ಏನು ಸೋಮು ಅಜ್ಜೀನ ಸುಡ್ತಾರೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಏನೇನೋ ಹೇಳ್ತಿಯಂತಲ್ಲ, 'ದೇವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು, ಸ್ವಾಮಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು' ಎಂದೇನಾದರೂ ಒಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೋಲ್ಲವ?" ಎಂದು ರೇಗಿದರು.

ನಾನು ಆ ದನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸುವ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ರೇಜಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

೧೯೭೪